

NAJDRAŽJI SESTANEK NA SVETU

V Moskvi je na razstavi umetniških slik s tematiko osvajanja vesolja razstavljena tudi ta slika sovjetskega astronava Leonova. Ampak tokrat imajo besedo v vesolju Američani — berite o tem na

str. 3

ODMEVI

POD PEPELOM

Oprostite, da ne morem brez pripombe mimo vaše igrice: »Peka kruha pod pepelom ni znana.«
Stavek je bil v članku »pekovar«, TT, 26. novembra.

Na Vipavskem, posebno še od Ajdovštine proti Gorici in po Soški dolini, poznajo od davna peko kruha pod pepelom.

A. Mrmolja, Ljubljana

Berite v prihodnji številki rubriko »Po naši deželi nekoč in danes«. Tam bomo namreč storjeno napako popravili.

AVTOMOBILIZEM

Špoštovano uredništvo,
z veseljem prebiram vaš list, katerega naročnik sem že nad deset let, vendar vam moram tokrat izreči kritiko.

Kot vsako leto ste tudi letos ob prazniku republike podelili plakete najboljšim športnikom in tudi posebne nagrade nekaterih podjetij. To je vsekakor prav in lepo. Med nagradami sem opazil tudi darila, kot so ovtomobilsko orodje, olje in podobno. Vendar med nagradami ni bilo nobenega športnika s področja avtomobilizma in motorizma, čeprav je znano, da v Jugoslaviji prav slovenski tekmovalci dosegajo najboljše uspehe, saj imamo vrsto državnih prvakov: Janko Stefe, Leon Pintar, Marta in Norbert Salobir, Matevž Stefe, Franc Babič. Prepričan sem, da bi tudi kateri od navedenih zaslužil uvrstitev med najboljših športnikov. Ali pa morebiti TT ni za motorizacijo? Dejstvo je, da je motorizacija na pohodu in ima vsak dan več priručencev, med katerimi so prav gotovo tudi vaši sodelavci — da o bračih ne govorimo.

S tovariškimi pozdravi!
Franc Finguš, Orehova vas 15

FRIZERSKA POLICIJA

Neprijetno sem bil presenečen, ko sem prečital v predzadnji številki vašega lista članek Janeza Kajzerja z naslovom Sodniki strižejo dolgolase. Ne bi bilo potrebno, da se vprašuje bralec vašega lista o nazorih vašega sodelavca, v tem primeru Janeza Kajzerja. Jaz se o tem vendarle vprašujem, ker ne morem doumeti, da bi bil lahko napisan tako agresiven članek s peresom naprednega novinarja, ki je zavzel za odpravo negativnih pojavov med delom (ose večjim!) naše mladine. Namesto da bi stopil ob stran mladincev, ki žele vstopiti v pulso dejavnosti mladinske organizacije elementarnosti, jih zmerja s frizersko policijo, njihovo dejavnost pa primerja že kar z inkvizicijo. In da bi bil novinar pri iskanju idejnega profila in nagibov teh mladincev čim jasnejši, sklene kar naravno povezavo: graditelji avtomobilskih cest, sestankarji (v SKOJ, ZMS, LMS in spet ZMS — ni tako?) in — inkvizitorji.

Sem večletni naročnik vašega časopisa in ga res zelo cenim, zato me tembolj prizadene, če se članek s takšno vsebino pojavi na njegovih straneh. Ali ne bi bolj sodil na njegovo mesto članek, ki bi sledil nosilec zmešanih frizur, njihovim stvarnim idejnimi pobudam, njihovim vzorom, da ne rečem organizaciji? Ali naš novinar res zavestno zapira oči pred dejstvom, da so mladi beati dejansko tisti, ki vnašajo nered in nemir na ulice naših mest, v dvorane naših kinematografov, ko predvajajo v njih filme socialističnih dežel, vključno naše, in podobno? In če bi vedel vaš novinar, kje in na kateri strani je njegovo mesto, bi ne zredural svojega pisanja na frizure, marveč bi prispeval s svojim poslanstvom k razčiščenju njihovega problema v zvezi z mladino, ne pa da daje potuho papagajstvu, puhlosti in idolomaniji.

Naročeno imam tudi Delo. V njem je obravnaval pred kratkim M. Maver podoben problem, le da nekoliko drugače. K svoji karikaturi je pripisal nekako takole: »Mi smo pa mislili, kakšni bodo šele ti, ki pridejo za nami! Da ni TT v sestavi istega konzorcija kot Delo!«
Tovariško vas pozdravljam!
Branko Pungartnik, Maribor

SREČNA DRUŽINA

Nov kupon za našo nagradno igro

str. 14

PO STOPINJAH GOSPODARSKE REFORME

ALI SE (NE) SPLAČA V ŠOLE?

Vprašanje, ki smo si ga zastavili, je prav gotovo aktualno. Aktualno še zlasti zaradi tega, ker je gospodarska reforma za problem postavila v mnogo bolj neprijetnih okoliščinah. Razen tega pa je slišati z več strani različna mnenja: — Pri nas se še ne splača študirati. Predvsem zaradi tega ne ker strokovnjaki niso plačani tako, kot bi morali biti. Plačani za vsa tista leta, ki so jih uporabili za študij. — Drugi spet menijo: — Danes lahko napreduje le tisti, ki ima fakultetno izobrazbo. Tisti, ki ima potrdilo, da je strokovnjak. Menimo pa, da je lahko strokovnjak tudi tisti, ki nima formalne izobrazbe, pač pa večletno prakso...

Morda pa je resnica nekje na sredi... Naloga, ki smo si jo zastavili, ni bila lahka. Kamorkoli smo se obrnili, zelenih podatkov ni bilo mogoče dobiti. Nič namreč pri nas danes ne ve, koliko stane visoko kvalificiran delevcev oziroma visoko kvalificiran strokovnjak. Niti Sklad za šolstvo naše republike niti ustrezne ustanove, ki smo jih povprašali. Da ne bo zamere: takih podatkov, kot smo jih hoteli dobiti — nimamo niti. Zakaj ti podatki — kot pravijo so nezračunljivi... Pa smo vztrajali. In ugotovili naslednje: Dokler osemletno šolanje financirajo občine, dokler srednješolsko šolanje oziroma študij na srednjih šolah (strokovnih in drugih) financirajo podjetja in druge delovne organizacije in dokler visokošolski študij dotira republiški sklad za šolstvo — čeprav ne v celoti — potem je tudi nemogoče priti do kakršnihkoli avtentičnih podatkov. Kljub temu smo skušali napraviti ta izračun. Ni uraden in tudi ne v celoti zveščaven. Kaže pa le, da se vsaj — za sedaj — ne splača študirati in vlagati sredstva (to zadeva posameznike) v večletni študij. Vzemimo za primer študenta ekonomije, ki je zlasti zdaj, v

gospodarski reformi, najbolj zanimivo. Upoštevali ne bomo njegovega osemletnega šolanja, ki ga financira občina pa njegov otroški dodatek in starši. Odpišimo tudi šolanje na drugi stopnji, ki ga je morabiti v veliki meri financiral sam. Zdaj se je znašel na ekonomski fakulteti. V množici drugih študentov mora tudi on študirati v najugodnejših razmerah — štiri leta. Ko konča študij v tem času (če ga seveda konča), je veljal samo družbo, ki mu daje osnovne možnosti za opravljanje učnega programa vseh šestnajst let, kolikor je moral študirati, nič več in nič manj kot osem milijonov dinarjev. Tu pa niso všteti vsi izdatki, za hrano, stanovanje, obleko in podobno. Mnogo dražji so zdravilni: Njihova osnovna dejavnost za opravljanje učnega programa večinoma stane približno šestnajst milijonov dinarjev, kajpada z enakimi dodatki za vse druge reči...

Ti podatki pa so skorajda neprimerljivi. Neprimerljivi zavoljo tega, ker jih na pristojnih mestih zbirajo po koledarskem, na univerzi in drugod pa po šolskem letu. No, in če se zdaj zadovoljimo s temi ugotovitvami, pa se povprašamo, kako je s študenti oziroma diplomanti, ko končajo študij. Naše gospodarstvo potrebuje kadre. Visoko kvalificirane. In po njih je večje ali manjše povpraševanje. Koliko pa ti ljudje, ki pridejo na svoja delovna mesta, tudi dejansko dobe nadomestila oziroma osebnega dohodka za vse svoje vlozene investicije v svoje znanje. Tako se nam povedali: — Še najbolje se godi ekonomistom. Le-ti dobe, ko pridejo v posamezne delovne organizacije, povprečno po sto tisočakov na mesec. Za spoznanje na boljšem se medicini, medtem ko agronomi dobe od osemdeset do devetdeset tisočakov mesečnega osebnega dohodka.

Pa je to vkompenzacija za vložen trud in napore? Raje izračunajmo: ● Stroški za osnovno vzdrževanje in opravljanje učnega programa veljajo družbo — 7 milijonov; ● Stroški za obleko, obutev in hrano za vseh šestnajst let šolanja, denimo, po petdeset ti. sočakov na mesec — 6,6 milijona dinarjev; ● Šolske potrebščine — 2 milijona; ● Izpopolnjevanje znanja po končanem študiju, zlasti če je diplomant s področja tehničnih ved (v štiridesetih letih — do upokojitve) — 2 milijona dinarjev; ● Seštejmo: 17,6 milijona dinarjev. Kaj nam povedo te številke? Brez dvoma naslednje: Če hočeš torej doštudirati (treba je biti seveda tudi priden in prizadeven), moraš za vsa vložena sredstva v znanje v — idealno vzeto — šestnajstih letih prav toliko let tudi delati, da vplačaš lastne investicije in investicije družbe v določeno strokovnjaka.

Zdaj se pa vprašamo: ali je tako razmerje — med vloženimi sredstvi za študij in znanje ter med obdobjem, ki je potrebno, da jih sebi in družbi povrneš, pravilno, pravično in ustrežno? Je mar pravično, da moraš skoraj polovico delovne dobe delati za navadno in šele potem za razširjeno reprodukcijo? Ta razmerja brez dvoma vzbujajo skrb. Razmerja, ki ne dajejo precej misliti le posameznim študentom, ki gredo po tr. novi poti znanja in pridobivanja strokovnih kvalifikacij. Nad temi ugotovitvami se mora zamisliti tudi družba, zakaj ni vseeno, koliko velja visoko kvalificiran strokovnjak, in koliko je potem vredno njegovo delo! Za sedaj je torej odgovor na vprašanje, zastavljeno v naslovu — negativen... IZTKO AUSEC

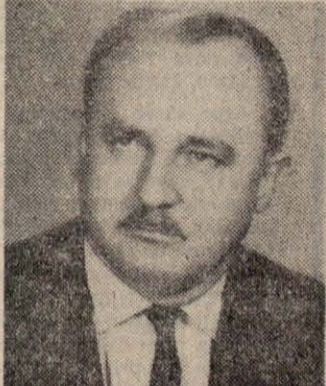

POGOVOR V JESENSKEM DEŽJU

(Foto D. Kralj)

TT VPRAŠUJE — TT VPRAŠUJE — TT VPRAŠUJE — TT VPRAŠUJE

Pozimi tujcev ne maramo

Odgovarjata direktor ing. Milan Iigo

in šef komercialne službe ekonomist Marjan Kandus

TT: Z vašimi letali boste v letošnji zimski sezoni pripeljali v Slovenijo vsega skupaj borih tisoč turistov. Ali se vam ne zdi, da je za bogato področje Zahodne Evrope ta številka precej revna? AA: Zelo revna. Toda v Sloveniji imamo v zimski sezoni na voljo v hotelih A in B kategorije, ki pridejo edinele v pošteve za zahtevne zahodne goste, z vsem potrebnim, kar sodi k sodobnemu zimskemu turizmu, le 240 postelj, in to le v Kranjski gori in v Bohinju. TT: Ali menite, da ste storili vse, kar je bilo v vaših močeh? AA: Mislimo, da smo. Temeljito smo proučili zahodnoevropsko tržišče in menim, da

smo se kar najbolj potrudili. Lastna sredstva smo investirali v propagando, s cenami smo šli na povsem operativne stroške in, če sem odkrit, delamo celo z izgubo prav zaradi utiranja poti na tuje tržišče. TT: Kakšno je zanimanje na zahodnoevropskem tržišču za našo zimsko sezono? AA: V zahodni Evropi ne poznajo slovenskega zimskoturističnega področja. Pred tremi leti smo bolj poštno zaozrli in ledino in po začetnih korakih je zanimanje že kar precejšnje, predvsem v Holandiji, letos pa tudi že na Švedskem in v Angliji, od koder bomo že v tej sezoni pripeljali nekaj skupin. Prihodnje leto bomo, kot kaže, pro-

drili tudi že v Zahodno Nemčijo. TT: Ali bi lahko pripeljali več kot tisoč tujih gostov iz zahodne Evrope, če bi imeli ustrezne gostinske kapacitete? AA: Brez dvoma! Turistična agencija Hotelplan iz Holandije nam je pred nedavnim sporočila, da bi rada povečala število naših letov in s tem seveda tudi število tujih turistov. Zanimanje je že takšno, da bi lahko po vsej verjetnosti vozili vso zimo. Zal pa ni, kot rečeno, ustreznih zimskoturističnih hotelskih kapacitet. TT: Vam torej v zimski sezoni vaša letala stojijo neizkoriščena? Nadaljevanje na 4. strani

VREME V SLOVENIJI IN OB JADRANU

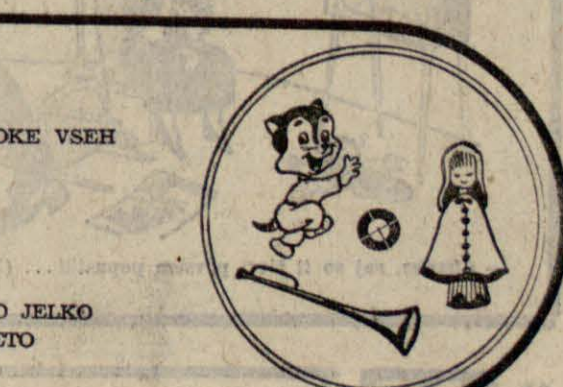
Kraj	temperature		skupni mmoški padav. v mm na m
	na nižje nočne	na višje dnevne	
Ljubljana	-2 do 1	1 do 9	164
Kredarica	-15 do -4	-4 do -2	78
Maribor	-4 do 5	1 do 10	66
Novo mesto	0 do 7	2 do 14	216
Koper	0 do 12	7 do 15	50
Pula	1 do 14	8 do 15	3
Reka	2 do 13	8 do 14	167
Zadar	4 do 13	8 do 16	4
Split	5 do 14	11 do 16	12
Dubrovnik	6 do 14	11 do 15	48
Ulcinj	4 do 14	11 do 18	3
Zagreb	-1 do 7	3 do 13	73

Količina padavin je v minulem tednu presegla običajno množino padavin za celotni december. Tako moker december je bil v tem stoletju leta 1950. Po obilnem dežju v tork je dež prešel v sneg in deseter v notranjosti Slovenije višino do 20 cm. Frontalni valovi so še vedno usmerjeni iz Atlantika proti evropski celini in zato ni priakovati v prvi polovici tedna trajnejše ustaljene vremena.

nama
Ljubljana

Dedek Mraz, trgovska hiša te vabi na obisk in nakup

V III. NADSTROPJU
IGRAČE — DOMACE IN IZ UVOZA
— plišaste živali,
— plastične živali po vzoru Walta Disneya
— sestavljenke,
— mehansirane igrače,
— električne železnice,
— orodje za predšolske in šolske otroke,
— žoge,
— glasbila,
— punčke,
VELIKA IZBIRA ZA OTROKE VSEH STAROSTI
V PRITLIČJU IN V III. NADSTROJU
OKRASKI ZA NOVOLETNO JELKO
VOSČILNICE ZA NOVO LETO

POLDNEVNIKI IN VZPOREDNIKI

S STRANSKIH TIROV

V nekem podjetju v Denverju v ZDA so prepovedali delavcem kaditi, vendar so kasneje prepoved preklicali. Zastopniki sindikata so namreč izjavili, da naj gospodar pazi na svoje zdravje, delavci pa na svoje.

«Cakajoče žene» se imenuje odbor ameriških žensk, ki pečejo slaščice ter jih pošiljajo vojakom 101. letalske divizije v Vietnamu.

Paris Match je objavil fotografijo generala de Gaulle, kako se spreha za ženo v parku svojega posestva v Colombeyu. Posnetek je fotograf napravil s teleobjektivom z nekega drevesa. Ko je general videl sliko, je vprašal notranjega ministra Freya, kaj neki bi se zgodilo, če bi bil namesto fotografa na drevesu nekdo z bazuko.

V britanskem tisku se je razvila živahna razprava o tem, ali smejo avtomobilisti med vožnjo kaditi pipo ali ne. Neki bralec je pisal listu Daily Mirror: »Ne vem, zakaj ne zaupate avtomobilistom s pipo. Mene veliko bolj skrbi politiki s pipo.«

V neki ameriški gimnaziji so predvajali propagandni film o Vietnamu. Kljub protestom staršev je bil naval tolikšen, da so morali predstavo ponoviti.

Skrivnostni dobrotnik je pomagal Rodeziji: »nekdo« je kupil za 500 tisoč funtov sladkorja, ki je bil pred blokado namenjen ZDA.

V liechtensteinskem parlamentu so s 13 glasovi proti nemu izglasovali zakon o volilni pravici za ženske. »Saj ne bo tako hudo,« je dejal poslanec, ki je predlagal osnutek zakona. »Pri nas so vendar tako predko volitve.«

VELIKA BRITANIJA

V-1 — DA ALI NE?

Angleški zgodovinar David Irving, ki je znan po svoji knjigi o bombardiranju Dresdne, je podrobno rekonstruiral eno najzanimivejših senzacij druge svetovne vojne — rojstvo in uporabo »Wunderwaffens«, Hitlerjevega »čudežnega orožja«. V petih člankih, objavljenih v reviji Spiegel, je Irving opisal boj med angleško in nemško obveščevalno službo od 1939. leta (ko so se pričeli širiti prvi glasovi o nastitnem tajnem orožju) pa vse do 1944. leta, ko so padle prve V-1 na London.

Njegove ugotovitve je v celoti potrdil nekdanji nacistični polkovnik Max Wachtel, ki je bil poveljnik posebnega bataljona, ki je zgradil rampe za izstreljevanje na francoski obali. Wachtel je danes direktor civilnega letališča v Hamburgu.

Irving v člankih podrobno obravnava tri nemške načrte: V-1, sletelne bombe, ki sta jih konstruiral podjetji Fieseler in Argus, Von Braunova V-2, prave rakete, ki so se pojavile v zadnjih mesecih vojne ter V-3, fantastično čev za izstreljevanje izstrelkov z visokim pritiskom, ki jo je konstruiral inženir Coenders, vendar je niso utegnili preskusiti. Zgodovinarji se še danes sprašujejo, ali je Hitler upravičeno upal, da se mu bo posrečilo s pomočjo novega orožja obrniti tok dogodkov v svojo korist.

Kakor trdi Irving, so bili angleški strokovnjaki prav do konca vojne razdeljeni

v dva tabora: na eni strani so bili šef znanstvene protioveščevalne službe Jones in Churchillov zet Duncan Sandys, ki sta vodila proučevanje sovražnikove oborožitve, na drugi strani pa je bil Churchillov svetnik lord Cherwell. Jones in Sandys sta resno opozarjala britansko vlado na nevarnost novega nacističnega orožja, medtem ko je bil Cherwell do kraja skeptičen. Ko je nad Londonom eksplodirala prva V-1, je samo pripomnil: »Tresla se je gora, rodila se je miška.«

Kakor pravi polkovnik Wachtel, je tudi v Hitlerjevem taboru vladala negotovost. Šele leta 1943. leta so ga dokončno prepričali, da je ukazal, naj nadaljujejo poskuse v Peenemündetu ter prično serijsko izdelovati V-1 v Volkswagenu. Zvitemu in energičnemu polkovniku Wachtelu so zaupali poveljstvo enote, ki je gradila rampe za izstreljevanje na francoski obali.

Wachtel je vsak teden menjal ime, vsak dan pa je nosil drugačno uniformo, da ga ne bi ujeli angleški vojniki ali francoski partizani; vojake je nenehno seil iz enega kraja v drugega, ker se je bal bombardiranja. Program V-1 je napredoval počasi; nekaj je bilo narobe s krmilom, tako da so prve sletelne bombe eksplodirale takoj po izstrelitvi, druge pa so se v zraku obrnile ter letale nazaj. Ena je padla na neko francosko vas ter ubila dvanajst vaščanov. Tudi Von Braun je imel splošno velike težave s svojimi raketi; ena je končala celo na Švedskem.

Prvi napad na London so Nemci izvedli 13. junija 1944. leta, dan po izkrcanju zavezniških sil v Normandiji. Izstrelili so deset V-1. Stiri so eksplodirale takoj, ena

je padla v morje, ena je dosegla angleško obalo, štiri pa so eksplodirale v bližini Londona, vendar še vedno 32 kilometrov daleč od cilja — Tower Bridgea na Temzi. Petnajstega junija so izstrelili 55 V-1. 18. junija je naposled petstota bomba padla na vojašnico Wellington blizu Buckinghamške palače ter ubila 121 vojakov.

V-1 je bila sicer učinkovito, vendar ne odlično orožje. Letela je s hitrostjo 655 km na uro ter je značilno žvižgala, tako da je bila razmeroma lahek plen protiletalske obrambe in lovcov. Od 10.492 izstreljenih V-1 jih je samo 517 priletelo do Londona, 1265 jih je eksplodiralo v Anversu, ko so ga že zavzeli zavezniki ter se je morali Wachtel umakniti. Takrat je bil London 370 km daleč ter ga z V-1 niso mogli doseči.

Von Braunova V-2 je bila sicer s hitrostjo 5.740 km na uro mnogo učinkovitejša, vendar sodi Irving, ki se opira na mnenje britanskih strokovnjakov, da je bila z vojaškega stališča tudi ta raketa neuspešna. Bila je namreč tako draga, da ni mogla biti sorazmerno učinkovita.

ZDA

L. B. J. — JEZNI MLADENIČ

Vsi predsedniki občutijo kritiko, ki je uperjena proti njim, vendar nanjo reagira vsak po svoje, piše znani ameriški komentator James Reston v New York

Timesu. Franklin Roosevelt je kritiko omaloževal, Harry Truman jo je obsojal. Dwight Eisenhower se ni zmenil zanjo. Lyndon Johnson pa spet reagira čisto po svoje. Sodi namreč, da je kritika osebno nasprotovanje.

Če boste zapisali, da je trápasto postaviti Sargenta Shriverja za predsednika programa za boj proti revščini, ga bo Johnson zadržal na tem položaju, dokler ne bo zadnja trohica revščine izbrisana z obličja zemlje.

Arthur Schlesinger' je napravil veliko uslugo Deanu Rusku, ko ga je napadel ter napisal, da se ga je Kennedy nameraval znebiti. Ko je tisk predivdel, da se bo Johnson znebil vseh Kennedyje-

KDO BO VLADAL ČEZ 10 LET?

Kdo bo krojil usodo sveta čez deset let? Na to vprašanje je skušal odgovoriti londonski tedičnik Sunday Express. Takole predvideva:

ZR Nemčija: Helmut Schmidt, sedaj vodja socialnih demokratov;

ZDA: John Lindsay, sedaj noviyorški župan;

Sovjetska zveza: Dimitri Poljanski, sedaj podpredsednik ministrskega sveta;

Francija: Michel Debré, nekdanji de Gaullovi ministri predsednik.

vih ljudi, jih je Johnson nemudoma povabil, naj ostanejo in ko so ga kasneje zato povabili, da jih je drugega za drugim odstavil.

Vendar bi bilo napak trditi, da je Johnson za kritiko neobčutljiv. Pač, LBJ bo kritiko upošteval, vendar pa ne bo nikdar zamenjal človeka, na katerega kritika leti. Odgovoril je tako tistim, ki so zahtevali, naj si prizadeva za pogajanja za mir v Vietnamu kakor tistim, ki so zahtevali, naj vojno razširi. Poslušal je tako jastrebe kakor golobe ter naposled ubral srednjo pot.

Johnsona očitno niti najmanj ne zanima, da imajo drugi ljudje lahko enako trdne, toda popolnoma hasprotne poglede na kritiko in njen namen. Senator J. W. Fulbright je, na primer, že dolga leta njegov zelo dober prijatelj. In vendar Johnson njegovo kritiko zunanje politike ocnjuje ne kot pravico in celo dolžnost predsednika zunanjepolitičnega odbora senata, marveč kot nekakšno osebno dvojnost, če že ne celo kot nezvestobo do samega sebe in do stranke.

Vse to je povsem naravno in močno človeško, vendar pa je to velika ovira za razvoj zdrave kritike. Zelo verjetno je, da bodo visoki funkcionarji raje molčali, kot pa da bi se zamerili. In vendar se nobena ameriška administracija po drugi svetovni vojni ni bila poklicana za reševanje tako zapletenih in odločilnih problemov kakor ravno Johnsonova in pomre Kennedyjeva. Dogodki so pokazali, da so bile njihove odločitve deležne mnogo premalo kritike, pa še ta je bila navadno prekasna. Zgovorni primeri so izkrcanje v Prasičjem zalivu na Kubi, vietnamska kriza in intervencija v Dominikani.

ZR NEMČIJA

DIRKA MED CENAMI IN PLAČAMI

Najživahnejša gospodarska razprava v Bundestagu po vojni se je končala tako kot se je bila začela: Erhard je pozval delodajalce in sindikate naj ne zaostrujejo dirke med cenami in plačami, ki je že sedaj dovolj ogorčena. Vlada je napovedala nove restriktivne mere, vendar še ni jasno, kakšne bodo.

Cene so se v zadnjem letu v Zahodni Nemčiji občutno zvišale. Maslo se je podražilo za 7,3 odstotka, kruh za 15,5 odstotka, jajca za 19 odstotkov, telečje meso za 29,8 odstotka, ribe za 32 odstotkov, krompir za 36,9 odstotka, tramvajске in avtobusne tarife za 15,6 odstotka itd.

Sindikati zahtevajo ustrezno zvišanje plač. Trije milijoni in pol delavcev v metaluriji zahtevajo 9 odstotno zvišanje, pol milijona grafičnih delavcev 12 odstotno zvišanje, za prihodnje leto pa napovedujejo še vrsto podobnih zahtev. Ne da bi

POBOLJŠANJE?

V Annistonu v Alabami so pred dnevi obsodili na deset let zapora belca Huberta Damona Strangea, ki je 15. julija lani s revolverjem ustrelil črnca Williija Brusterja.

Čudno in presenetljivo je to, da je bila porota, ki je obsodila Strangea, sestavljena iz samih belih porotnikov. Prvikrat v zgodovini Alabame je bil belec obsojen, ker je umoril črnca. Zato pred razpravo nihče ni pričakoval take sodbe, čeprav je neki delavec pričal, da je videl Strangea, kako je vzel iz avtomobila revolver ter dejal, da je »bnil nekega umazanega zamorca«.

To seveda še ne pomeni, je ob tem dogodku zapisal komentator New York Herald Tribuna, da bo odslej veljala v Alabami enaka pravica za vse. Dokler ne bodo priznali, da tak zločin zasluži smrtno kazen, ne moremo biti optimisti.

čakale na izid pogajanj med delodajalci in sindikati, so nekatere velike družbe (Volkswagen) že pričele napovedovati zvišanje cen in zmanjševanje izvoza. Poseben vladni odbor je izračunal, da je moč plače zvišati povprečno največ za 6 odstotkov.

MOLČITE, MADAME!

Najbolj dosledno varovan tabu Pete republike je zasebno življenje Charlesa Andréja Josepha Marie de Gaulle. De Gaulle skuša pozabiti, da je razen posebljene Francije tudi človek in to skuša vcepiti tudi vsem Francozom. Zasebno življenje galskega velikana se je pričelo 11. novembra 1920. leta na nekem plesu v garnizonu v domačem Lillu.

Vitki mladi oficir — njegovi kolegi so ga klicali »dvometrski poročnik« — je plesal z Yvonne Vendroux, hčerko bogatega lastnika tovarne peciva iz Calaisa. Advokatov sin v uniformi se je z nekoliko preveč trdo kretno zahvalil mladi dami za ples ter ji pri tem po nerodnosti pošil obleko s čajem. Vendar se je tako spretno opravičil, da mu je to nerodnost rade volje odpustila.

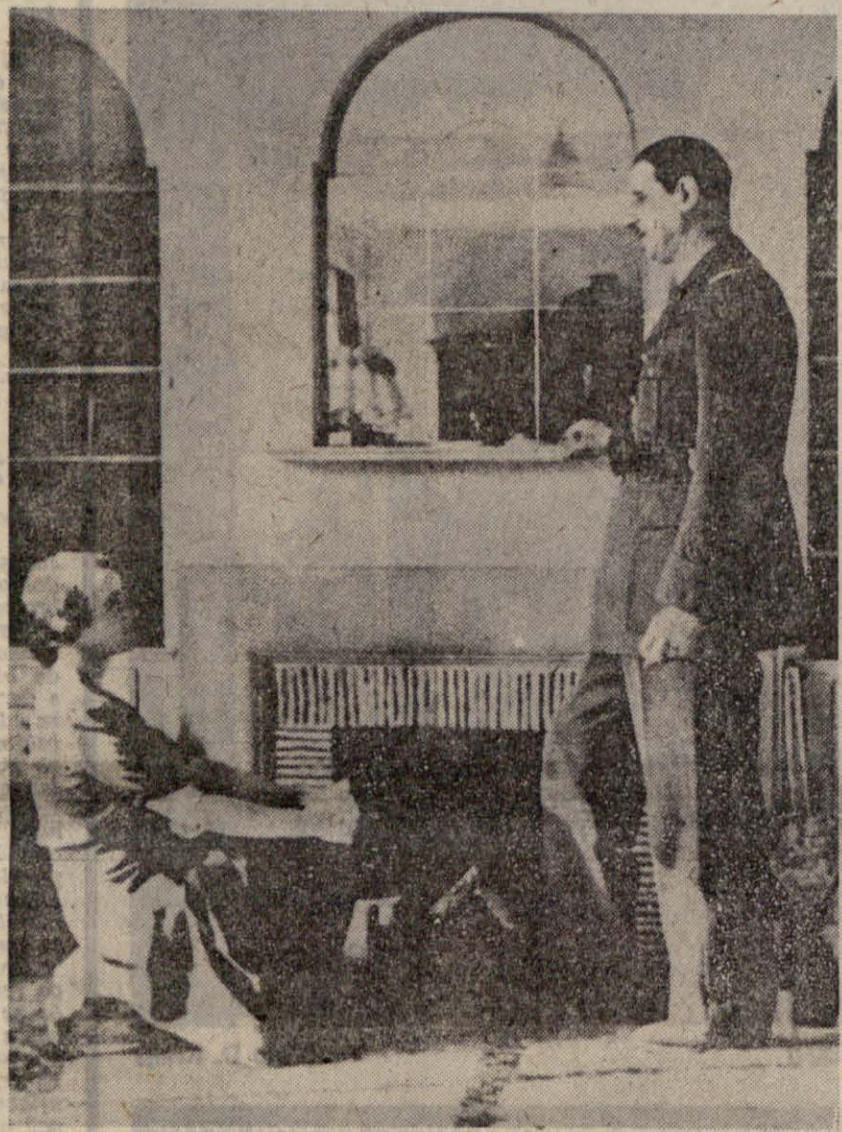
Malo kasneje sta se Charles in Yvonne zopet srečala na plesu na vojaški politehnični akademiji v Parizu. Tedaj je mladi poročnik zaprosil Yvonne za roko. Po šestem valčku je rekla »da«. Pet mesecev kasneje sta bila poročena.

De Gaulle, ki je bil še takrat gospodovalec in večkrat neznošen, je zahteval, da se mu žena brezpogojno podredi. Grizlo ga je, ker je moral delno živeti z Yvonninim denarjem, njegova oficirska plača je bila namreč precej skromna.

Neki njegov vojaški tovariš se spominja: »Kadar je govoril de Gaulle, se ni smel nihče vmešavati. Ko je hotela Yvonne nekako izraziti svoje mnenje, jo je zavrnil: Molčite, madame, o tem ne veste ničesar!« (Se danes, po 44 letih zakona, de Gaulle ženo vika, kar pa v Franciji ni nič nenavadnega.) Kaže, da je Yvonne še takrat pričela spoznavati, kar je kasneje tako povedala: »Za normalnega človeka je preprosto prevelik.«

Za prva otroka, Philippa in Elisabeth je bil de Gaulle skrben, toda zadržan oče. Tedaj pa je Yvonne 1928 leta rodila še drugo hčerko, Anne. In temu dekletu je uspelo tisto, kar se dotlej ni bilo nikomur posrečilo. V Charlesu de Gaulleju je zbudila neznost. Zakaj Anne je bila bolna. Telesno in duševno je bila zaozlostila ter se ni nikdar naučila prav govoriti.

Zdravniki in družinski prijatelji so svetovali, naj dajo bolnega otroka v kakšno zdravstveno ustanovo. Vendar je de Gaulle take predloge odločno zavrnil. »Anne ni prosila, naj jo spravimo na svet,« je dejal nekdo, »zato bom storil vse, kar je mogoče, samo da bo srečna.« Leta 1933 je de Gaulle, ki je bil medtem napredoval v nadporočnika, kupil vil »La Boisserie« v vasi Colombey les-Deux-Eglises v pokrajini Champagne. Zdravniki so nam-

Yvonne in Charles de Gaulle v izgnanstvu v Londonu — »Za normalnega človeka je preprosto prevelik.«

reč menili, da bo podnebje v tej godnati pokrajini dobro delo bolnemu otroku. In Charles de Gaulle je storil vse, da bi olajšal življenje svojih Anne.

Kadarkoli je mala Anne zagledala oficirsko cepico svojega ponosnega očeta, so se ji sicer tope in mrtve oči zasvetile. Charles de Gaulle jo je vzel v naročje, jo gugal ter plesal z njo po sobi. Mala Anne je bila srečna, kadar je lahko položila svoje male ročice v očetove roke. To so bile edine roke, ki jih ni praskala in grizla.

Ko je bila de Gaullova družina v izgnanstvu v Londonu, je de Gaulle delal tudi po osemnajst ur dnevno in le redkokdaj mu je uspelo, da je prišel domov pred osmo uro zvečer. Takrat je namreč v sobici v londonskem predmestju Berkhamsted Yvonne spravljala Anne v posteljo. Ko je otrok ležal v postelji, je de Gaulle sedel poleg nje, jo prijel za roko ter ji pel otroške pesmi, dokler ni zaspala.

Leta 1948, štiri leta po tistem, ko se je general de Gaulle pejal kot osvoboditelj Francije v zmagoslavnem sprevodu skozi Pariz, je njegova ljubljanka umrla. Imela je skoraj dvajset let. Do zadnjega trenutka pa je ostala neboljena kot dvoleten otrok. Pokopali so jo v družinski grobnici na malem pokopališču v Colombey-les-Deux-Eglises.

Med žalnim obredom je de Gaulle stisnil Yvonne roko ter rekel: »Sedaj je naša Anne taka kot ostali otroci.«

Z bolno hčerko je Charles de Gaulle izgubil ednega človeka, ki mu je izkazoval odkrito in pristransko ljubezen. Ravno Annina smrt pa ga je zblizala s človekom, ki mu je kasneje izkazoval večje zaupanje ter mu nalagal večje odgovornosti kot kateremukoli drugemu. To je bil Georges Pompidou.

Po smrti de Gaullovega najmlajšega otroka je Pompidou, takratni generalni direktor francoske Rothschildove banke, omogočil, da so formirali ustanovo Anne de Gaulle, dom za zaozlostilne otroke. Tega Charles de Gaulle ni nikoli pozabil. Leta 1962 je imenoval Pompidouja za premiera, dve leti kasneje pa ga je določil za svojega naslednika.

Preden se je general leta 1958 — po dvanajstih letih sramevanja v Colombeyu — zopet vrnil na čelo države, je obljubil Yvonne, da se bosta vsako nedeljo odpeljala v Colombey ter preživela dan v miru parka vile »La Boisserie« in v bližini Anninega groba.

Med tednom pa v generalovem življenju ni prostora za zasebne zadeve. De Gaulle meni, da se mora njegovo zasebno življenje umakniti političnemu poslanstvu. Ko so mu 17. aprila 1964. operirali prstato, je javnost zvedela o tem šele enajst ur po operaciji. Madame Yvonne ga je morala več dni prositi, da ga je smel sin Philippe obiskati dan pred operacijo. Hči Elisabeth pa je zvedela za operacijo šele iz časnikov. »Nisem ustvarjen za sočutje,« je izjavil de Gaulle.

Vsako skrb zase general odločno zavrača. Nekdo je dejal nekemu sodelavcu, ki mu je svetoval, naj bi se »na potovanjih bolj pazil: »Zapomnite si enkrat za vselej, gospod, da me de Gaulle zanima le kot zgodovinska osebnost.«

Vsak večer, natanko ob 22. uri gre zgodovinska osebnost spat v prvem nadstropju levega krila Eilzejske palače. General nosi angleško pižamo z 2,5 cm širokimi rdečimi in modrimi progami, ki jih je imela na uniformi lista znamenita brigada britanskih gardistov, ki je pri Waterlooju premagala Napoleona.

— Charles, saj so ti živci povsem popustili... (Moisan, »Le Canard Enchaîné«)

HOTEL „SLON“

IN SE PREPRICAJTE O NAŠIH PRVOVRSTNIH SPECIALITETAH TER SOLIDNI POSTREZBI!

UPOKOJENCI, DIJAKI, UČENCI

V VSEH KRAJIH SLOVENIJE IŠČEMO PRODAJALCE

ZA PRODAJO NAŠIH LISTOV PO DOMOVIH UGODNI POGOJI — DOBER ZASLUZEK!

Odločite se in nam pišite na naslov: Časopisno podjetje DELO, Ljubljana, Tomšičeva 1 — komercialno propagandna služba

kupuje pri

Centromerkurju

LJUBLJANA

BOGATA IZBIRA:

IGRAČ, USNJNIH IZDELKOV, SMUČI, DRSAK IN SANK, ZLATEGA NAKITA, UR, OKRASKOV, KOZMETIKE, TEKSTILNE GALANTERIJE

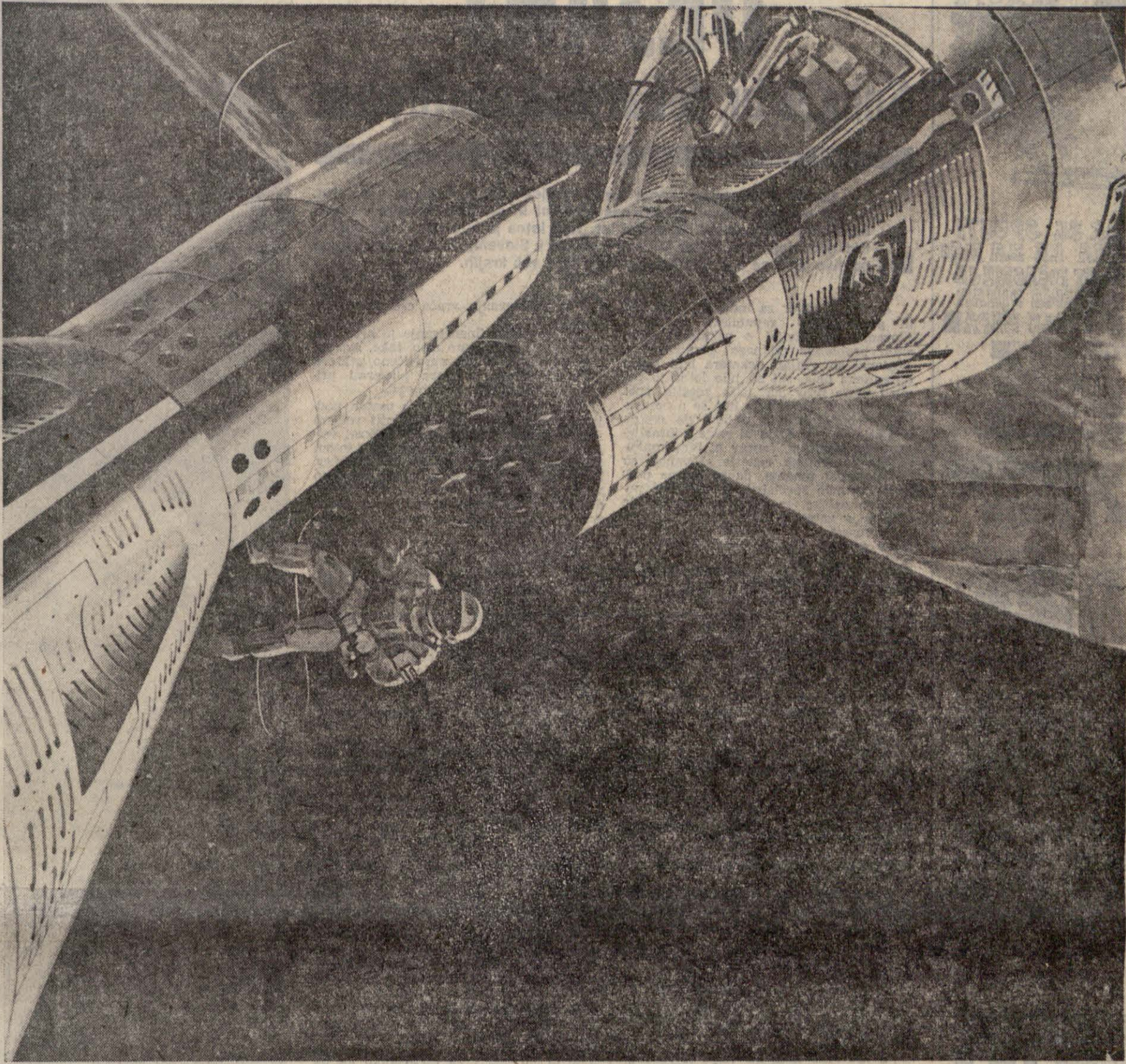
OBISČITE:

Blagovnico »MERKUR«, Trubarjeva 1
Drogerijo »MERKUR«, Trubarjeva 3
Prodajalno »MERKUR«, Gradišče — Arkade

NAJDRAŽJI SESTANEK NA SVETU

Najdražji rendez-vous tega sveta — samo izstrelitev vesoljskih ladij »Gemini 7« in »Gemini 6« stane 90 milijonov dolarjev — se je začel brez rož:

Bilo je 25. oktobra in nad Cape Kennedyem ni bilo oblaka. Potem so nebo preparali plameni in nosilna raketa Atlas je izginila nad Atlantikom. V vesolje je nosila raketo Agena. Astronavta Walter Schirra in Tom Stafford sta jo opazovala na televizijskih zaslonih, zakaj že čez uro in 41 minut naj bi tudi onadva poletela v ladji »Gemini 6« in se v vesolju poskušala srečati z Ageno. Prvi rendez-vous v vesolju je bil na pomolu.

Čez šest minut je bilo upov konec. Nosilna raketa se je skrivnostno razletela. Ameriški vesoljski strokovnjaki od Houstona v Teksasu do Capa so poskušali ugotoviti, kaj je bilo narobe.

Laže je bilo ugotoviti, do kod je potekal poskus v redu: Atlas in Agena sta se ločila po vzgledu in tudi pomožni motor je v redu vžgal. Njegova naloga je bila uravnati Ageno in uspešni vžig je pričal, da je bilo z gorivom vse v redu. Sedaj bi moral vžgati glavni motor in pogoniti Ageno v orbito. V tem trenutku so tehniki na Zemlji sprejeli podatek, da je pritisk v tanku s kisikom presegel vse dovoljene mere.

Potem pa, 230 kilometrov visoko in 870 kilometrov stran od Capa, se Agena ni več oglašala. Vodja vesoljskega poleta iz Houstona je še vedno upal, da je le še kaj ostalo v orbiti in da bo morda mogoče srečanje, ki ga naj opravi »Gemini 6«. Toda opazovalna postaja v Avstraliji je lakonično napravela konec vsem upom. Sporočila je: »No joy, no joy.« (»Ni muzke«.)

Vodilni možje iz NASA so sporočili, da bodo verjetno potrebovali nekaj tednov, preden bodo uspeli ugotoviti, kaj je bilo narobe. In če bi se izkazalo, da gre za bistveno napako v konstrukciji Agene — kar je povsem mogoče — potem bi bil načrt Gemini v velikih težavah. Pet od šestih naslednjih ladij Gemini je bilo namreč namenjenih za srečanja in sestanke z Ageno.

Se bolj kot srečanje je seveda pomemben sestaneček — tako imenovani »docking« — kjer naj bi se dve vesoljski ladji naprej srečali, potem pa združili. Poskus se zdi še posebej pomemben za gradnjo vesoljskih postaj.

Kritiki neuspelega poskusa so takoj zapisali, da je bila Agena konstruirana predvsem za vesoljski sestaneček, da pa nekaterih njenih najvažnejših sestavnih delov sploh niso bili preskusili v vesolju. »NASA je tvegala,« so dejali, »in rezultat je katastrofa.«

Preskusi z vesoljskimi poletmi so zelo dragi in zamudni. Posebno zaradi stiske s časom se jim je bila menda NASA odločila. Na Zemlji so z Ageno sicer opravili najtežje preskuse, tako so jo startali in spet ustavili in jo v brezračnem prostoru izpostavili vibracijam. Toda eden od vodilnih ameriških strokovnjakov za raketne motorje je dejal, da »temi ptici nekaj ne ni v redu, pa čeprav so možnosti, da bo kaj narobe konj ena proti deseti.«

Tokrat je bilo narobe. Ameriški magacin »Time« je zapisal: »Če bi poskus uspel, bi bila Gemini 6 prva, ki bi se srečala in sestala v vesolju — manever, ki se zdi bistven za človekov uspešni odhod na Luno. Sedaj imajo Sovjeti spet priložnost, da bodo tudi pri rendez-vousu odnesli prvenstvo.«

POZOR, PRIPRAVLJENI ... CILJ JE LUNA!

Tako je bilo tudi letošnjega marca, da o Sputniku, Gagarinu in Vosvodu I niti ne govorimo. Američani so bili šest tednov preden je Sibirec Aleksej Leonov privrkat v zgodovini človestva zapustil vesoljsko ladjo,

napovedali prvi polet vesoljskih dvojčkov — dva ameriška astronauta naj bi v eni ladji krožila okrog Zemlje. To naj bi bil začetek načrta Gemini.

Toda natanko ob tistem času sta odletela v vesolje Aleksej Leonov in Pavel Beljajev in tako ameriškim konkurentom spet enkrat zagrenila tako zelo oglašano vesoljsko predstavo.

Takrat je londonski »Times« zapisal, da si je »Sovjetska zveza še povečala naskok, ki ga ima pred Američani, kar za deva vesoljske polete s človeško posadko.« Hamburgski »Spiegel« (13/1965) trdi, da je vesoljska prednost Sovjetske zveze še vedno »posledica tehnične okornosti iz petdesetih let.« Sovjetske vodilne bombe so bile namreč tako težke, da bi jih mogla čez kontinente ponesti le izredno močna raketa. In medtem ko se je Amerika uspevala nad svojimi atomskimi bombniki, so bili v Sovjetski zvezi izdelali močnejše rakete, ki naj bi prinesle državni atomsko ravnotežje z ZDA.

Kakorkoli že: Sovjetska zveza je očitno s svojimi močnejšimi nosilnimi raketa mi dosegla dosežek skorje vse zmagave v vesoljski tekmi. Sele Sputnik je vzpodbudil Američane, ki so bili do takrat popolnoma prepričani v svojo tehnično prvenstvo, da so začeli pripravljati cele serije ogromnih raket, s katerimi upajo biti prvi, če že pri vesoljskem sestanku ne, pa vsaj na Luni. Sovjetska zveza, ki je menda za vsa svoja vesoljska prvenstva uporabljala podobne rakete, in pa ZDA, ki pričakujejo uspeha od novih gigantskih raket »Saturn«, sta si za človekov pristaneček na Luni izbrali različne poti:

Tako nameravajo Američani na Luno kar naravnost tako, da bi ogromna raketa pogonila vesoljsko ladjo v Lunino orbito, od koder bi odletelo vozilo na površino zemljinega naravnega satelita in se potem vrnilo na ladjo, ki bi astronaute vrnila na Zemljo.

Sovjetska zveza pa se je menda odločila za štafeto: Najprej naj bi astronauti, ki bi v vesoljskih oblekah zapustili ladje, sestavili postajo, ki bi krožila okrog Zemlje, šele potem pa bi odšla na pot raketa za na Luno. Pristala bi na vesoljski postaji, tam bi jo ponovno napolnili z gorivom, in bi šele potem nadaljevala pot na Luno.

Vsi ti gigantski poskusi terjajo velikanskih znanstvenih in seveda tudi gospodarskih naporov. Za vesolje porabita ZDA in ZSSR že danes tako ogromna sredstva, da se zdi za svet, ki se lakote ni povsem premagal, tekma sicer res vstopa budna za čimprejšnji veliki korak na poti k drugim planetom, pa v eni sapi tudi željo, da bi se ti naporji združili in bi namesto v tekmi, s skupnimi moči poskusili z roko v roki priti vsaj na Luno. Saj jo na koncu koncev imamo vsi Zemljani le eno samo ...

DRUGA INDUSTRIJSKA REVOLUCIJA

Strokovnjaki iz ZDA ocenjujejo, da bodo celotni stroški za uprvega turistata na Luno znašali preračunano 24 tisoč milijard dolarjev. Nekaj let so Američani razpravljali o tem, ali se splača izdati tako ogromne denarje za zelo negotovo upanje, da bodo ZDA prve na Luni.

Za lanske predsedniške volitve je na primer republikanska stranka izdala pamflet, v katerem sprašujejo, »ali je 17 milijonov Američanov, ki vsak večer lačni ležejo spat, res tako potrebna ena sama pest prahu z Lune?«

Te razprave že dolgo nimajo več pravega smisla, zakaj vsa naročila za vesoljske naprave so že oddana, ogromno kolektive tako imenovane »vesoljske industrije« je steklo in menda ni sile, ki bi ga še mogla ustaviti. »Life« je zapisal: »Stevilni Američani, ki še vedno mislijo, da je še čas za razprave, bodo morda presenečeni: praktično ni nobene sile več, ki bi lahko zaustavila, ali vsaj bistveno podaljšala, načrt za polet na Luno.«

V nekaj letih se je v ZDA izvršil proces, ki ga je predsednik Johnson krstil za »drugo industrijsko revolucijo«. Vesoljska industrija je postala tretja ekonomska najmočnejša veja ameriškega gospodarstva. Pred njo sta le še jeklarstvo in avtomobilska industrija.

Na jugu Združenih držav se zdi ta »industrijska revolucija« še posebej očitna: V bližini Houstona v Teksasu je na 6,5 kvadratnega kilometra površine zrasel center za vesoljske polete s posadko.

Samo kontrolna postaja, ki nadzoruje polete vesoljskih ladij s posadko, je stala 80.000 milijard dolarjev. V bližini New Orleansa izdeluje na nekem praznem zemljišču nekdanjega vojaškega skladišča — današnje industrijske dvorane merijo 170.000 kvadratnih metrov — 10.000 zaposlenih ameriške rakete za na Luno. Ena sama stane 100 milijonov dolarjev.

V državi Alabama, blizu Huntsvilla, ki je bil nekod poznan le zaradi posebno dobre krave mlekarice Lily Flagg, je v okolju sveta 19. stoletja zrastle največje središče NASA. Tam imajo na primer največji zvočnik na svetu, ki dela tak trusec, kot »osem milijonov Beethovenov nenkrat« (Werner von Braun), pa napravo, v kateri bodo tako močno stresali 111 metrov visoko raketo, da bi se od tresljajev v eni sami minuti popolnoma razletel nov avtomobil.

Podobna industrijska revolucija gotovo velja tudi za Sovjetsko zvezo, pa čeprav podatki niso tako natanko poznani.

Vesoljska industrija zahteva tudi povsem nove poglede na natančnost in kontrolo. Povsem se je tudi spremenil sestav zaposlenih: Ko je še med drugo svetovno vojno izdelovala tovarna North American Aviation lovsce »Mustange« je zaposlovala komaj 4 odstotke inženirjev in znanstvenikov. Danes, ko več kot polovica od 100.000 zaposlenih tega velikega koncerna dela za polet na Luno, je že četrtina zaposlenih oblečena v bele halje in v žepih nosijo logaritmične računalnike.

Ameriški magacin »Newsweek« je zapisal, da bi lahko s papirjem načrtov in izračunov odtehtali vsaj 70 odstotkov vseh sestavnih delov, ki jih pripravljajo za vesoljsko ladjo Apollo.

Natančnost, s katero morajo biti izdelani sestavni deli vesoljskih ladij, raket in drugih naprav, je mogoče kontrolirati samo še pod mikroskopom. Ročno delo je vse bolj pogostno, pa kakor se to zdi paradokсно. Pri NAA imajo na primer otročne stroje, ki obdelujejo kovine na dve tisočinki milimetra natančno. Kontrolorji razpravljajo samo še v merah daleč za decimalno ničlo — v velikostnem redu desetinke ločne sekunde, petih angstromov in petih milijonink volta.

V montažnih dvoranah zahtevajo takšno čistoto, da je neki novinar zapisal: »Brez pretiravanja, toda operacijska dvorana je v primeri s tem svinjak.«

Četrtnina vseh stroškov za izdelavo gre za kontrolo zanesljivosti. Po tem si je mogoče ustvariti podobo, kakšne izredne zahteve predstavljajo vesoljske naloge, saj v ostali industriji, pa četudi gre za izdelavo najbolj natančnih instrumentov, ti stroški znašajo komaj nekaj odstotkov.

V vesolju namreč še ni »službe cestne pomoči« in napaka sestavnega dela, ki stane le nekaj dolarjev lahko pomeni milijardne izgube.

Pri vsej tej natančnosti in kontrolah pa vseeno pride do napak.

NEUSPEH JE POSPEŠIL NAČRT

In kakor se že zdi paradokсно, pa je prav neuspešni polet rakete Agena — 25. oktobra 1965. — pospešil vesoljski načrt, ki je danes v središču pozornosti:

Da se načrt Gemini ne bi preveč zavlekel, se je NASA najprej odločila, da bodo ladjo »Gemini« poslali v vesolje pred »sesteko«. Za »Gemini« so najprej nameravali uporabiti nosilno raketo Titan, ki naj bi pogonila številko 6e 25. oktobra na sestaneček z Ageno. Toda kmalu je postalo jasno, da »sedmica« sploh ni umerjena za to raketo. Namesto da bi se odločili za dolgotrajno izpremembo nosilne rakete so pričeli sestavljati novi Titan.

»Tako bomo imeli na voljo dve vesoljski ladji in dve nosilni raketi« so razmišljali strokovnjaki NASA, in naprej razvijali misel, češ »potem pač lahko pozabimo na načrt Agena in takoj tvegamo sestaneček dveh ladij s posadko.«

4. decembra so tako ob 20.30 po jugoslovanskem času izstrelili vesoljsko ladjo »Gemini 7«, v kateri sta kozmonavta Frank Borman in James Lovell. Osem dni za njo pa bi poletela »Gemini 6«, potem ko bosta prva dva astronauta že uravnala svojo ladjo v krožni tir. Tako se ladji lahko približata na razdaljo nekaj metrov in letita dalj časa skupaj. Sestaneček — morda »bolje« »sklopljenje« (docking) — obeh ladij ni v načrtu, saj ladji za to nimata potrebnih naprav.

Za Bormana in Lovella je ta pospešitev načrta Gemini izreden napor, saj je bil

njun trening urejen tako, da naj bi bila za polet pripravljena šele pomladi 1966. Tako pa morata že sedaj preživljati svojih 14 dni v »telefonski hišici«. Dejstvo, da je telefonska hišica približno 260 kilometrov nad Zemljo in se vrti s 23-kratno hitrostjo zvoka, ne napravi bivanja prav nič bolj prijetnega.

Štirinajstdnevni polet »Gemini 7« naj bi že sam po sebi — brez obira na uspeh vesoljskega sestanka z »Gemini 6« — odgovoril na številna povsem človeška vprašanja v zvezi z gradnjo vesoljskih postaj. Tehnično je namreč postaje za danes mogoče graditi, vprašanje pa je le, ali bodo astronauti lahko dovolj dolgo zdržali v vesolju, saj se zdi 14 dni najmanj, kar se še splača. Vsakršno bolj pogostno menjavanje posadk bi bilo celo za vesoljske proračune prevelik zaloga.

V zvezi z gradnjo vesoljskih postaj gre posebej omeniti preskus nove astronautske obleke, ki tehta le še 7,3 kilograma in je za 3,3 kg lažja od stare. Astronavt ima spet na glavi pilotsko čelado, čez katero natakne prozoren pokrov. »Pizama« ima samo še dve plasti: znotraj je najlon-ski mehur, ki uravnava pritisk, in je preplečen z neoprenom, zunaj pa je najlon HT-1. Stara obleka za astronaute v Gemini je imela štiri plasti. Takšne obleke naj bi uporabljali astronauti, ki bi v prihodnosti sestavljali vesoljske postaje.

Ljudi je težje preskusiti kot stroje: Ali bodo ljudje kos naporom, ki jih prinaša nezadržni napredek tehnike? Ali se bosta utrjena astronauta po 14 dneh poleta sploh še lahko prenašala? Astronavta Lovella je v novi pizami zeblo ...

OGLEDALO

JANEZ KAJZER NA PONTEROŠU — KENNEDYJEV SODELAVEC SCHLESINGER O UMORJENEM AMERISKEM PREDSEDNIKU

(TT, 6. decembra — nadaljevanje in naslov na 10. strani)

Spretna povezava mednarodnih problemov.

x x x
22.10 Zadnja poročila in odpoved sporeda (Ljubljana)
(Delo, 5. decembra v televizijskem sporedu)

Pri programu, kakršen je zadnje čase, bi bila prava osvetež, če bi ga kdaj za naslednji dan res odpovedali. Pri ODPOVEDI so vztrajali tudi pri napisanem sporedu ob koncu oddaje v soboto, 5. decembra. Lepo je bilo videti nekaj časa prej na najavljenem sporedu tudi oddajo GORIMO RUSKO.

x x x
V poslovalnici »Mladinske knjige« v Nazorjevi ulici v Ljubljani so pred kratkim dobili iz Pariza pošiljko reprodukcij umetniških del znanih francoskih impresionistov in expressionistov, pa tudi reprodukcije nekaterih sodobnih francoskih umetnikov. Med drugim najdemo tu dela Van Gogha, Toulouse-Lautreca, Flaminga in drugih mojstrov čopica.

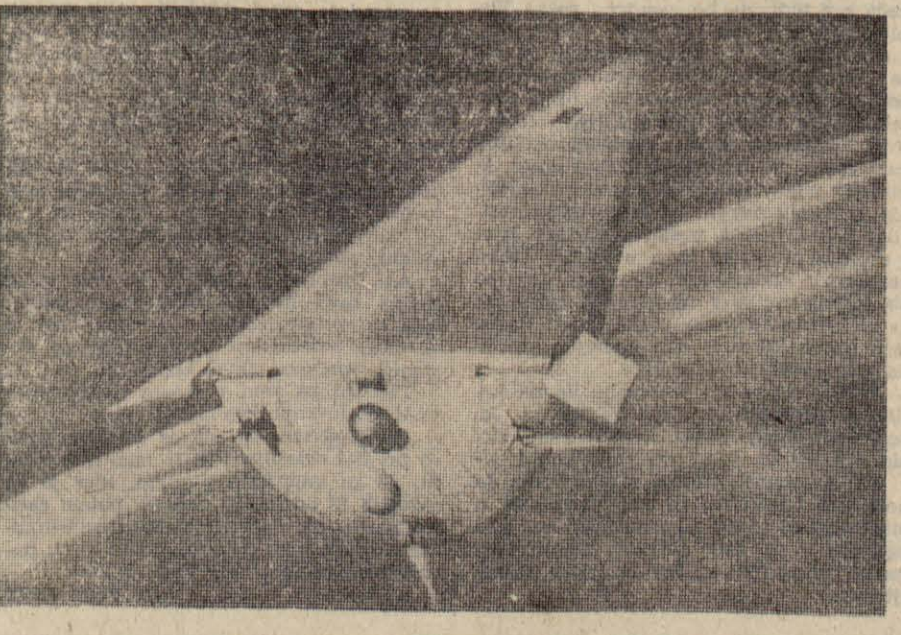
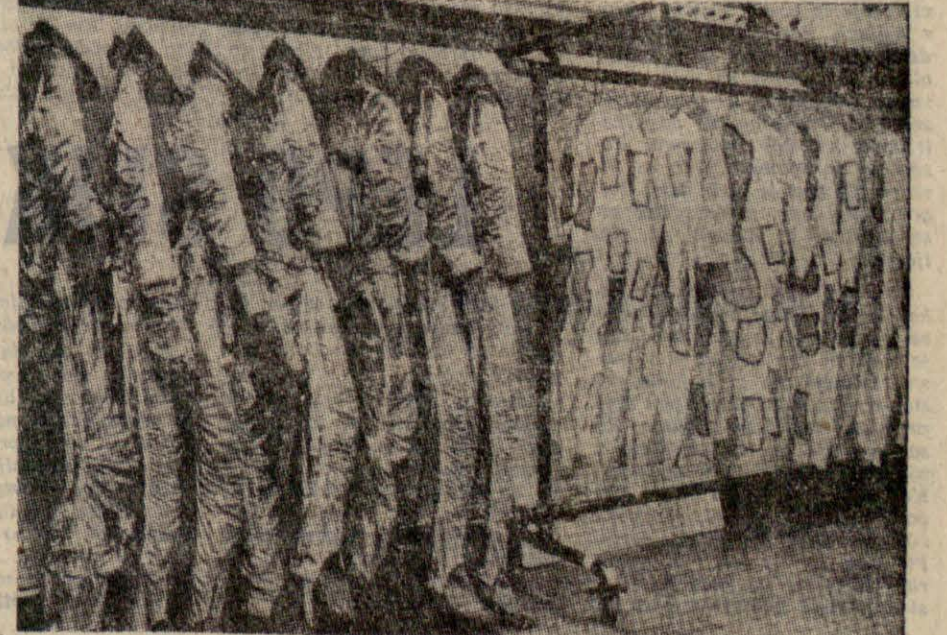
(Delo, 8. decembra — Bogata zaloga umetniških reprodukcij)
Ta Flamingo med francoskimi slikarji ne more biti nihče drug kot Maurice de Vlaminck (1876—1958).

x x x
STOCKHOLM: Solohovu izročili nagrado — Dobitnik letošnje Nobelove nagrade za književnost Mihail Solohov je prispeval v Stockholmu, kjer so mu na slovesnosti izročili nagrado Švedske akademije.

(Delo, 8. decembra — Novice na kulturni strani)
Biskovito poročanje. V sredo že vest o podelitvi nagrade, ki je bila šele čez dva dni, v petek zvečer.

x x x
Francoski književnik Jean Juono je primerjal preteklost s sedanostjo ...
(Nedeljski dnevnik, 12. decembra — Pogum nekaj in zdaj)
Po varianti Gineau v prejšnjem Nedeljskem dnevniku se en ohuben poskus, da bi prav napisali francoskega književnika z nepripravnim priimkom GIO-NO.

Vesoljske obleke in spodnjice astronautov iz ZDA

Naslednji cilj je Mars, model vesoljske ladje je že pripravljen

ODKOD DOBITI ELEKTRIKO?

ALI IMAJO TERMOELEKTRARNE RES PREDNOST PRED HIDROELEKTRARNAMI?

Nedavni javni simpozij o družbeno-ekonomski upravičenosti gradnje HE Trnovo je precej razburkal duhove. Mnogi so se opredelili za ali proti tej gradnji.

Toda — četudi se opredelimo proti gradnji, ostane slej ko prej odprto osnovno vprašanje: KJE DOBITI NOVE VIRE ELEKTRIČNE ENERGIJE?

Skratka, problem ostaja še vedno pereč: primanjkuje nam elektrike, zlasti še tako imenovane vršne ali konične. In težave zaradi pomanjkanja električne energije bodo — to dobro vemo že danes — iz leta v leto večje.

Ze na simpoziju — tako v referatih kot tudi v koreferatih in v pogovorih med odmori — smo slišali razna imena: Idrija — Koper — Osp — Planina — Sava itd. In še atomske elektrarne. Skratka, menda ni elektrogospodarsvenika, ki bi se upal trditi, da je HE Trnovo edini vir električne energije, čeprav je morda res, da bi bil ta vir zelo cenen, izredno ekonomičen.

Predvsem so govorniki na simpoziju večkrat omenjali — termoelektarne. Zlasti še termoelektarno v Kopru.

Kaj torej? Ali so v teh časih za nas res primernejše termoelektarne? In zakaj?

»Ker smo v zadnjih letih toliko zamudili in premalo akumulirali za bazične objekte, se je možno odločiti samo še za termoelektarne. O tem danes ni več nobenega dvoma,« je pred kratkim zapisal v »Delu« znani elektrogospodarski strokovnjak ing. Rasto Svajgar.

ZAKAJ TERMOELEKTRARNA? V CEM JE NJENA PREDNOST?

Številni elektrogospodarski strokovnjaki so si edini v tem, da je prednost termoelektarne pred hidroelektarnami zlasti v hitrosti gradnje, v hitrejšem obračunu vložnih sredstev in tudi v tem, da bi lahko pri termoelektarnah dobili nekaj kreditov iz inozemstva. Vsekakor so to nesporne prednosti, kajti spriče sedanega pomanjkanja elektrike nam je dragoceno vsako leto, da, vsak mesec.

Kaj pa gorivo za termoelektarne? Premog? Ali pa zemeljski plini, kurilna olja?

S premogom verjetno ne bo nič, saj ga celo v Velenju, največjem slovenskem premogovniku, ni toliko, da bi z njim lahko brezobzirno in na veliko šarili. Pre-

ostane le še plin ali kurilna olja. Morda domača, lahko pa tudi uvožena.

»UVAZATI SUROVINE? NESMISEL!« BI MORDA DEJAL TA ALI ONI.

Toda v resnici stvar ni tako nespametna. Zahodna Nemčija, ena izmed industrijsko najbolj razvitih dežel na svetu, porabi letno kakih 60 milijonov ton nafte, od teh jih pridobi doma le kakih 7 milijonov.

Mnenja o tem, kakšna naj bi bila TE Koper, so različna. Mnogi menijo, da bi imela prednost elektrarna z močjo 200 do 250 MW. Toda slišati je tudi mnenja, da bi bila še racionalnejša večja elektrarna, s čim večjim agregatom. Vsekakor bi bila ta termoelektarna — če pride do uresničitve zamisli velikega plinovoda, ki bi šel iz Kopra čez Slovenijo in Avstrijo v CSSR — močno zanimiva.

O HE Idrija smo že pisali v zadnji številki. Vsekakor bi bila elektrika iz te elektrarne dražja kot iz HE Trnovo, toda to je tudi ena izmed možnosti, ki je ne moremo prezreti.

Zadnje čase pa se oglašajo tudi zagovorniki gradnje novih elektrarn čim bliže velikim potrošnikom.

Področje savskih elektrarn — to je vsa Gorenjska, Dolenjska, Notranjska, ljubljanska kotlina in Zasavje — je eden glavnih potrošnikov elektrike v Sloveniji, proizvodnja pa je tu malenkostna. Dve majhni elektrarni na Savi (Moste in Medvođe) ter TE Trbovlje — pa je konec. Področje savskih elektrarn porabi približno 33 odstotkov vse prodane energije v naši republiki, proizvodnja pa je v tem območju malenkostna — komaj 3,6 odstotka. Vso elektriko je treba torej pripeljati od daleč, iz drugih elektrarn.

Zakaj ne bi gradili novih elektrarn bliže ljubljani, Kranju, Jesenicam (nova

železarna z velikimi elektropečmi!), Trbovljam?

V proizvodno-transportni podjetoj »Savske elektrarne« imajo pripravljene načrte za novo termoelektarno, ki bi z enim agregatom 200 MW ležala zares v središču potrošnje. Lokacija je izbrana pri Dolškem ob Savi, ker je tu dovolj hladilne vode za pretočno hlajenje. Tekoče gorivo bi sprva lahko prihajalo po vagonih iz Siska ali z Reke (3,7 odstotka cenejši prevoz). Investicijski stroški so preračunani na 23,5 milijarde, cena energije je na pragu elektrarne 7 din za kWh.

Ce bomo dobili plinovod iz Kopra proti Avstriji in CSSR, bi se s tem odprle nove možnosti in prednosti: plinske turbine. Te turbine, ki jih po svetu vse bolj in bolj uporabljajo, imajo zelo hitre zagon. V nekaj minutah lahko plinske turbine iz mirujočega stanja že obratujejo s polno obremenitvijo.

Veliko je bilo zadnja leta že zapisanega o pretočnih centralah na Savi. Prednost teh elektrarn, ki bi bile opremljene z modernimi cevimi turbinami, je v tem, da jih lahko zgradimo postopoma in z razmeroma nizkimi stroški. Vrh tega bi te elektrarne poplavile le neznatne površine (železnica in cesta ostaneta nad vodo), izgube kmetijskih površin so nepomembne. Vseh sedem elektrarn — Renke, Trbovlje, Suhadol, Vrhov, Boštanj, Blanca in Krško — bi nam dajalo menda sploh največjo energijo na pragu: 2,56 din za kilovatio uro. Cela veriga savskih elektrarn ima moč 151 MW.

Zadnje čase je med elektrogospodarsveniki vzbudil zanimanje novi projekt HE Vrhnika. Dosedanja načrta za izkoriščanje vode Unca pri Planini so bili izločeni iz prioritarnih objektov, češ da so predragi, precej odpora pa je bilo tudi zato, ker bi akumulacijsko jezero potopilo

nekatero naseljeno površino. Toda najnoveše študije so pokazale, da bi v prvi etapi lahko z razmeroma majhnimi sredstvi dobili velike koristi. Z nizkim zemljiškim nasipom bi lahko zajeli le nepropustna tla Planinskega polja in pustili zunaj akumulacijskega jezera vse požiralnike. Po teh načrtih ne bi bilo potrebno niti preložiti cest niti izseliti prebivalcev tamkajšnjih vasi. Površina jezera bi merila kakih 8 km², vendar bi bilo jezero razmeroma plitvo. Iz jezera bi voda pritekala po 11 km dolgem rovu do strojnice pri Podgori med Vrhniko in Bistrom. HE Vrhnika bi imela 106 MW, investicija pa je preračunana na 14 milijard (pred reformo). Torej, dragocena energija na pragu velikega potrošnika — ljubljanskega bazena.

Sveveda so to le nekatera imena, ki smo jih zabeležili na simpoziju, v razpravah med strokovnjaki in v časopisih, v raznih elaboratih itd. Nedvomno bo treba kmalu pomisliti še na vrsto drugih, manjših energetskih objektov: na toplarno v Kranju in morda tudi na Jesenicah, na manjši hidroelektarno pri Mavčicah (med Kranjem in Medvodami) in pri Završnici (nad Mostami), na akumulacijsko hidroelektarno na Pohorju (Lobnica). Zanimivi so tudi načrti o veliki črpalni elektrarni Požarje nad Renkami ob Savi (206 MW), ki bi dajala dragoceno konično energijo, izkoriščala pa bi ceneno nočno energijo savskih pretočnih elektrarn za črpanje vode iz Save v akumulacijsko jezero. Večkrat je bila v časopisih tudi omenjena akumulacijska HE Osp blizu italijansko-jugoslovanske meje nad Trstom. In končno sta tu še neizkoriščena Mura, na kateri naj bi gradili elektrarno skupaj z Avstrijo, ter Drava.

Ob koncu pa seveda ne smemo pozabiti še na atomske elektrarne, čeprav morda danes zveni to nekoliko megalomansko. Toda če se tej poti niso mogle izogniti druge dežele, tudi tiste, ki imajo dovolj nafte, zemeljskih plinov in premoga, potem verjetno tudi naša država ne bo mogla predolgo odlašati s tem najsodobnejšim virom električne energije.

IGOR PRESERN

Vsaka novost razveseljuje!

Tokrat naj vas razveseli Taft — novi lak za lase. Enostavno ga razpršite po lasih in vaše pričeska bo obstojna, vaš rumanji izgled pa urejen.

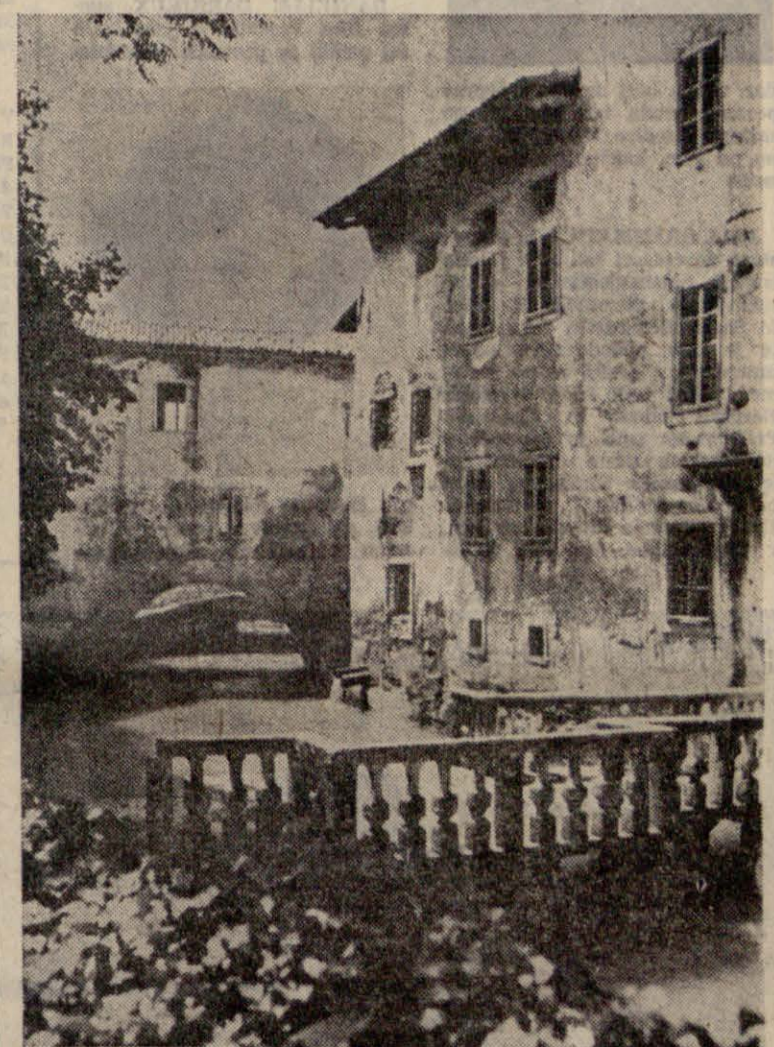
Če želite prav izbrati — vzemite Taft, novi lak za lase!

Zlatorog

PO NAŠI DEŽELI

NEKOČ IN DANES

Vipavske Benetke

»Reka Vipava izvira na debelih krajih, ob nalih pa še na več,« pravijo domačini. Vse tri glavne skupine izvirov pa se po kratkem teku skozi stari del mesta združijo v glavno strugo. Spetoma opijuskajo dokaj starih, še srednjeveških zidov, mostnih opornikov in se zmuznejo pod marsikatero skalono; tako, da bi lahko imeli stari del Vipave res za majhne rečne Benetke. Skoda le, da vsa ta slikovitost ostaja turistično bora malo izkoriščena.

BLED V PRECEPU

ZIMSKA SEZONA JE PRED VRATI, ČEPRAV BI VRATA MORALA BITI ŽE ODPRTA. PREMAJHNE KAPACITETE. JAZZ FESTIVAL OSTANE. IN ŠE TO IN ONO O BLEDU. ODGOVARJA TAJNIK TURISTIČNEGA DRUŠTVA BLED — TOVARIŠ FRANC ŠMIT.

Bled je v teh dneh miren. Skoraj mirno. Posebno zdaj, ko je toliko dežja. Hoteli so razen Jelovice in Krma še zaprti. Odprli jih bodo v sredini ali koncu decembra. Za zdaj jih le čistijo, pleskajo in zamenjajo po kakšno vodstvo v hotelu (Toplice), zaradi nerazčiščenih odnosov.

Sicer pa je na Bledu marsikaj nerazčiščenega. Bled naj bi bil za naše pojme »pojema turizma. Vsaj tako naj bi bilo. Zal pa ni vedno tako. Mestece bi že kdaj potrebovalo kakšen nov hotel. Sredstev za te vrste gradenj pa ni. In jih še lep čas ne bo, kot je videti. Vprašanje je, ali ima Bled perspektive za razvoj turizma, če pa so njegove posteljne kapacitete še vedno manjše, kot pa so bile pred vojno? Bled se v poplavi turističnih centrov drži na površju samo še zaradi izrednih naravnih lepote in zaradi cenovnih uslug. Teh uslug pa seveda ne uživajo tisti, ki bi bili pripravljeni pustiti na Bledu večje zmeske, pač pa skromnejši gostje (vsaj večina med njimi).

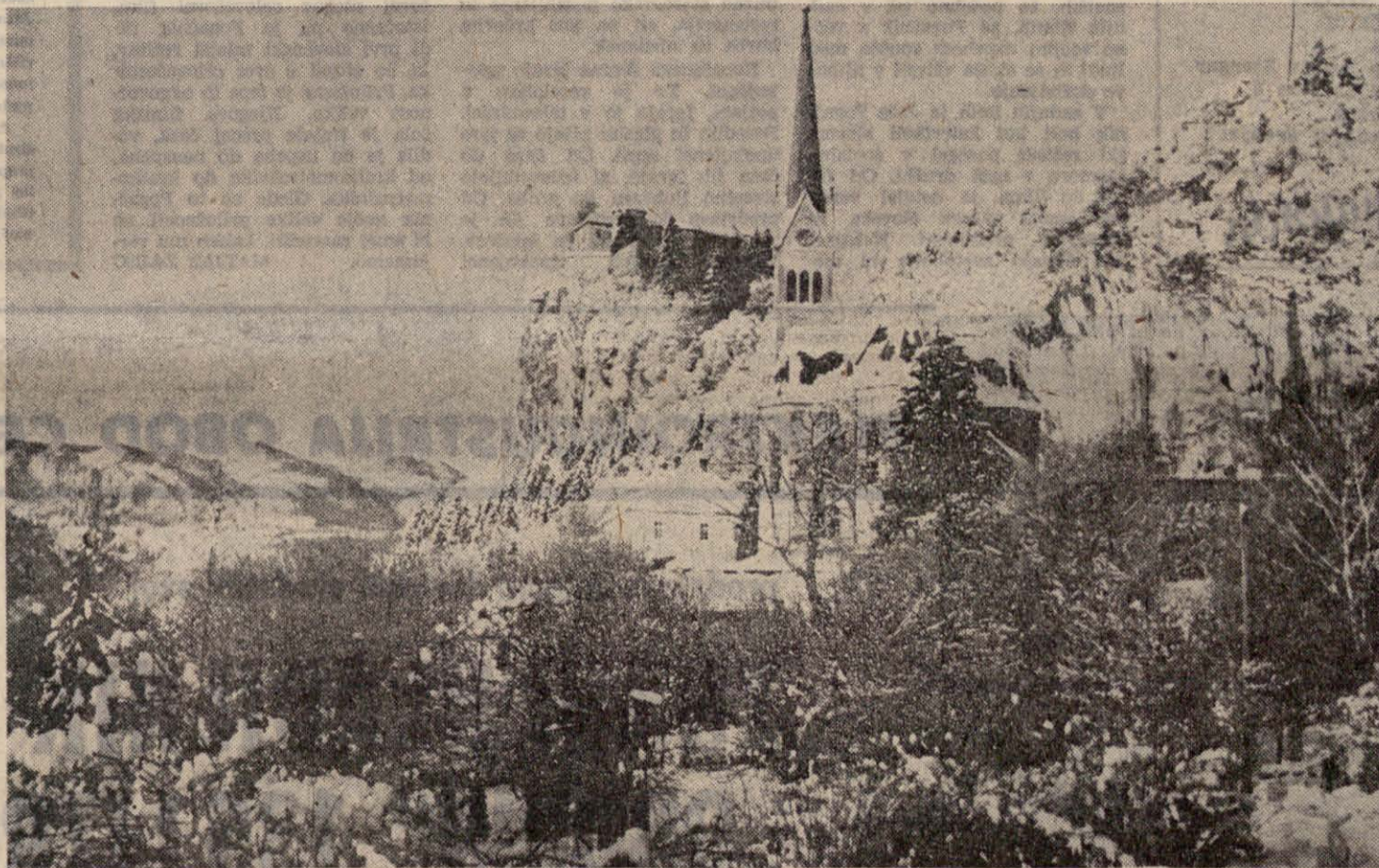
Zato Bled čaka nove goste s starimi hoteli. Menda bodo prvi prišli Skandinavci. V skupini. Bržkone pa se bodo v skupinah tudi čudili, da se na Bledu v zadnjih letih pravzaprav ni nič spremenilo, vsaj kar se hotelskih kapacitet tiče. Nekateri med njimi so bili na Bledu že pred mnogimi leti in tedaj so gotovo slišali lepe zgodbe o tem, kako bodo zrasi novi in novi hoteli... Zdaj so spet tu in novih hotelov ni. In še marsičesa ni.

Zato je treba goste pritegniti drugače. Morda z velikimi mednarodnimi prireditvami — pa naj si bodo to športne ali kulturne manifestacije. Teh bo na Bledu dovolj. Od svetovnega smučarskega prvenstva novinarjev do svetovnega veslaškega prvenstva, ki bo prihodnje leto... Vse to pa zahteva veliko organizacijskega dela.

O tem in o drugem smo se pogovarjali s tovarišem ŠMITOM.

— Prihodnje leto bo na Bledu nekaj velikih športnih tekmovalij?

— Svetovno smučarsko prvenstvo novinarjev in svetovno prvenstvo v veslanju. To dveje je najvažnejše. Ne morem pa se odločiti, katero je važnejše.

Za Bled in za naš turizem. Novinarji bi nam lahko napravili neprecenljivo uslugo s svojim pisanjem.

— Ali pa škoda?

— Poskušali jim bomo pripraviti vse tako, da bodo zadovoljni.

— Ali si Bled lahko vse to privoščiti?

— Privoščiti? Če hočemo, da bo Bled poznan po svetu, se bolj kot je, tedaj bi si morali še vse kaj drugega privoščiti. In kakšen nov hotel bi bilo treba napraviti. Posteljne kapacitete so dosegle komaj tiste pred vojno. Danes pa smo dvajset let po vojni.

— Okoli jezera bi morali napraviti novo cesto. Pravzaprav sploh cesto, če že organizirate svetovno prvenstvo na jezeru?

— Pa je ne bomo. Zelja je že bila. Potrebovali pa bi nekaj sto milijonov. Teh pa danes ni moč dobiti. Vse skupaj je padlo v vodo.

— V tisto, ki je v jezeru? Pravijo, da še vedno ni čista. Veliko milijonov je šlo za ozdravitev jezera. Voda pa je še vedno bolna? Vsaj tako pravijo?

— Po mojem mnenju je bila sanacija kar v redu napravljena. Nisem strokovnjak, zaradi tega strokovno stvari ne morem podkrepiti. Počakajmo na analize strokovnjakov. Do zdaj so bile ohrabrujoče. Ljudje včasih kakšno stvar tudi napihnejo.

— Če ostanemo pri športu. Kegljali boste menda tudi?

— Seveda. Vsaj dve keglska prireditvi bomo pripravili. Mednarodni, če bo šlo. Če bomo metali na daljino.

— Na daljino? Je to manj nevarno kot na bližino? Ali pa je bolj atraktivno?

— Ne bodite zlobni. Pri nas imamo pogoje za taka tekmovalja. Veliko ledeno ploskev imamo. Zal pa le šest tednov v letu. Zato bi potrebovali umetno ledeno ploskev. Ta bi bila za razvoj zimskega turizma pri nas zelo važna. No, tudi z umetno ledeno ploskvijo ne bo nič. Vsaj letos ne.

— Skoda?

— Skoda?

— Kaj pa kultura? Bodo še odmevali zvoki jazza po Bledu? Govori se že dalj časa, da bo festival ugasil?

— Govori? Tudi sami smo že tako mislili. To bi bila velika škoda, kajti festival se je v svetu že uveljavil. Ne bom pretiral, če rečem, da bo to kmalu najvažnejši festival jazza v Evropi. To

pa že nekaj pomeni. Za Bled še celo. Po svetu ne morejo razumeti, da jazz glasbeniki prihajajo na festival in nastopajo, ne da bi dobili en sam dinar honorarja, kako da smo lahko tako neposredno združili glasbenike vzhoda in zahoda, da nam tako uspevajo večeri improvizacij v dvoranah Kazine... in še mnogocesa ne morejo razumeti. Velika škoda bi bila, če bi festival po vsem tem ugasnil, kot pravite, kajti tudi to bi bilo težko razumeti.

— AH bo festival potlej trajal tri dni kot lani, ali štiri dni kot prejšnja leta?

— Ce bomo dobili ljubljansko materialno pomoč ljubljanske radijske postaje in republiškega sklada za pospeševanje kulture, tedaj bo festival trajal spet štiri dni. Posebej pa bomo odsej pazili na kvaliteto in slabi ansambli na festivalu seveda ne bodo mogli nastopiti.

— Se pravi, da bomo spet slišali nekatere najboljše jazz ansamble na svetu? Bo med njimi tudi Modern jazz kvartet?

— Za zdaj ne morem ničesar obljubljati, čeprav so nekateri naši člani z Modern jazz kvartetom v stalnem stiku. Obvladajo že. Ce bodo tedaj gostovali v Evropi, jih bomo videli in slišali prav gotovo tudi na Bledu. V nasprotnem primeru bi bila pot iz Amerike za nas prevelik strošek. Zanimivo je, da smo že do sedaj dobili preko dvajset ponudb priznanih ansamblov, ne da bi ob tem sploh koga vabili. Posebej se za festival zanimajo glasbeniki iz Sovjetske zveze.

— Je to vse?

— Ne. Poskušali bomo v času festivala organizirati kratek tečaj za neki instrument. Morda za basiste, ki so pri nas precej slabi, če jih primerjamo z ostalimi instrumentalisti. Tečaj naj bi trajal dva dni, poučeval bi priznan glasbenik, v tem primeru basist svetovne vrednosti.

V Frankfurtu so priredili podoben tečaj in kljub šolnini, ki je bila za naše pojme precej visoka, je bilo kar preko 300 tečajnikov.

— Kaj pa igralnica? Pravijo, da slabo vozi?

— Kdo to pravi? Če bi jim neki Italijan v avgustu ne vzel kar 6 milijonov lir na ruleti, tedaj bi bili rezultati še boljši. Tako pa so dobri. Veliko igralnica še obeta.

— Se pravi, da je perspektivna? Menda je pri nas vse perspektivno? Sama zabava je na Bledu menda tudi perspek-

tivna. Gostje, ki prihajajo, pa nimajo časa, da čakajo na perspektivo, ki je poleg tega še precej megleta.

— Kdo to pravi? Vam pokažem spored prireditve, ki smo jih imeli lani, leto poprej ali letos... Zal naše goste v veliki večini zanimajo samo folklorni nastopi in pri tem se moramo gostom prilagajati. Take so zahteve turizma. Zato je nekaterim morda preveč folklornih nastopov.

— Ne. Nisem mislil na to zabavo. Na tisto po hotelih. Na primer v Kazini...

— Do tam naše delo ne seže. Zabavo krojijo vodstva hotelov sama. Morda bi bilo res dobro, če bi skupaj začrtali program. Posebej za Kazino. Letos je bil tam program res slab. Naš načrt v začetku leta je bil dober, ni pa bil sprejet. Upam, da bomo zdaj prišli skupaj.

— Bo kaj glasbe po hotelih?

— V teh dneh bodo začeli igrati v hotelu Toplice in še v enem hotelu. V Jelovici pa bo ples le ob sobotah in nedeljah. Se več bo vsega tega v poletnih mesecih.

— Zdaj je zima. Kako je poskrbljeno za goste?

— Vse to, kar sem že povedal. Pričeli pa bomo še smučarsko šolo na Strahcu. Izvoščki bodo vozili s sanmi. Silvestrovanje bo v vseh hotelih. Upam, da bomo pripravili veliko presenečenje novoletnim gostom...

— Katero...?

— Ne bova govorila o tem. Če bi zamisel propadla, potlej bi nekateri vso stvar napihovali in govorili: Kaj obljublimate, če potlej te obljube ne držite. Zato raje počakajmo.

Vsak dan gre nekaj sto pisem z oznako blejskega turističnega društva širom po svetu. Propaganda? Da, propaganda. Saj imajo Blejčani kaj propagirati: Svetovno prvenstvo novinarjev v smučanju, svetovno veslaško prvenstvo, naravne lepote... jezero... in še kaj. Prizadevnost turističnih delavcev spremlja vsako akcijo.

Sama prizadevnost pa včasih ni dovolj. Širšega razumevanja bi bili potrebni. Materialne pomoči. Bled bi v svetovnem turizmu moral pomeniti kaj več kot pomeni danes. Za dosego tega cilja ima danes samo naravne lepote. To je sicer najvažnejše, ni pa vse.

Nadgradnja je v naših rokah.

JANEZ GOVC

БОРБА

НЕВОСТ

СЛОБОДА

СВЕТЛО

СРБИЈА

СРБИЈА

СРБИЈА

СРБИЈА

ТВ

НЕВОСТ

СЛОБОДА

СВЕТЛО

Економска политика

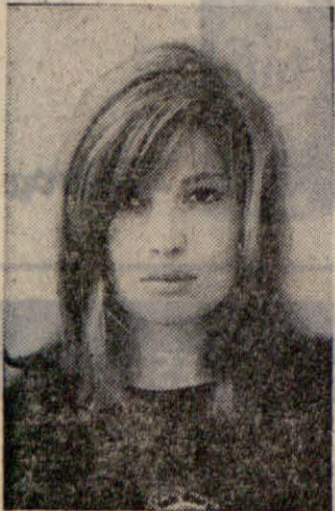
БОРБА

СЛОБОДА

СВЕТЛО

MARLENE DIETRICH, ki so ji Francozi za zasluge v boju proti nacistični Nemčiji podelili Legijo časti, najvišje francosko odlikovanje, je te dni v Los Angelesu dobila tudi visoko izbratsko odlikovanje »medaljo za hrabrost«. Igralko smo prav te dni videli v velikem filmu »Sonje« v Nürnbergu; ustvarila je prepričljivo podobo nemške aristokratke, žene na smrt obsojenega vojnega zločinca, podoba, ki zgovorno odkriva, da sega »nemška tragedija«, katere vrhunec je bilo nacistično besnilo, mnogo globlje kot samo v politično stvarnost »tisočletnega Reicha«, ki se je začela leta 1933. Kratko kramljanje z njo pa je dalo priložnost ameriške-mu tožilcu, ki posebej idealno, od vseh zunanjih vplivov neodvisno pravičnost, da odvrne od sebe morebitni očetek tendencioznosti, ko pove, da tudi ameriško sodstvo ni idealno, tako, h kakršnemu bi morali vsi težiti.

MONICA VITTY je v svoj dnevnik zapisala: »Upam, da me ne bo doletela usoda katere izmed junakinj, ki sem jih upodobila. Moje življenje je ven-

dar veliko bolj noro. Pa čeprav poznam usodo teh junakinj po zaslugi besedice Konec, še vedno ne vem, kakšen bo moj Konec.

EMA GRAMMATICA je umrla stara devetdeset let. Bila je ena izmed najznamenitših dramatik, igralk, sovrstnica E. Duse in Sarah Bernhardt. Brez števil je bilo obdobjev, ko njene umetnosti, v Italiji in po svetu, med njimi tudi irski dramatik Bernard Shaw in Churchill. Pred vojno smo jo spoznali v italijanskem filmu »Mama« poleg Benjamina Giglia, po vojni pa v filmu »Čudež v Milanu« (1950) režiserja Vittoria de Sice, v vlogi babice. Nastopila je še

na odrskih deskah v »Obisku stare gospe« in v filmu »Skrivnost sestre Angelike« poleg Ra-fa Valloneja. Z Emmo Grammatico je italijansko gledališče izgubilo veliko osebnost.

J. L. GODARD ima tole pre-pričljivo formulo: »Snemanje filma se lahko primerja samo z vojno. Oficer, ki pošlje patroljo na izvid, ne more povedati, kje bodo naleteli na sovražnika in njegov odpor. Situacija se ne da vnaprej predvideti, niti pred-pisati. Pogosto pravim igralcem: Manj morate storiť kot vojaki, saj ne žrtvujete svoja življenja in še plačani ste bolj od njih.«

YVES MONTAND pripoveduje: »Pred neko farmo zoblje ja-ta kokoši na prostem. Mimo pripelje vozilo in kokoši se raz-kropijo na vse strani. Mnoge izgubijo perje. In ena izmed njih, vsa omamljena, zakokodaka: Kakšen robot petelin!«

DANIELLE DARRIEUX sne-ma film Praznik življenja. Ob tej priliki je povedala: »Vsakda-

nje življenje dvojice me dolgo-čas, pa čeprav z veseljem sne-mam in igram take vrste zgodbe.

MED LJUDMI IN PREMIKI

Lani nas je navdušil Pogačnikov film Na stranskem tiru. Film je bil nadaljevanje njegove ustvarjalne poti in hkrati nekaj več. Poleg aktualnosti je film verna slika naših razmer. Slika pravim zato, ker je Na stranskem tiru dokumentaren film. Razen moralnih priznanj, od katerih se seveda ne da živeti, film formalnih nagrad na festivalih ni dobil. Izjema je slovenski Sklad za pospeševanje filmske proizvodnje, ki je film Na stranskem tiru proglasil za najboljši film leta in mu podelil premijo pet milijonov dinarjev.

Letos je Jože Pogačnik posnel dva nova kratkometražna filma: Derby in Naročena žena. Problemi, ki se jih loteva, nas morda v zadnjem času bolj prizadevajo, kot pa so nas pred leti. Oba filma sta oblikovno nova in sveža.

Ne moremo trditi, da so njegovi filmi samo dokumentarni. Posebno to velja za njegove zadnje tri filme. V vseh je močno čutili človeka umetnika in ustvarjalca z jasnim nazori in prepričanji, ki jih z dokumentarnimi posnetki le argumentira. Vsemu navkljub pa v svojih prvih filmih ostaja velikokrat na ravni opazovalca, ki ni za dokumentarne prizore le zato, da bi na gledalca učinkoval. Ta dvignjenost nad ljudi velikokrat škoduje izpovednosti njegovih filmov. Človek je integralni del družbe, zato mu odmaknjenost od nje le škoduje. V kasnejših, še posebno pa v zadnjih filmih, se Pogačnik z vedno večjim uspehom spušča med ljudi in se skuša živeti v njihovo doživljanje.

V zadnjih letih je Jože Pogačnik bolj kot katerikoli slovenski režiser posegel v socialne razmere v naši družbi. Od filma do filma je ostajal veren problemom našega človeka in socialnim premikom. Nekateri mu očitajo svetobolje in me-

ščansko socialnost v problema-tiki njegovih filmov. Mislim, da se motijo. V vseh njegovih filmih se človek bori, premaguje in prerašča. Skoraj bi lahko rekli, da gre za mit človeka, ki omaga le v zaenkrat brezizhodni situaciji. Tak film je potem za našo družbo črn in to samo zato, ker ga ocenjuje izven sebe.

Derby je film o eni izmed naših manij, ki je postala tudi slovenska. Gre seveda za nogo-met. Film prikazuje eno plat medalje — gledalce nogometne tekme. Prikazuje masovno hip-nozo, izgubljanje značilnosti posameznika, sprostitvev in izbru-he čustev. Vse to me spominja na pozabljanje histivenega, ciljev in hotenj, odvzeta je vsako-dnevna obleka in delovna halja, pozabljene so skrbi. Kakor v starem Rimu: kruha in iger. Cena ni važna. To je absurd in vsaj del tega absurda je prikazal Pogačnikov film Derby.

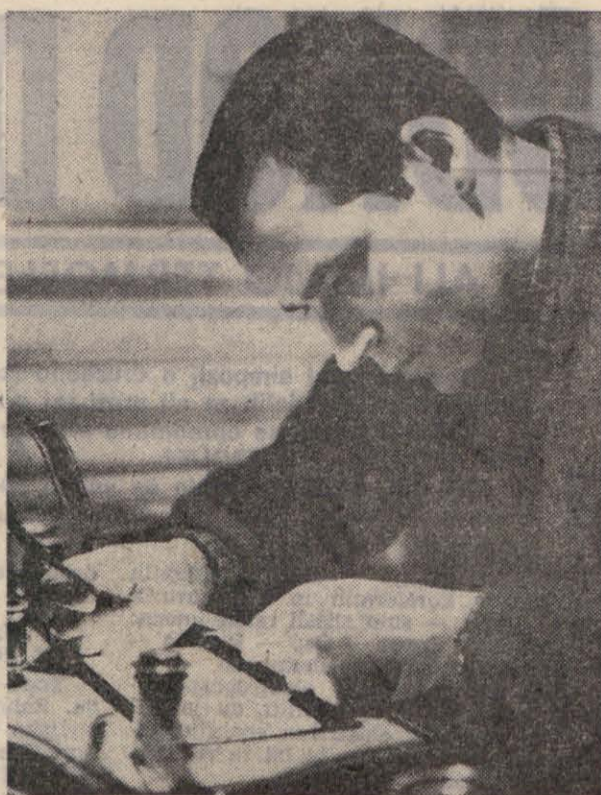
Njegov drugi letošnji film Na-ročeni ženin posega v globlji in bolj pretresljivi, vedno aktualen problem. Odkar se je človek začel zavedati lastnega obstajanja, ga je problem smrti, ne biti, postavljal pred neresljivo vprašanje. Znanost je premagala ve-ro in pojasnila absurd obsodbe na smrt s samim rojstvom. Pri-rodna je torej neresljivo vprašanje v letih vedno bolj to spozna-nje v bistvo človeka. V starosti izbruhne na dan, ali kot mirno starčevsko pozabljanje in resignacija, ali pa kot krčevita borba za obstanek.

Naročena žena igrajo upo-kojenci. To je veseloigra s petjem. Igrajo jo v telovadnici. Besedilo in glasbo pišejo za igre upokojenci sami. Od časa do časa jih igrajo, si izpovedujejo strastno ljubezen do groba. Od predstave do predstave jih je manj, gledalcev ali pa igralcev. Vsemu navkljub upokojenci

igrajo naprej, kot da se ni nič zgodilo, premagujejo in zmagu-jejo. Nekje globoko v njih osta-ja nezbrisana slika naročenega ženina.

V nekaj letih svojega filmske-ga ustvarjanja je Jože Pogačnik posnel petnajst kratkometražnih filmov. Z njihovim številom in kvaliteto se je povzpел v vrh slovenskih mlajših filmskih ustvarjalcev. Dokumentarna kine-matografija je osnova vsake filmske kulture. Svojemu času drži zrcalo. Jože Pogačnik je med redkimi, ki v svojih doku-mentarčih obravnavajo social-no problematiko. Prav gotovo bo s tem nadaljeval, saj mu prav kratkometražni omogoča-jo, da se v večji meri približa resničnim dogajanjem pri nas.

Viba-film je precej časa ve-ljal za zaprt krog starejših film-skih ustvarjalcev. V drugih fe-publickah so že zdavnaj odprli vrata mlajšim, polnim idej in poleta. To je bila slovenska po-litika zanesljivega uspeha kon-venционаlno narejenega filma, ki daje kruha vsem konvencional-nim filmskim delavcem. Uspeh take politike je bil tudi letošnji puljski filmski festival. Slovenci smo se odrezali tako slabo, kot še nikoli prej. Skrajni čas je, da je prišlo do delne odjuge, ki jo je že čutili. Programski svet Vibe je namreč sprejel scenarij po knjigi Petra Kavalarja Grajski biki, ki sta ga napisala Pri-mož Kozak in Marjan Brezo-var. Filmsko realizacijo so za-upali Jožetu Pogačniku. To bo torej njegov celovečerni film, istočasno pa je Pogačnik tu-di prvi slovenski mlajši režiser, ki bo stopil v svet celovečerni-ka. Priložnost je lepa in odgovor-nost velika. Njegova filmska šola je trajala precej časa, vo-dila je od uspeha do neuspeha, od kratkometražnika do kratko-metražnika. Glede na to Pogač-nik svoje velike priložnosti ne bi smel zamuditi. Lahko mu ver-jamemo. MATJAZ ZAJEC

FILMI, KI JIH GLEDAMO

Grenki del reke

Jugoslovanski film v režiji Jovana Zivanovića; v glavni vlogi Ljuba Tadić in Ružica Sokić; proizvodnja Avala film, Beograd; distribucija Kinema, Sarajevo, 1965.

Cineasti, ali vsaj ljubitelji jugoslovanskega filma so videli v Ljubljani že nekaj nagradjenih filmov z letošnje-ga filmskega festivala v Pulju: Ključ, Človek in ptica, Priti in ostati. Tri. Prepričali so se, da jugoslovanski film dokončno zapuša preževne oblike in razmišlja, misli in govori na sodoben filmski način. Prepričali so se o moči avtorskega filma, a zaslužili tudi razpoko, ki se veča med avtorskim film in gledalci. Krivda pa ni samo pri gledalcih in pri avtorskem filmu, ki je prerasel preprostega gledalca, temveč tudi pri avtorskih samih, ki mnogo neznanja skrivajo za obliko, v kateri je dovoljeno vse, vsaj videti je tako. Ne znajo ali pa ne morejo pripovedovati sodobno, a preprosto, z vodoravnimi kadri in na podlagi scenarija, ki bi skrivali v sebi tiste spodbude, ki brez oblike držijo gledalca v napetosti. Skrivnost in znanost dramskega filmskega scena-rija je še vedno velika neznanca našega filma. Zdalj gresta vsebina in oblika svojo pot, ne iz potrebe, tem-več, ker je tako moderno, ker se drugače ne zna izraziti, in kalupov v našem sodobnem filmskem izrazu je že skoraj več kot v standardni obliki.

Grenki del reke je avtorski film, nekakšen jugoslovanski neorealistični film, v katerem pa so osebe sprte same s seboj in nimajo mnogo skupnega s sredino, v kateri živijo. Njihov problem ostane njihova osebna zadeva, ki zmore zanimati le zelo ozek krog gledalcev. Jovana Zivanovića pa sta poleg tega zanimala sne-manje in objektivni bolj kot človek sam, katerega je za-riščna razdalja objektivna spreminjala v predmet. Med množico nemotiviranih kadrov in izrezov sta se komaj približala Ružica Sokić in Ljuba Tadić.

Jugoslovanski avtorski film se bo moral vrniti k širokemu krogu gledalcev, svet eksperimentiranja naj prepusti ustvarjalcem kratkega filma. Samsa oblika se ne pomeni filma kot stvaritve; vsi znameniti avtorski filmi so imeli za podlago in izhodišče zelo dobre sce-narije. VOJKO DULETIC

ELEKTROINDUSTRIJA OBOD CETINJE

prodaja lastnikom deviznih sredstev svoj

ZNANI HLADILNIK „OBODIN“ 135 LITROV

Hladilnik ima kompresor najbolj znane svetovne tvrdke TECUMSEH — ZDA in so ga z uspehom plasirali v številnih državah Evrope, Azije, Afrike in Južne Amerike

PO CENI 98 US DOLARJEV

ali za drugo ustrežno konvertibilno valuto — fco zadnja razkladalna postaja ali linijska luka SFRJ.

Brezhibno delovanje, garancija 5 let, za ostale dele hladilnika 1 leto.

Lastna servisna služba — hitro in učinkovito popravi hladilnike v katerem koli kraju SFRJ.

Vplačali boste lahko brez posebnih formalnosti s čekom ali gotovino na:

- JUGOEXPORT — Beograd, Kolarčeva 1/1
- VRAČAR — Beograd, Čika Ljubina 9
- RADIOTON — Beograd, Knez Mihajlova 11
- ELEKTROTEHNA — Beograd, Nušičeva 6/II
- MERKANTILE — Zagreb, Praška 2
- NA-MA — Zagreb, Radićeva 1
- ELEKTROTEHNA — Zagreb, Ilica 10
- CONTAL — Ljubljana, Beethovnova 11
- BRODOKOMERC — Rijeka, Beogradski trg 3
- DALMAKOMERC — Split, Tolstojeva 12
- MINČETA — Dubrovnik, Gruška obala 37
- NAPREDAK — Imotski
- RAZVITAK — Metković

Okras vsake moderne kuhinje!
Naše izkušnje - vaše zaupanje

»Ljudje kupujejo toliko knjig kot še nikoli!« je povedala prodajalka ene izmed velikih ljubljanskih knjigarn. In še je pristavila: »Samo ne vedo, kaj bi izbrali. Težko je svetovati.«

Poskusili bomo biti v pomoč vsem tistim, ki oklevajo in niso prav najbolj doma med knjižnimi novostmi. Pokramljali bomo o knjigah, ki so primerne za darila. Da je knjiga najlepše darilo — to prihaja tudi pri nas čedalje bolj do izraza. Skrbno izbrana knjiga govori o dobrem okusu darovalca in pomeni spoštovanje do obdarovanca. Razen tega je knjiga že po svoji obliki lepo darilo, ki je obenem trajno in pomeni obdarovancu tudi lep spomin.

KAJ PODARITI PREDŠOLSKEMU OTROKU?
SLIKANICO, PRAVLJICO, PESMI!

Največ knjig bo dedek Mraz kupoval za predšolske otroke, za radovedne in hvaležne oči tistih, ki jim lepa silka pomeni ves svet. Ker ni dosti izbere, bo moral dedek Mraz napolniti svoje malhe s kartonskimi slikanicami, ki nosijo take naslove: Avto, Letalo, Bomo šli s sanmi po bregu, Vozimo, vozimo...

KAJ PODARITI ŠOLARJU?
OD POVESTI DO LEKSİKONA!

Če ima naš šolar še rad pravljice, potem bo najbolj vesel »Uzbeških pravljic«, ki so izšle v zbirki Zlata ptica, prevedel pa jih je Cvetko Zagorski (vezano 1600 din).

KAJ PODARITI DIJAKU?
TO JE VPRAŠANJE!

Zdi se, da je bil naš knjižni trg vedno najslabše preskrbljen za odrasajočega fanta in za odrasajočo deklico. Pisatelji so le poredko našli v svojih knjigah stik s tem posebnim odrasajočim svetom, težko so ujeli njegove občutljive strune.

KAJ PODARITI PREDŠOLSKEMU OTROKU?
SLIKANICO, PRAVLJICO, PESMI!

Največ knjig bo dedek Mraz kupoval za predšolske otroke, za radovedne in hvaležne oči tistih, ki jim lepa silka pomeni ves svet. Ker ni dosti izbere, bo moral dedek Mraz napolniti svoje malhe s kartonskimi slikanicami, ki nosijo take naslove: Avto, Letalo, Bomo šli s sanmi po bregu, Vozimo, vozimo...

KAJ PODARITI ŠOLARJU?
OD POVESTI DO LEKSİKONA!

Če ima naš šolar še rad pravljice, potem bo najbolj vesel »Uzbeških pravljic«, ki so izšle v zbirki Zlata ptica, prevedel pa jih je Cvetko Zagorski (vezano 1600 din).

KAJ PODARITI DIJAKU?
TO JE VPRAŠANJE!

Zdi se, da je bil naš knjižni trg vedno najslabše preskrbljen za odrasajočega fanta in za odrasajočo deklico. Pisatelji so le poredko našli v svojih knjigah stik s tem posebnim odrasajočim svetom, težko so ujeli njegove občutljive strune.

mo vlak, Sonja, Sonja mala Te slikance je naslikala Jelka Reichmann, izdala pa Mladinska knjiga. Lepe, preproste in lahko bi rekli po starem naslikane podobe so natisnjene na zadosti trdem kartonu, tako da jih otroške roke ne bodo mogle strgati še prvi dan. Cena posamezne slikanice znaša 250 din. Otroci, ki imajo radi živali, pa bodo za isto ceno lahko dobili slikanico Marjanca Jemčeve »Moje živali«. Če pa bi radi svojemu otroku kupili dražjo slikanico, je tu »Tika-taka, tika-taka« za slikanico, ki ima vdelano pravo pravceno uro in naj nudi otroku znanje o času, cena 550 din, pač ne bo previsoka.

Toda najbrž mu bodo bolj dale povesti. Trilogija iz življenja mostiščarjev in ljubljanskem barju pisatelja Janeza Janša »Bobric«, natisnjena v eni sami, z ilustracijami Milana Bizovičarja opremljeni knjigi, velja 2500 din. Življenje mostiščarjev je popisano slikovito, napevno in zanimivo. Ta edinstvena domača povest je naš domaći, slovenski divji Zahod. V mladih bralcih vzbuja željo po možatih lastnostih inakov, plemeniti jih, obenem pa jim na varen način odkriva zgodovinsko preteklost koščka sveta, v katerem živimo. Toda starši, bodite previdni! Vaši šolarji bodo poskušali brati to knjigo pod odejo ob svetlobi žepne svetilke, če jim bo podnevi zmanjkalo časa. Kupite jim tudi baterije!

Otroku, ljubitelju vsega živega v naravi, pa bomo podarili knjigo go Walterja Disneya »V svetu narave«. Tudi ta knjiga je v prodaji in ponatisu. Prvi tatis je bil hitro rasprodan. Zato napisano besedilo in barvne podobe narave iz vsega sveta veljajo v kartonirani vezavi prav tako tri tisočake.

Za tiste otroke, ki imajo radi zgodbe, seveda bogato ilustrirane, smo izbrali dvojico knjig. Prvo je napisal že duhoviti oče Martina Krpana Fran Levstik. Nosi imeniten naslov »Kdo je napravil Vidku srnjčicos. Njegovo zgodbo pa je v barvnih po-

Odraslejšim šolarjem, ki uživajo tudi v grozljivih povestih in v srhljivih prizorih, bo bolj po meri kriminalni roman »Claude Avelina« »Vagon 7 — sedež 15«. Znanemu francoskemu pisatelju so hudo zamerili, ko so slišali, da je začel pisati kriminalne romane in celo za mladih povrh. Toda ko so njegov prvi roman prebrali — napisal je štiri kriminalne romane — so morali priznati, da to niso navadni kriminalni romani. Napevni so kot sta pravice, obenem pa

Fantu ali dekletu, ki imata postih za poezijo, bo všeč lirika Gregorja Strniša. Pod naslovom »Zvezde« jo je izdala Državna založba Slovenije. Povezana v celo platno stane 1500 din.

Sicer pa bomo posegli po delih, ki spadajo v zakladnico književnosti. Torej bomo kupili kako knjigo iz zbirke »Sto romanov«, ki jo izdaja Cankarjeva založba. Dragoceno darilo predstavlja roman »Slika Doriana Gray« (broširana 950 din) Oscarja Wilda. Roman angleškega pisatelja je pri nas poznani tudi po filmu, ki je osrednjem temo romana — razvojitve osebnosti — poskušal enakovredno predstaviti. Toda — eno je gledati film, drugo je živeti z romanom, ki ga je prevedla Rapa Suklje, uvodno študijo pa je napisal Janko Kos.

IZŠLA je letna knjižna zbirka Prešernove družbe

V zbirki je šest knjig in ena umetniška reprodukcija in to:

1. PREŠERNOV KOLEDAR 1966
2. Mira Mihelič: »ZMERAJ, NIKOLI«, povest
3. Ernest Hemingway: »IMETI ALI NE«, roman
4. Sergej Sarton: »PO BRZICAH CUNE«, potpisna povest
5. PRAVLJICE, izbor iz svetovne mladinske literature (izbor Kristina Brenk, ilustracije A. Gošnik-Godec)
6. POEZIJE DR. FRANCETA PREŠERNA
7. Eno STENSKO BARVNO SLIKO po izbiri: Lovro Janša: »Gorska pokrajina«, Ferdo Vesel: »Prijateljci ali Rihard Jakopič: »Sava«

Cena zbirki v prosti prodaji je 1.600 din.

Dobite jo v vseh knjigarnah, pri poverljivih in na upravi v Ljubljani, Pražakova ul. 1, pp. 41/1.

Odraslejšim šolarjem, ki uživajo tudi v grozljivih povestih in v srhljivih prizorih, bo bolj po meri kriminalni roman »Claude Avelina« »Vagon 7 — sedež 15«. Znanemu francoskemu pisatelju so hudo zamerili, ko so slišali, da je začel pisati kriminalne romane in celo za mladih povrh. Toda ko so njegov prvi roman prebrali — napisal je štiri kriminalne romane — so morali priznati, da to niso navadni kriminalni romani. Napevni so kot sta pravice, obenem pa

Fantu ali dekletu, ki imata postih za poezijo, bo všeč lirika Gregorja Strniša. Pod naslovom »Zvezde« jo je izdala Državna založba Slovenije. Povezana v celo platno stane 1500 din.

V zbirki je šest knjig in ena umetniška reprodukcija in to:

1. PREŠERNOV KOLEDAR 1966
2. Mira Mihelič: »ZMERAJ, NIKOLI«, povest
3. Ernest Hemingway: »IMETI ALI NE«, roman
4. Sergej Sarton: »PO BRZICAH CUNE«, potpisna povest
5. PRAVLJICE, izbor iz svetovne mladinske literature (izbor Kristina Brenk, ilustracije A. Gošnik-Godec)
6. POEZIJE DR. FRANCETA PREŠERNA
7. Eno STENSKO BARVNO SLIKO po izbiri: Lovro Janša: »Gorska pokrajina«, Ferdo Vesel: »Prijateljci ali Rihard Jakopič: »Sava«

Cena zbirki v prosti prodaji je 1.600 din.

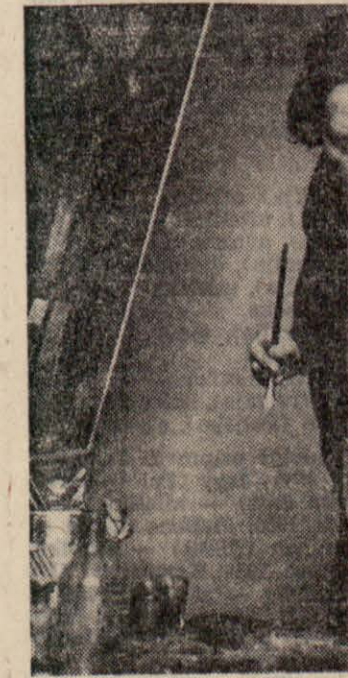
Dobite jo v vseh knjigarnah, pri poverljivih in na upravi v Ljubljani, Pražakova ul. 1, pp. 41/1.

Odraslejšim šolarjem, ki uživajo tudi v grozljivih povestih in v srhljivih prizorih, bo bolj po meri kriminalni roman »Claude Avelina« »Vagon 7 — sedež 15«. Znanemu francoskemu pisatelju so hudo zamerili, ko so slišali, da je začel pisati kriminalne romane in celo za mladih povrh. Toda ko so njegov prvi roman prebrali — napisal je štiri kriminalne romane — so morali priznati, da to niso navadni kriminalni romani. Napevni so kot sta pravice, obenem pa

Fantu ali dekletu, ki imata postih za poezijo, bo všeč lirika Gregorja Strniša. Pod naslovom »Zvezde« jo je izdala Državna založba Slovenije. Povezana v celo platno stane 1500 din.

SREČANJA

Vida Fakin in njenih petero življenjskih dolžnosti

Prav te dni je z majhno, a izbrano razstavo svojih oljnih podob in ljubljanski Mali galeriji zbudila splošno pozornost akademska slikarica Vida Fakin. Videti je, da so razstavljene slike plod trdega dela in sistematičnega študija, tako da se je slikarica s to razstavo uvrstila med naše najboljše likovne umetnice.

Da, te podobe so plod trdega dela in študija. Ampak šele zadnjih nekaj let. Prej pa...

»Če bi rekla, da sem že v gimnaziji zelo rada risala ali slikala, bi to ne bilo res.« Čisto odkritosrežno pove Vida Fakin. »Tudi potem ne, študirala sem germanistiko in imam po sedanjih pojnih prvo stopnjo. Potem bi morala na Dunaj na izpopolnjevanje v nemščini, pa je prišlo marsikaj vmes...«

Začetki torej niso bili romantični in ganljivi, kot pri skoraj vseh znanih umetnikih od Giotta do Mestrovich in še koga, ki je že kot pastirček na gmajni rezljal figurice v palice ali čakal doma po lešeni mizi in stenah.

»Ne, v naši družini je bila bolj razvita igralska žilica. Čeprav sem bila med študijem še v službi v Agrarni banki, sem štiri leta obiskovala plesno šolo Mete Vidmarjeve, ki nam je takrat razlo-

Mačkarja edina posredovala osnovne pojme modernega plesa. Takrat sem se toliko izobrazila, da sem celo pisala plesne kritike v levitarski študentski list »551«. Med vojno pa sem že precej slikala — obiskovala sem risarsko šolo Franceta Goršeta. Tudi za to šolo je bil potreben nekakšen sprejemni izpit in predložila sem avtoportret v olju. Za mi je pozneje tudi odprl vrata k sprejemnemu izpitu na aka demijo.«

Ampak še pred tem je hotela na sprejemni izpit na Igralsko akademijo in potem je želela na slikarsko akademijo v Zagreb, a za to ni bilo sredstev. Tako se je vpisala na novo ustanovljeno ljubljansko visoko likovno umetnostno šolo. Leta 1949 je diplomirala in se zaposlila kot profesorica.

»Najprej sem poučevala likovno vzgojo na gimnaziji v Kamniku in hkrati še v Sent Vidu. Pozneje v Šiški in potem na realki in zdaj na Ledini... Takrat ni bilo posebnega zasluzka za mlade slikarje in večina se nas je zaposlila v prostev. Vendar sem poleg tega še slikala. Ilustracije me niso zanimale, risala sem malo, pač pa slikala. Pritegovale so me barve...«

Vida Fakin je žena in mati — ima že štiri otroke, profesorica in gospodinja

ameriške secesijske vojne in dogodkov po nji je predvsem v odlično popisanih ženskih značajih. Pri nas ga je v prevodu Janka Modra pravkar ponovno izdala Založba Obzorja. Vezan v platno, v dveh knjigah, vloženih v posebno kaseto, stane 8000 din.

Prav tako bo navdušila veličastna nordijska saga Trygvæja Gu-bransena v dveh knjigah z dvema različnima naslovoma: »In vedno pojo godovine«, »Dediščina goddar«. Izdala ju je Cankarjeva založba, prevedla Meta Severjeva. Obe skupni veljata vezani v polusnje 6000 din. To je dolga povest o ljudeh, ki so navezani za zemljo.

Tiste matere, ki si v dekliških letih niso mogle kupiti znanega romana Sigrid Undsetove »Kristina, Lavransova hči«, bodo morda zdaj deležne nove, že tretje slovenske izdaje, ki je izšla pri založbi Lipa v Kopru. Literarni zgodovinar Paul van Tieghem je zapisal o njej: »... je najboljši zgodovinski roman 20. stoletja in med najboljšimi romani tega stoletja, tako po domišljijski moči, ki ustvarja živla bitja, in po globokih analizah značajev, kakor po čudovitih sličnih pokrajini, posebno neba in vodč. Ob teh prostranih podobah, ki polnijo več knjig, se človek vendarle vpraša, če te zapletene duše niso preveč moderne za svoj čas: vsekar na ta trasedila dekleta, žene in matere prav tako npratece kakor intima drama današnjega časa.« Trilogija, vezana v polplatno, stane 6000 din.

DRAMA NA ŠTIRIH KOLESIH

Po skoraj enomesečnem gostovanju na Češkoslovaškem in v Poljski se je ljubljanska Drama vrnila domov. Kamera Leona Dolinška je zabeležila nekaj najbolj značilnih trenutkov s tega gostovanja. Oglejte si jih:

Zadnja postaja — Praga. Kdor pride prvič v Prago, mora po starem izročilu vsaj trikrat prečkati Karlov most. »Learovci« so ga premerili samo dvakrat: tja in nazaj.

Na Krakovski univerzi so igralci Mila Kadičeva, Helena Erjavčeva, Jože Zupan, Anton Homar in Andrej Kurent recitali verze slovenskih pesnikov. Kakor vidite, se v Krakovu zanimajo za slovensko poezijo preveč dekleta (črna).

Ganljivo je bilo srečanje univerzitetnega profesorja in slovenskega pesnika Vojislava Moleta, ki že vrsto let živi v Krakovu, s slovenskimi gledališčniki. Na sliki je v pogovoru z direktorjem Drame Bojanom Štihom po predstavi Cankarjevega »Pohujšanja«.

Enomesečno gostovanje je bilo zelo naporno, ne nazadnje zavoljo številni banketov, ki so bili zelo dobro pripravljene. V kozarcih na mizi je prava vodka, ki je na Poljskem folklorna pijača.

KDAJ KONEC KRIVICE V ALPSKEM SMUČANJU?

Ni lahko postati vrhunski alpski smučar. To na lastni koži zmeraj znova občutijo tudi naši izbranci, sicer pa se tudi v deželah, ki za razmah te zvrsti več žrtvujejo kot mi, kaj rado dogaja, da njihovi šampioni v konkurenci alpskih »velikanov« ostajajo praznih rok.

Vzrok je kajpak v možnostih za razvoj te zvrsti, v zanimanju zanjo, v tradiciji, pa tudi v dokaj zapletenih pravilih, ki mlajšim smučarjem otežujejo preboj med najboljšie. Alpsko smučanje je namreč športna panoga, pri kateri mora tisti, ki napada, znati in doseči precej več od tistega, ki se brani, če ga hoče premagati...

ŠTEVILKE PODATKI LESTVICE

Šport in statistično prikazovanje dogodkov v njem sta neločljivo povezana. Začenja se že pri najenostavnejšem rezultatu, končnih meja športnih statističnih uvrstitev in razporeditev pa sploh ni mogoče določiti. Zmeraj novi podatki torej, številke in lestvice. Poglejmo si nekatere iz zadnjih dni:

● Beograjski nogometni derby Partizan-Crvena zvezda je naš najboljši tradicionalen dvobojski sploh. Tekmeča sta doslej skupno odigrala 72 tekme prvih moštev. 37 srečanj je bilo prvenstvenih, 11 pokalnih in 24 prijateljskih. Partizan je zmagal 29-krat, Crvena zvezda 33-krat, 10 tekem se je končalo neodločeno. Razlika golov 139:131 v korist Partizana.

● Najbolj »zaposleni« atletski minule sezone na stezi je bil Avstralec Ron Clarke. V 12 mesecih je prepotoval vse svet in nastopil na nič manj kot 30 preizkušnjah. Povprečno vsak četrti dan je tekmoval! Ali ni to le preveč? In pri vsem tem je Avstralec dosegel vrsto svetovnih rekordov.

● A propos svetovni rekord. Pred začetkom letošnje atletske sezone je bila uradna najboljša svetovna znanjka v teku na 5000 m — 13:35,0 (Kuc, SZ), povpreček vseh sedmih letošnjih nastopov novega rekorderja Kenjca Keina na tej progi pa je boljši od tega rezultata — 13:31,5 (rekord sedaj 13:24,2).

● In če ostanemo pri atletiki: Čeh Danek je vrzel letos disk 27-krat čez 60 m, Kinnunen (Finska) pa krog 25-krat čez 80 m. Povpreček desetih najboljših metov Finca znaša 85,19 m (rekord: SFRJ 76,60). Pa še podatke o njegovih sposobnostih: letos 11. julija je 25-letni Kinnunen dopoldne zmagal z metom 84,74 na tekmovalni v Phippudasu, nato je z avtom prepotoval kakih 200 km in popoldne osvojil prvo mesto na mitingu v Varkausu s — 96,32 m.

● Pa se vrnimo k nogometu. Za tolažbo ostane naših izključnih tekem za svetovno prvenstvo 1966 izločeni nogometni reprezentanci, da glede na dosežane uspehe vendarje še kar visoko kotirajo na lestvici najboljših enajsteric vseh časov. Po udeležbi v finalih dosedanjih osmih svetovnih prvenstev (1966 je že vračunano) je zaporedje namreč takako: 8 — stopov Brazilija, 6 — Švica, Nemčija, Italija, Madžarska, Francija in Mehika, 5 — Jugoslavija, Urugvaj, CSSR, Argentina, Anglija itd.

● Delež naše dežele v mednarodni areni je razviden tudi iz točkovne lestvice, ki so jo sestavili na osnovi rezultatov letošnjega evropskega prvenstva v veslanju v Duisburgu in je zanimiva pred SP na Bleudnu. Vrstni red 1. SZ 40, 2. Nemčija 30, 3. Nizozemska 13, 4. Švica 11, 5. CSSR 10, 6. Jugoslavija 8 itd.

● Kateri pa so najboljši športniki Jugoslavije 1965 v posameznih športih? Beograjski Jugoslavije se je odločila takole: atletika — Petrijarčeva, avto moto — Štefe, kolesarstvo — Bililić, boks — Petrić, gimnastika — Cerar, košarka — Djerdja, odbojka — Pališaški, plavanje — Depolo, rokoborba — Simić, rokolet — Milković, smučanje — Zajc, streljanje — Lončar, tenis — Jovanović, nogomet — Vasović, hokej — Fele, šah — Irkov, vaterpolo — Janković, veslanje — Trilaja, letalstvo — Kriznar.

● In katere je trenutno najštevilnejša mednarodna športna organizacija? Mednarodna atletska federacija, ki je vanjo vključenih nič manj kot 140 nacionalnih zvez, s čimer ne prekaša samo Združenih narodov, marveč obseva tudi Mednarodno nogometno federacijo (117 članov).

● Športna statistika pa lahko izračuna seveda tudi mnogo bolj zapletene reči. Dva primera: — Avstrijci so objavili zaporedje najboljših alpskih smučarjev zadnjih 12 let po točkah FIS. Lestvice sta takšni: moški — 1. Schranz (A), 2. H. Leitner (A), 3. Perrilat (F), 4. L. Leitner (Nem), 5. Molterer (A), 6. Stiegler (A), 7. Bozon (F), 8. Bonlieu (F), 9. Norning (A), 10. Sailer (A), ženske — 1. Hecher (A), 2. Biebl (N), 3. M. Goitschel (F), 4. Netzer (A), 5. Jahn (A), 6. Riva (I), 7. Haas (A), 8. Zimmermann (A), 9. Frandl (A), 10. Hofherr (A).

— V NDR pa so na primer objavili vrstni red držav na osnovi desetih najboljših tekmovalcev vseh časov v posameznih atletskih disciplinah. V metu kopja, na primer, je vrstni red tak: 1. Finska (povpreček desetice 82,856), 2. SZ, 3. ZDA, 4. Poljska, 5. ZRN, 6. Norveška, 7. NDR, 8. Švedska itd.

● Zanimivo je npr. tudi zaporedje držav, izračunano glede na najboljši letošnji rezultat v vseh štirih atletskih disciplinah metov. Po tem kriteriju je prva ZDA s 240,30 m. Kroglja — Matsen 21,51, disk — Silvester 64,16, kopje — Covelli 83,37, kladivo — Connolly 71,26 pred SZ 236,71, Madžarsko 234,43, Poljsko 230,85, CSSR 228,61, NDR 227,72, ZRN 226,10, medtem ko bi Jugoslavija zbrala 209,67 m.

Velikanska ovira, ki jo v alpskem smučanju lahko preskočijo le najboljši med najboljšimi so — startne številke. Ze mnogo učenih razprav in laičnih ugotovitev je bilo napisanih o tem problemu, ki je njegovo bistvo zelo preprosto: ker je nemogoče tako pripraviti alpske smučarske proge, da bi vzdržale obremenitev na tekah normalnega števila tekmovalcev v enakem stanju, so veliko na boljšem tekmeči, ki jih spustijo v boj med prvimi, torej z najnižjimi startnimi številkami. To pa so — tako je določeno z mednarodnimi pravili — zmeraj kvalitativno najboljši tekmovalci. Glede na ostale imajo torej kar dve prednosti: boljše tekmovalne razmere in še več znanja. Nekoliko poenostavljeno, to pomeni, da bi po enaki logiki v teku atletov na 100 m npr. moral tisti z boljšim dotedanjim rezultatom preteči samo 95 m, njihovi slabši tekmeči pa celih 100 m, s čimer je pravzaprav že vnaprej onemogočena »rotacija«. Čeprav je ta primer pretiran, pa se nekaj podobnega v alpskem smučanju zares dogaja, pri čemer so

nekateri basi pač kar naprej v privilegiranim položaju.

KAJ UKRENITI?

Seveda ni nikogar, ki tega ne bi vedel. V zadnjih letih je bilo mnogo poskusov, da bi ves problem vsaj delno rešili, pa prijeme za zdaj še vedno niso zadovoljivi. Startne številke slej ko prej izžrebajo na temelju uvrstitev na tako imenovanih tabelah FIS, ki pa ji spet izračunavajo glede na zaostanke poraženih na posameznih tekmovalnih za zmagovalcem (časovne diference »preljuje« v točke), a na te razlike in plasmaje seveda odločilno vplivajo prav startne številke, ki pa so jih določili na osnovi prejšnjih rezultatov. Začarani krog je torej sklenjen!

Kaže pa, da se bo nazadnje vendarje nekaj zganilo. Medtem ko je pri smuku problem slej ko prej nerešljiv (zdravilo je pač samo čimboljša priprava proge), pa je v obeh preostalih disciplinah — veleslalomu in slalomu na letošnjem kongresu FIS zavel prednejem drugačen veter.

V veleslalomu bodo poslej poskušali z dvema tekoma, kakor je bilo že doslej v slalomu. Izkazalo se je namreč, da je na primer v zadnji sezoni dobil preizkušnjo v veleslalomu brez izjeme tekmovalce (ali tekmovalka), ki je šel na progo z eno izmed

prvih šestih številke. V letošnji sezoni nameravajo zato poskusiti s šestevkom dveh tekov tudi pri veleslalomu, pri čemer bi v drugem teku tekmovalci znotraj posameznih kvalitativnih skupin (navadno po 15 tekmovalcev) vozili v obratnem zaporedju (prvi iz prvega teka na primer petnajsti v drugem teku, drugi iz prvega teka štirinajsti v drugem itd.). Seveda pa je to spet samo rešitev za pravičnejše primerjave znotraj skupin, ne pa tudi med skupinami. Zakaj neki ne bi kar vseh tekmecev dali v isti koš?

REVOLUCIONARNEJE V SLALOMU

Za slalom pa je predviden še korak prej. Na nekaterih tekah nove zimske sezone naj bi med vrati namreč tekmovali drugače kot doslej, kolikor pa bi se novi sistem obnesel, bi po njem startali tudi že na svetovnem prvenstvu 1966, avgusta v Portillu.

In kakšen je ta revolucionarni predlog? Prevzet je iz atletike, plavanja oz. veslanja. Vse tekmece razvrčja v predtekmovalne skupine, iz katerih se samo najboljše plasirajo za nadaljnje boje. Da bi skrčili možnost neuspeha zaradi nesrečnega padca na minimum, so predvideni še tolažilni teki (repesaži), iz katerih se najboljši, prvič poraženi,

tudi uvrstijo naprej. Posamezne predtekmovalne skupine naj bi štele po 6 tekmovalcev, po trije najboljši naj bi tekmovali naprej. Tekmovanje bi stopnjevalo prek četrtfinala in polfinala do finala. Seveda bi razvrstitev v predtekmovalne skupine spet izvedli na temelju razvrstitev FIS tako, da najboljši tekmovalci ne bi mogli priti v isto skupino (nosilci skupin). Ker pa bi vsaka kvalifikacijska skupina tekmovala na svoji progi, bi bile razmere za vsakega tekmovalca enake in s tem vsekar realnejši tudi plasmaja.

»Zavedamo se«, je s tem v zvezi izjavil predsednik Mednarodne smučarske federacije Švicar Marc Hodler, »da bodo novosti naletele na odpor predvsem pri nekaterih tekmovalcih, ker se s tem ukinkajo v dolgih letih priborjene prioritietne pravice in ker zgodnja eliminacija (v predtekmovalni ali v repesažu) pomeni za tekmovalce pravo katastrofo, kakor je pokazal že izločilni slalom na svetovnem prvenstvu«.

Toda, ali se zaradi tega velja ustavljati pri sedanjem, vsekar izredno krivičnem tekmovalnem sistemu, in dopuščati, da se tekme praktično končajo že s prihodom na cilj prvih desetih tekmovalcev?

Nikakor ne... F. B.

KRATKO TODA NOVO

Ena najboljših avstrijskih moštric na drsalkah Helli Sengstschmid, ki je v zadnjih letih hitro napredovala proti vrhu, je omagala. Pravzaprav ne... skoraj nepričakovano je dala priobčiti, da bo dala aktivnemu športu in drsalski slovo. V prispisu je pojasnila, da se je pred nekaj meseci zdržala v zakonsko idilo in zdaj že pričakuje enega večjih veseljih dogodkov. Kaj bi tisto, naraščaj bo tudi potreben, ko pride čas!

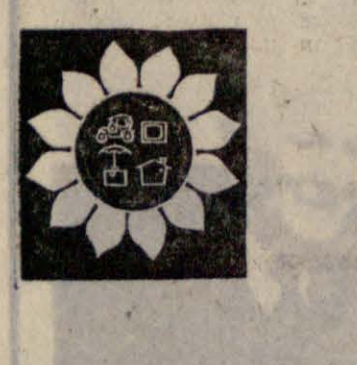
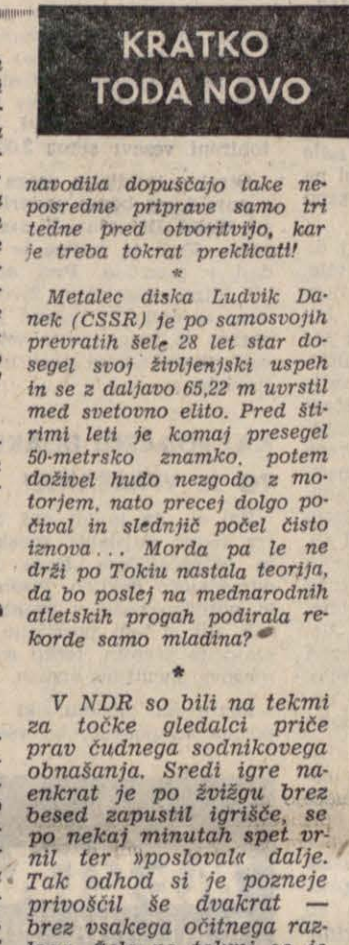
Avstralski svetovni rekorder na srednjih progah Ron Clarke je po neuspelem ponovila dopuščajo lake neopredne priprave samo tri tedne pred otvoritvijo, kar je treba tokrat preključiti!

Metalec diska Ludvik Danek (CSSR) je po samosvojih prevaratih šele 28 let star dosegel svoj življenjski uspeh in se z daljšo 65,22 m uvrstil med svetovno elito. Pred štirimi leti je komaj presegel 50-metrsko znančko, potem doživel tudo nezgodo z motorjem, nato precej dolgo počival in slednjič počel čisto imov... Morda pa le ne drži po Tokiu nastala teorija, da bo poslej na mednarodnih atletskih progah podirala rekorde samo mladina?

V NDR so bili na tekmi za točke gledalci priče prav čudnega sodnikovega obnašanja. Sredi igre nenkrat je po živitju brez besed zapustil igrišče, se po nekaj minutah spet vrnil ter »posplovala dalje. Tak odhod si je pozneje privoščil še dvakrat — brez vsakega očitnega razloga. Sela po tekmi se je razvedelo, da se je mož s piščalko pred nastopom okrepčal z nekaj zalogaži

skusnem startu v Mehiki ponovno poudarjal, naj se udeleženci prihodnjih olimpijskih iger temeljito pripravijo na posebnosti mehiškega podnebja. Izredna višinska razlika pa ne bo toliko prizadela sprinterjev in srednjeprogašev ter skakalcev in metalcev, temveč predvsem naporne vtrajnostne preskušnje. Med plavalci morajo zlasti računati z njimi evratisti na najdaljši progi 1500 m. No — mnenja glede teh težav se pač zelo razhajajo, predvsem se seveda s priveditelji samimi, ki zatirjajoje prav nasprotno.

Novozelandski športni medicini so se predložili svoje poročilo o aklimatizacijskih pogojih za nastop na olimpijskih terenih Mehike. Po njihovem mnenju naj bi prišli aktivni udeleženci vsaj šest tednov pred začetkom v namembne kraje, da se jih bodo kotikor toliko privadili. Sklepi navajajo tudi, da bi bilo treba olimpijske funkcije opozoriti na formalnost, da osnovna olimpijska

NAGRADNO ŽREBANJE

Za vlagatelje, ki imajo vloženih najmanj 200.000 dinarjev na odgovorni rok nad 1 leto:

1 fiat zastava 1300 • fiat zastava 750 • 1 ročna motorna kosilnica • 12 garnitur jedilnega pribora • 10 nagrad po 30.000 za nakup pohištva po izbiri

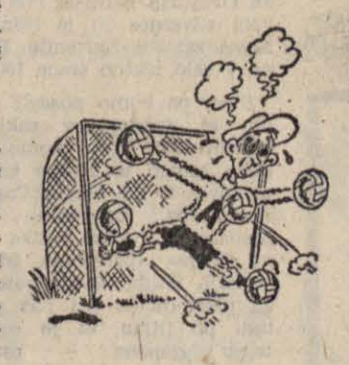
Za vlagatelje, ki imajo vloženih najmanj 50.000 dinarjev na odgovorni rok nad 1 leto:

1 hladilnik • 1 pralni stroj • 5 mikserjev • 5 sesalcev za prah • 10 gramofonov • filmske kamere

Razpis velja do 31. decembra 1965.

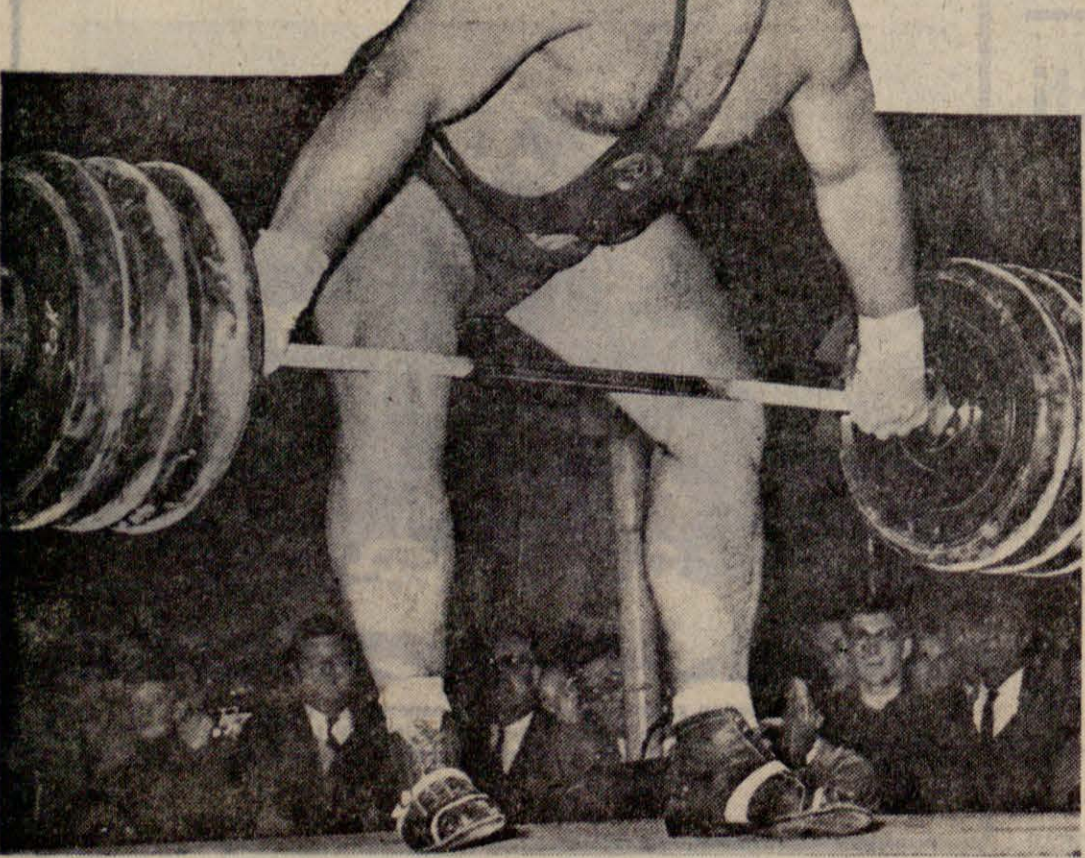
Vloge sprejemajo poslovne enote Komunalne banke Ljubljana: Osrednja poslovna enota Subičeva 2, Mestna hranilnica Ljubljanska, Čopova 3; Bežigrad, Titova 55; Moste, Vide Pregrarčeve 8; Stara Ljubljana, Mestni trg 16; Siška, Celovška 99; Vič, Tržaška 36. — Izven Ljubljane: Crnomelj, Domžale, Grosuplje, Kočevje, Litija, Logatec, Medvode, Rakek, Ribnica, Vrhniko in Zagorje.

Vloge sprejemajo poslovne enote Komunalne banke Ljubljana: Osrednja poslovna enota Subičeva 2, Mestna hranilnica Ljubljanska, Čopova 3; Bežigrad, Titova 55; Moste, Vide Pregrarčeve 8; Stara Ljubljana, Mestni trg 16; Siška, Celovška 99; Vič, Tržaška 36. — Izven Ljubljane: Crnomelj, Domžale, Grosuplje, Kočevje, Litija, Logatec, Medvode, Rakek, Ribnica, Vrhniko in Zagorje.

V ŽREBANJE SO VKLJUČENI VLAGATELJI KOMUNALNE BANKE TRBOVLJE IN NJENE EKSPOZITURE LJUBLJANA, MESTNI TRG 16 V HRASTNIKU TER NOVE EKSPOZITURE »STARA

PORTRET SOVJETSKEGA DVIGALCA UTEŽI LEONIDA ŽABOTINSKEGA

Najmočnejši na svetu

Za določitev najmočnejšega moža, vsaj v športnem smislu, zadostujejo uteži in tekma z njimi. In tako tudi ni dvoma, da je ta čas najmočnejši človek na svetu Leonid Žabotinski, 27-letni sovjetski dvigalec uteži, ki pri 197 cm telesne višine tehta 157 kg. Na nedavnem svetovnem prvenstvu v iranskem glavnem mestu Teheranu je postal svetovni prvak, ta naslov pa je hkrati z zlato olimpijsko lovoriko prvič osvojil že lani v Tokiu...

V konkurenci sta v težki kategoriji ostala samo še dva tekmovalca. Oba atleta v rdečih trikoih sovjetske reprezentance. Svetovni rekorder v olimpijskem troboju Jurij Vlasov in njegov tekmeč Leonid Žabotinski. Do zadnje preizkušnje, dviganja sunkoma, je Vlasov vodil s prednostjo 5 kg. Ko sta oba »opravila« z 210 kg, so ročno obtežili z 217,5 kg.

To je teža novega svetovnega rekorda! Žabotinski in Vlasov po dvakrat ne uspeva. V tretjem poskusu Vlasov težo dvigne, toda ena roka ne vzdrži in ročka mora na tla. Na vrsti je Žabotinski. Koncentracija nad orodjem, krič in teža je premagana. Novi olimpijski prvak je Žabotinski, olimpijski rekorder izboljšal za skupno 35 kg, svetovni rekorder Vlasov premagal za 2,5 kg!

Tako je bilo pred letom v Tokiu. Odtlej Žabotinski sicer še ni izboljšal svojega najboljšega rezultata (572,5 kg), zato pa ni nikjer rečeno, da k temu cilju ne bi stalno stremel.

»Tako je pač«, je pred dnevi pripovedoval v Parizu, »sveže ko so teže, težji so kilogrami. To je tudi vzrok, da mora biti človek strpen, ko pričakuje boljše rezultate. Slej ko prej sodim, da nam bo uspelo dosežke še izboljšati, samo časa nam je treba dati. Za človeško moč, kakor tudi za njegov razum, ni meja. Prej ali slej homo premagali tudi 600 kilogramsko znamko v troboju (svetovni rekorder ima Vlasov s 580 kg)«, je menil.

— Kako ste prišli k dviganju uteži?, so ga spraševali reporterji.

Ko sem bil še otrok, me je zmeraj fascinirala moč. Lahko

sem jo občudoval tudi iz neposredne bližine, saj je bil moj oče neverjetno močan. Ko sem pri 15 letih meril 180 cm in tehtal 90 kg, sem se seveda odločil za dviganje uteži, ki je v SZ izredno priljubljena športna zvrst.

— In kakšen je vaš trening?

»Predvsem se ne ukvarjam samo z dviganjem uteži. Seveda je to osnova, sicer pa tudi redno plavam, kolesarim, igram košarko, skučem v višino in tečem. Pri treningu zmeraj sledi mesecu intenzivnega dela mesec, ko nekako aktivno počivam, nakar nadaljujem vadbo s povečanimi težami. Tako delam vse leto, z izjemo meseca pred najvažnejšimi tekmi, ko vadim s skoraj 100 odstotno zmogljivostjo.«

— Čemu pa pripisujete veliko premoč sovjetskih dvigalcev v mednarodni areni?

»Dva bistvena razloga sta zanj: predvsem veliko število aktivnih dvigalcev uteži v SZ — okrog 350.000 jih je — in premoč naše dvigalske tehnike, ki temelji na znanstvenih izsledkih.«

Vse torej kaže, da primata SZ še ne bo mogoče tako kmalu zrušiti, pa naj se najmočnejši mož sveta imenuje Vlasov, Žabotinski ali pa kako drugače...

Po »Miroir sprintu«

RON CLARKE - ŠPORTNIK LETA

Kot je že običaj, je nemška agencija ISK tudi letos izvedla anketo o najboljših športnikih minulega leta. K sodelovanju je povabila športne redakcije iz 31 držav, Jugoslavijo pa so znova zastopale »Sportske novice« iz Zagreba.

Vsak list je moral dati svoje zaporedje petih najuspešnejših športnikov, s točkovanjem (za prvo mesto 5 točk, za drugo 4 itd.) pa so potem prišli do končnih rezultatov. Prvo mesto je premočno pripadlo avstralskemu atletu Ronu Clarku, ki je zbral kar 133 od možnih 155 točk, njegovo ime pa se je pojavilo na 29 od 31 glasovalnih lističev.

- Vrstni red najboljših:
1. Ron CLARKE (Avstralija), atletika 33
 2. Michel JAZY (Francija), atletika 50
 3. Randy MATSON (ZDA), avtomoto 36
 4. Jim CLARC (Vel Britanija), avtomoto 24
 5. Kipponge KEINO (Kenija), atletika 22
 6. Cassius CLAY (ZDA), boks 21
 7. Manuel SANTANA (Španija), tenis 20
 8. Irina PRESS (SZ), atletika 17
 9. Ludvik DANEK (CSSR), atletika 16
 10. Jacques ANQUETIL (Francija), kolesarstvo 16
 11. Irena KIRSZENSTEIN (Poljska), atletika 12

V anketi ISK, ki so jo letos pripravili že devetnajstič, so doslej zmagali: 1947: Jany (Fr) — plavanje, 1948: Blankers-Koenova (Niz) — atletika, 1949: Zatopek (CSSR) — atletika, 1950: Mathias (ZDA) — atletika, 1951 in 1952: Zatopek (CSSR) — atletika, 1953: Coppi (It) — kolesarstvo, 1954: Bannister (VB) — atletika, 1955: Iharos (Mad) — atletika, 1956 in 1957: Kuc (SZ) — atletika, 1958: Elliott (Avs) — atletika, 1959: Kuznjecov (SZ) — atletika, 1960: Rudolphova (ZDA) — atletika, 1961—1963: Brumel (SZ) — atletika in 1964: Schollander (ZDA) — plavanje.

Premalo potnikov pred sezono in po njej, to tare mednarodne letalske družbe: čeprav so letala, ki lete na zvezah čez Atlantik, sredi poletja velikokrat rezervirana do zadnjega sedeža, pa v celoletnem povprečju letijo na pol prazna. Zaseden je komaj vsak drugi sedež.

Pot, kako v prihodnosti zasesti prav vse sedeže, se zdi paradokсна: letalske družbe naročajo letala s še več sedeži.

Ze leta 1967 bodo na zračnih poteh čez Atlantik letala ogromna reakcijska letala. Ameriške in angleške tovarne so že prejemale naročila in letala načrtujejo ali pa jih imajo že v delu. Gre za izvedenke — razpotegnjene verzije — že preskušanih reakcijskih letal:

● Ameriška tovarna Douglas Aircraft Company že oglašuje tri »super izvedenke« svojih letal DC-8. Največje letalo bo imelo za 8 metrov daljši trup in tako 62 sedežev več. Cena: milijarda 130 milijonov dinarjev.

● Konstruktorji tovarne Boeing že dokončujejo podaljšani »boeing 707«. V njem bo prostora za 239 potnikov (prej 189). Cena: približno milijardo dinarjev. Prav tako nameravajo pri Boeingu podaljšati sedanje potniško letalo za srednje razdalje »boeing 727«, tako da bo imelo 160 sedežev (prej 119).

● Tovarna British Aircraft Corporation (BAC) pripravlja super izvedenko sedanjega letala »super VC-10«. Trup mu bodo podaljšali za deset metrov in ga razdelili v dve nadstropji. Zgoraj bo 212 sedežev, spodaj pa 53, namesto 180 sedežev v sedanjem VC-10. Cena: več kot milijardo in četrť dinarjev.

Novi »super super reaktivci« (tako jim pravijo v strokovnem žargonu) so mnogo bolj ekonomični od vseh dosedanjih potniških letal. Danes stane polet z letalom približno 28 dinarjev na sedež in preleteni kilometer. Medtem pa se bodo pri reaktivcih z razpotegnjim trupom stroški zmanjšali na 15 dinarjev za kilometer in sedež. Tako strokovni časopis »Flug-Revue« že obeta, da se bo cena vozovnice na poti čez Atlantik znižala za 30 do 35 odstotkov.

»Direktorji letalskih družb si obetajo,« je izjavil predsednik Boeinga William M. Allen, »da bo to izredno znižanje cene vozovnic privedlo v letala tiste potnike, ki so doslej sodili, da si ne morejo privoščiti poleta čez veliko lužo.«

Doslej se letalske družbe pri takšnih računih za prihodnost še nikoli niso zmotile. Vsakokrat, ko so drastično znižali ceno vozovnic, se je v velikem skoku povečalo število potnikov. Zadnje tako veliko povečanje so statistiki zabeležili leta 1964, ko so bili na progi Frankfurt — New York in nazaj znižali ceno vozovnice za 125 tisoč dinarjev: potnikov je bilo milijon več kot prejšnje leto.

Tako so strokovnjaki že ocenili, da bodo zaradi zmanjšanih obratovalnih stroškov leta 1970 prepeljali čez ocean dvakrat več potnikov kot lani. Skupaj sedem milijonov.

Letalske družbe se že ozirajo za letala, ki naj bi bila primerna za množični turizem sedemdesetih let. Danes se jim zdi, da je najboljšje potniško letalo, ki ga bodo izpopolnili na osnovi vojaškega transportnega letala C-4 5. To letalo izdeluje ameriška tovarna Lockheed, in po izjavi predsednika firme Haughtona mlajše prepelje čez ocean opremo za celo pehotno divizijo. Ko bi letalo prearedili za civilne potrebe, bi bilo v njem prostora za tisoč potnikov, cena vozovnice pa bila komaj še 220 tisoč dinarjev — namesto današnjega pol milijona.

VREME

Tritij je izdal Betsy

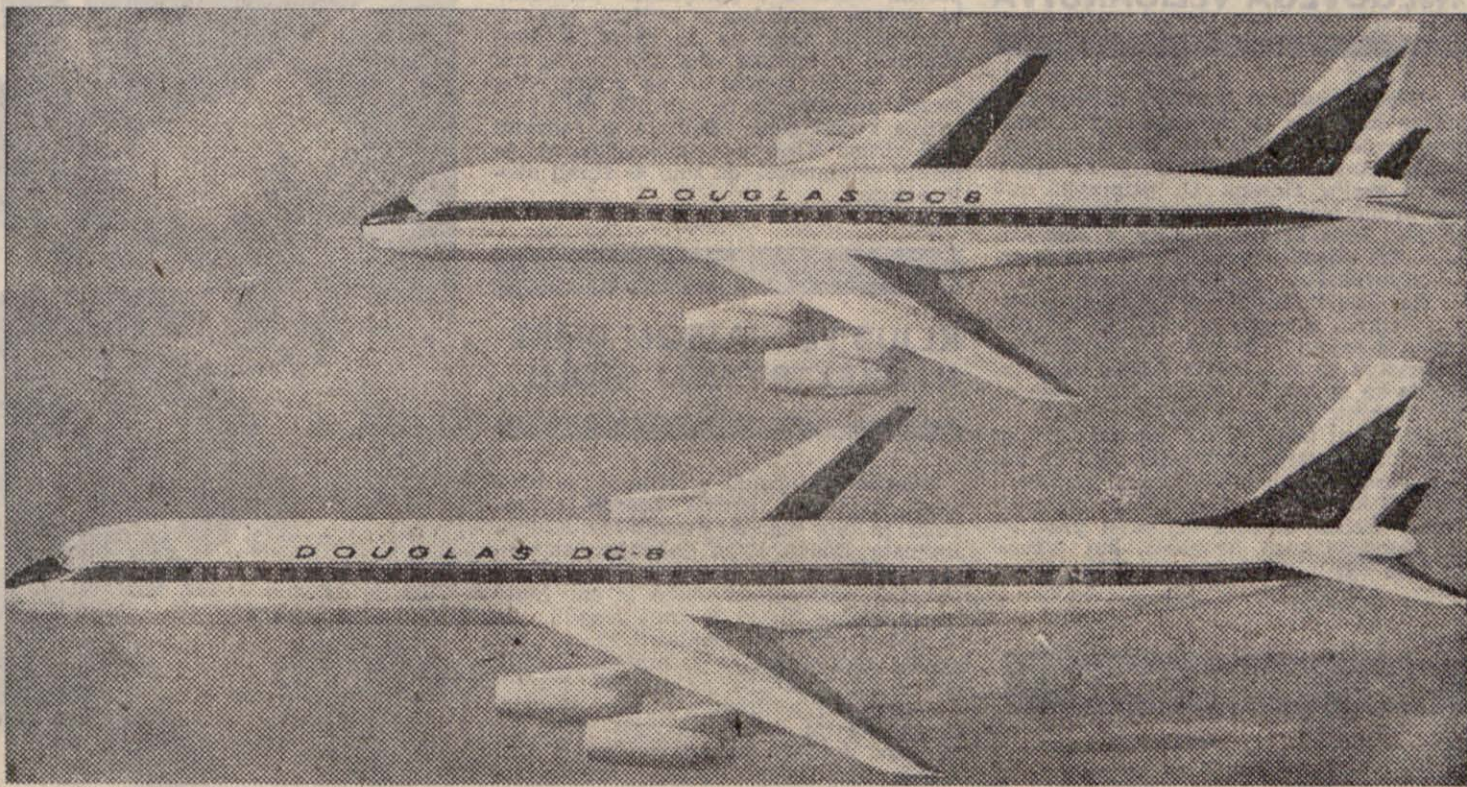
Dokler ni eksplodirala prva vodikova bomba, je bilo v ozračju in svetovnih morjih komaj nekaj kilogramov vodikovega, tritiraj tečnega, radioaktivnega izotopa tritija. Ko pa so ob koncu leta 1962 ZDA in Sovjetska zveza končale velike serije eksplozivnih vodikovih bomb v atmosferi, je z atomskimi gobami prišlo v vode in zrak približno 200 kilogramov tritija. V primerjavi z drugimi nevarnejšimi radioaktivnimi odpadki precej nedolžni tritij ni kaj prida zanimaj znanstvenikov in politikov, ki so s skrbjo ugotavljali, da so atmosfera in oceani kontaminirani.

Kemik Gote Ostlund pa se je lotil prav »zastavljenega« tritija v morski vodi in zraku ter dokazal, da orkani ne črpajo večine svoje razdiralne moči iz kondenzacije vodnih hlapov v ozračju — tako so meteorologi mislili doslej — ampak jim daje energijo para, ki jo posrkajo z morja.

O svojih raziskavah je znanstvenik poročal pred štirinajstimi dnevi na kongresu za tropno oceanografijo: »lovec orkanov« — posebno letalo — je v septembru nabralo vzorce vodne pare v orkanu Betsy, ki je divjal na vzhodni obali Severne Amerike. Medtem ko je v atmosferskih vodnih hlapih približno osemkrat do desetkrat več tritija kot v morski vodi, je bilo v orkanu vse manj tritija, čimbolj se je letalo približevalo središču orkana. V hlapih stene oblakov, ki so obkrožali »orkanovo oko«, je bilo na primer komaj še dvakrat več tritija, kot ga je v morski vodi.

Ostlund sodi, da je za to ena sama razlaga: v vzhodni pari, ki jih je nabralo letalo, je bilo manj tritija kot v ozračju nad oceanom zaradi tega, ker so se bili atmosferski vodni hlapci zmešali z vodo, ki jo je orkan poseval iz morja in vsebuje mnogo manj tritija. Kemik je izračunal, da je prišlo v orkanu Betsy na vsak kilogram atmosferske vodne pare po dva kilograma hlapov morskne vode. Zaradi tega je skoraj mogoče sklepati, da je Betsy dobil približno 60 odstotkov energije iz oceana. Če bodo nadaljnje raziskave potrdile, da se Ostlund ni zmotil, bodo morali v boju proti orkanom začeti iskati nove poti. Tako bodo morda morali namesto razbijanja oblakov, ki so ga pripravljali za prihodnje leto in naj bi velikim orkanom odrezalo vir energije iz atmosferskih vodnih hlapov, poskusi pot, kako orkanu vzeti glavni vir energije — morje. Na kongresu v Miamiu so, na primer, predlagali, naj bi na področjih, koder se podijo orkani, polili morje z mastnimi alkoholi. Tanka plast bi zmanjšala izhlapevanje in ohranila energijo v tistih mejah, da ne bi prerasla v vihar.

VEČ SEDEŽEV, VEČ POTNIKOV

MEDICINA

KIRURŠKI NOŽ ODREŽE STRAH

Večina nas še ni tako starih, da ne bi doživeli poskusov, ko bodo na daleč upravljali tudi ljudi. Že danes bi bilo namreč mogoče tudi ljudem — tako kot smo v prejšnjem nadaljevanju opisali za živali — zasedati v možgane elektrode in na daleč vplivati na njihova dejanja. Toda že v nekaj letih za to ne bodo več potrebne elektrode. Z ultra-kratnimi valovi bo mogoče s posebnim namenom vzdražiti določena središča v možganih. Valove bo vbočena antena osredotočila in natanko usmerila na določeno mesto.

Kam vodi ves ta razvoj? Po eni strani vsi ti poskusi gotovo pomenijo blagoslov za človeštvo: končno bodo namreč zdravniki našli poti za uspešno zdravljenje duševnih bolnikov.

Strah je kriv večine duševnih bolezni. Strah je ponavadi glavni vzrok za grozljiva nasilja nepristevnih zločincev. Večino takih dejanj namreč zakrivajo bolniki zaradi bolečnega strahu pred namišljenim zasledovalcem, ki se ga hočejo ubraniti. Zdi se, da jih bo mogoče v prihodnosti ozdraviti: samo pritisk na gumb, in že bodo rešeni bolečnega strahu, za katerega ni nobene realne osnove.

Podobno velja tudi za seksualne zločince. Lahko bi dejali, da je za veliko večino seksualnih prestopkov vzrok skonstruktivna napaka v možganih. Te napake je mogoče že danes popraviti z razmeroma enostavno operacijo možganov. Vendar jih opravljajo zelo malo, ker so izkušnje prvih takšnih poskusov nenavadne in malodane grozljive.

ALI JE HEINRICH S. ŠE HEINRICH S.?

Bilo je mračnega novembra dne. Lani. Postavna bolniška strežnica na neki južno-nemški kliniki sta v operacijsko dvorano pripeljala bolnika, ki so mu bili zvezali roke in noge. Čeprav so mu bili uro pred tem vbrizgali pod kožo dva kubična scopolamina in morfija, da bi ga pomirili, je kljub temu trgal jermene. Ko so ga poskušali položiti na operacijsko mizo, je ugriznil strežnico v roko.

Heinrich S. je že več kot pet let trpel zaradi hude preganjave. Prepričan je bil, da se je nekaj ljudi zarotilo in da samo kakaj ugodnega trenutka, ko ga bodo umorili. Zato je sumil vsakogar, tudi svojo družino. V umobolnici so sodili, da je nevaren okolici.

Že nekaj let je molče sedel na stolu ob svoji postelji in s sumujo v očeh opazoval vsakega obiskovalca. Večkrat se je zgodilo, da se je nenadoma pognal in poskušal napasti najbližjega bolnika.

Potem ko so se vsi poskusi, da bi ga ozdravili, končali brez uspehov, je zdravnik namignil njegovi ženi, ki jo je bilo sodišče določilo za Heinrichovega skrbnika, da bi morda pomagala operacija možganov. Povedal ji je, da bi kirurgi morda lahko rešili možga strahu in bi tako ne bil več napadalen. Povedal pa ji je tudi, da ni mogoče izključiti še drugih posledic operacije.

Operacija sama je bila dokaj preprosta in je trajala komaj deset minut. Potem ko so bolnika samo lokalno omrtili, je kirurg zasedil igli podoben nož skozi drobno odprtino med očesom in lobanjo. Potem ko je z nožem dosegel zadnjo steno očesne votline, je zdravnik prehodil tenko kost možganskega dna. Potem je prerezal živčna vlakna tistega dela možganov, ki leže za očesno votlino.

V tistem trenutku se je bolnikov obraz spremenil. Spačene poteze so se nenadoma sprostile. Koč da bi si snel masko, je z obraza izginil sovražni izraz, ki je bil tako značilen za Heinricha že dolgih pet let. Operacija je uspela.

Heinrich S. danes živi spet na svojem domu. Ni ga več strah in nič več ne razmišlja o zarotnikih, ki ga nameravajo umoriti. Z vsemi je prijazen, dani je bolj vase zaprt in tih. Kljub vsemu pa se zdi sorodnikom in znancom zelo skrivnosten. Je povsem drug človek. Kirurg mu je bil namreč prerezal živčna vlakna tistega dela možganov, ki upravljajo človekove nagone, občutke in značaj.

Tako je sicer mogoče preprosto »sodrezati« strah ali prevelik seksualni nagon. Toda doslej se posledice takšnih operacij še nikoli niso omejele samo na to. Operacija je vedno pomenila zelo resen poseg v vso osebnost

bolnika, katerega značaj se je po operaciji povsem spremenil. O teh spremembah ni moči vnaprej niti najmanj soditi.

Bolnik, ki ga po operaciji prinesejo spet v njegovo sobo, je drug človek. Njegova prejšnja osebnost ne obstaja več.

Pri vsem tem pa opisani poskusi in operacije vzbujajo tudi skrb, ali bodo ljudje nenavadne in neslutene možnosti, ki jih daje razvoj znanosti, v resnici vedno uporabljali samo za blaginjo človeštva. Vsak znanstveni napredek ima lahko tudi senčno stran: z letalom je mogoče potovati v daljne dežele ali pa jih tudi bombardirati. Jedrska fizika je dala zdravnikom radioaktivne izotope — močno orožje v boju proti raku, po drugi strani pa so izsledki prav te znanosti dali atomsko bombo, ki lahko uniči vse človeštvo.

ELEKTRONSKA DIKTATURA

Pesimistično sklepanje je tako mogoče razširiti tudi na poskuse, ki bodo v prihodnjih petih ali desetih letih pripeljali do tega, da bo mogoče na daleč upravljati ljudi. Če bi torej kje vladajoči razred izbral znanstvene izsledke, je povsem možna selekcijska diktatura, o kateri danes pišejo v utopičnih zgodbah. Tako bi bilo morda mogoče centralistično dirigirati dejanja celih ljudstev. Elektronska diktatura bi sicer resila, na primer, vprašanje prenaseljenosti na zemlji tako, da bi »po potrebi« kratkoma uravnali seksualni nagon ljudi. Spekulirajmo do konca: ljudje, ki bi živeli v še tako slabih razmerah, bi bili prepričani, da so srečni, če bi jim z ultra kratkimi valovi delovali na »središču« za srečo v možganih.

In kaj bi bilo potem narobe pri takšni elektronski diktaturi, če bi bili — denimo — vsi državljani srečni? Odgovor je na dani: ljudje ne bi bili več svobodni. In če bi zlorabili poskuse, ki jih danes opravljajo v laboratorijih, bi bili v prihodnosti velika nevarnost za človeško družbo.

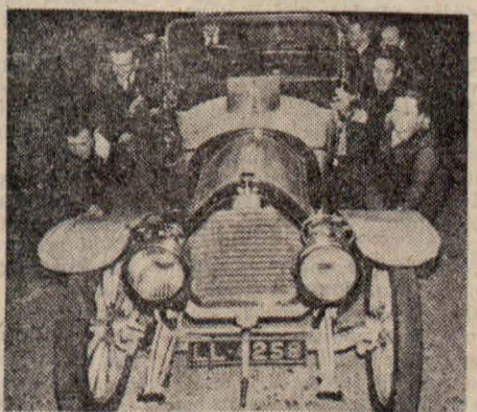
Mnenje, da je že sedaj potrebno razmišljati o tem, kako bi človeštvo zavarovali pred morebitnimi zlorabami napredka in medicine in biologije, se sicer morda zdi pretirano, toda velja se spomniti srečnih podgan iz Montrea: srečne so bile, ko so ob hrani umirale od lakote...

Prihodnje: NOVOROJENČKI ŽE ZDAVNAJ UMRLEGA OČETA

AVTOMOBIL

ZLATA STARA PLOČEVINA

Prvič se je zgodilo, da je znamenita londonska posredovalnica Sotheby namesto dražbe slik znanih starih mojstrov prodajala stare avtomobile. Neki zastopnik renomirane dražbarske hiše je izjavil:

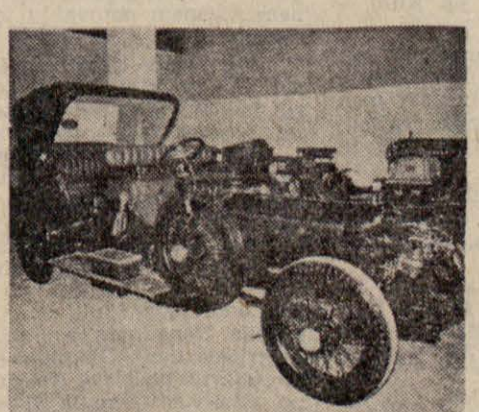

Tudi tale peugeot iz leta 1910 so izklicali na londonski dražbi. Brata Peugeot sta namreč zelo zgodaj začela izdelovati avtomobile — še pred koncem stoletja. Od leta 1912 naprej je tovarna izdelovala tudi dirkalne avtomobile. Avtomobil na sliki ima še prvotne usnjene sedeže in petrolejske žaromete.

»Mentno, da so izbrani modeli starih avtomobilov umetnine...« V dveh urah so prodali 56 starih avtomobilov, med njimi tudi rolls-royce nekdanjega lastnika sira Henryja Roycea, in iztržili zanj četrť milijarde dinarjev. Neki Američan je plačal 9800 funtov (več kot 31 milijonov dinarjev) za rolls-royce »Silver Ghost« — letnik 1911. Najdražji in najmodernejši rolls-royce »Silver Shadow«, ki je na tržišču komaj zadnji mesec, stane — le 6557 funtov.

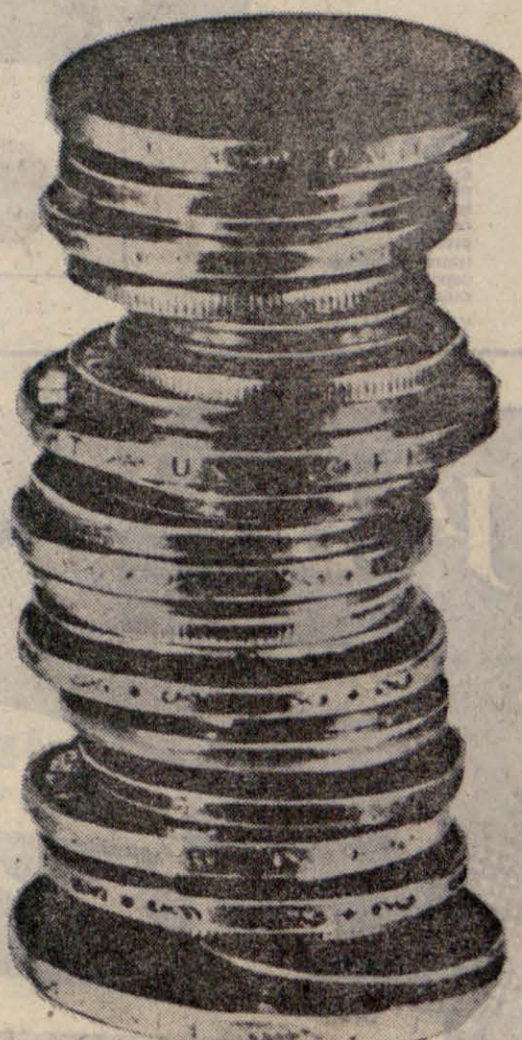
Najmlajši avtomobil na dražbi je bil izdelan leta 1939.

Novi lastnik šest metrov dolgega »Silver Ghosta«, ki so ga bili pred 54 leti izdelali za nekega maharadžo, je dejal: »Ničesar ni na svetu, kar bi lahko primerjali s tem avtomobilom. Ljubim ga!»

Rolls-royce »Silver Ghost«, letnik 1911, so izdelali za maharadžo iz Mysore. Ta znameniti avtomobil so izdelovali med letoma 1907 in 1925 — enosmerno dolgo za en sam tip avtomobila. Leta 1921 je nov »Silver Ghost« stal, preračunano, devet in pol milijona dinarjev, danes je njegova cena trikrat večja.

19\$

LASTNIKI DEVIZNIH SREDSTEV!

SAMO 19 US DOLARJEV BOSTE ODŠTELI ZA PRVOVRSTEN GRAMOFON Z OJAJEVALNIKOM ISKRA »EMONA AUDIO-GK 16« KI V DINARSKI CENI STANE 42 TISOČAKOV...

ISKRA KRANJ, Prodajna servisna organizacija, Ljubljana, Kolnikova 6 vam nudi izredno možnost nakupa za konvertibilna devizna sredstva: RADLSKE SPREJEMNIKE, ELEKTRICNE GRAMOFONE, TELEVIZIJSKE SPREJEMNIKE HI-FI OJAJEVALNIKE, GOSPODINSKE APARATE, TELEFONSKE APARATE, ENOPAZNE IN TROPAZNE — ENOTARIFNE IN DVOTARIFNE STEVCE, ELEKTRICNA ORODJA IN TV STABILIZATORJE.

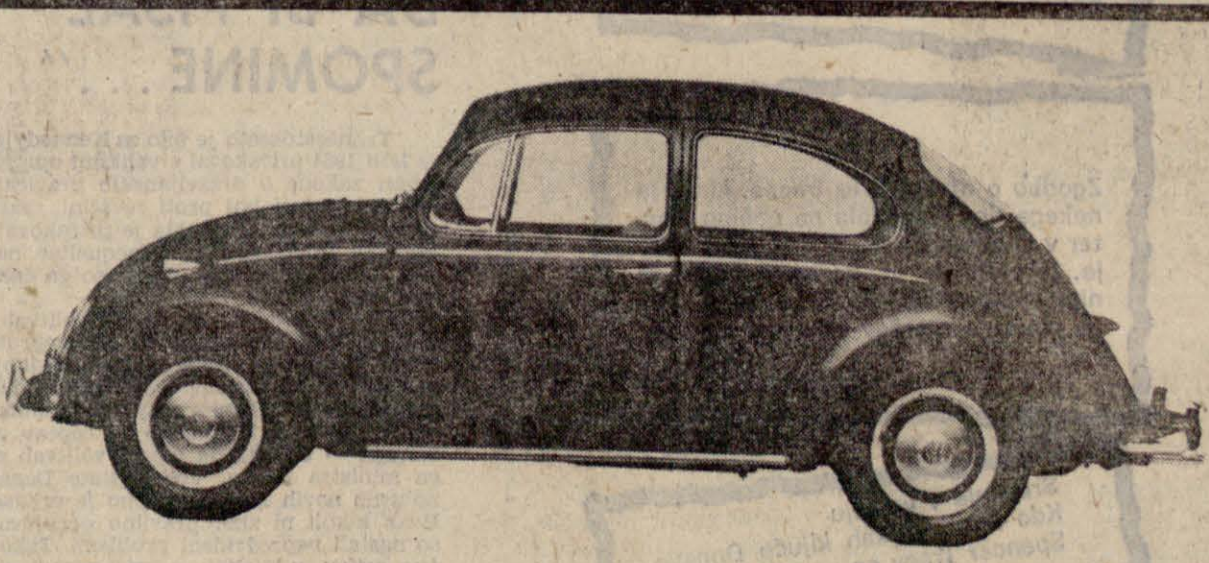
ČE STE SE ODLUCILI ZA NAKUP ZA DEVIZNA SREDSTVA NAKAZITE DEVIZE NA DEVIZNI RACUN ENEGA IZMED NASLEDNJIH PODJETLI:

- BRODOKOMERC, RILJKA, Beograjski trg 3 (dev. rač.: 338-1-05)
- CONTAL, Ljubljana, Beethovnova 11 (dev. rač.: 503-61831-250-493)
- ELEKTROTEHNA, Beograd, Nusičeva 6/II (dev. rač.: 601-1-115)
- DALMACOMERC Split, Tolstojeva 12 (dev. rač.: 30-31)
- ELEKTROTEHNA, Zagreb, Illica 10 (dev. rač.: 397-1-121)
- JUGOEKSPORT, Beograd, Kolarčeva 1 (dev. rač.: 601-1-68)
- METAL, Sarajevo, Obala vojvode Stepe 17 (dev. rač.:)
- MERKANTILE, Zagreb, Praska ul. 2 (dev. rač.: 310-1-14)
- RADIOTON, Beograd, Knez Mihajlova 11-15 (dev. rač.: 601-1-757)
- RAZVITAK, Metković (dev. rač.: 331-1-16)
- ROBNA KUĆA Numa, Zagreb, Illica 9 (dev. rač.: 3071-1-173)
- VRACAR, Beograd, Čika Ljubina 9 (dev. rač.: 601-1-167)

INFORMACIJE O NAČINU VPLACILA, DOSTAVI KUPljenega blaga IN VSE INFORMACIJE O CENAH POSAMEZNIH IZDELKOV DOBITE OSEBNO ALI TELEFONSKO PRI NAVEDENIH PODJETJIH IN NJIHOVIH PREDSTAVNIŠTVIH

ISKRA — KRANJ
ELEKTROMECHANIKA, TELEKOMUNIKACIJE,
ELEKTRONIKA, AVTOMATIKA

VOLKSWAGEN - HITRA DOBAVA!

- VW-1300, Typ 113, 1285 ccm, 40 KS DM 4375 + 790.000 din
- VW-1300, Typ 117 s pločevinasto premočno streho, tehnični podatki kot typ 113 DM 4615 + 835.000 din
- VW-1500, Typ 315, 1493 ccm, 45 KS DM 5365 + 934.000 din
- VW-1600 TL, Typ 311, 1584 ccm, 54 KS DM 5725 + 1.180.000 din

Vse informacije vam nudi generalni zastopnik za tovarno Volkswagenwerk AG., Wolfsburg: »INTEREXPORT« podjetje za mednarodno trgovino Beograd, PREDSTAVNIŠTVO LJUBLJANA, Titova 25.

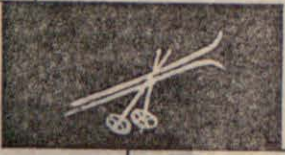

VELEBLAGOVNICA

MERKUR

LJUBLJANA

Trubarjeva i
Po izredno konkurenčnih cenah
vam nudimo:
šoge za vse vrste športov
opremo za nogometne
rekvizite za namizni tenis
in badminton

športne pokale in plakete
šolore in opremo za camp
smuč, okovje in vezi za smuč
maše za smuč
sanke
drsalke za hokej in umetno
drsanje
športno obutev
celotni asortiment ribiškega
pribora
izbrano domačega blaga
dopolnilnega s artikli lastnega
uvoza.

VABIMO NA OGLED!

BERLIN

VSA ZAHVALA GRE VIRUSU
NJEGOVEGA VELIČANSTVA

Dvesto petdeset starčkov iz neke berlinske hiralnice je verjetno pred dnevi pospravilo svoje zadnje res kraljevsko kosilo. Kar pogledate: kosilo je za maroškega kralja Hasana II. pripravilo nič več in nič manj kot petnajst izbranih kuharjev. Toda kralja je prav v zadnjem trenutku stisnila huda influenza in je zato odpovedal svoj kraljevski obisk.

Kaj zdaj? Mestni očetje so se pričeli v zadregi praskati za ušesi. Burne razprave s šefom protokola pri berlinskem županstvu so se končale v slepi ulici, tako da so se končno obrnili kar na župana Brandta. Ta je še kar hitro našel rešitev: Zakaj neki ne bi namesto diplomatov in drugega osebja povabili na kosilo berlinske ubožce? Rečeno, storjeno. Pol ure kasneje so starčki iz zavoda »Richard Weisse« izbrli oči pred pravilno obloženo mizo. Resnično, kaj takega še niso videli, kaj šele jedli. »Kaj je to

mogoče?« je zašepetal neki neverni Tomaz.

Pa je bilo res, čeprav fantastično: postavi iz Schwarzwalda, pračudovite ribje dobrote iz Rena, volovski jezik s smetano, gnjatni zvitki in na angleški način pečena mesnina s polnjenimi paradizniki, pečena perutnina s sadjem, gos na vzhodnjaški način pa še sadje, sladice, sladoledi in izbrana vina. Dve uri in pol so se mastili starčki in na koncu edinstvene pojedine so se zahvalili šefu protokola z besedami: »Radi bi se zahvalili tudi virusu Njegovega veličanstva, saj je precej pripomogel, da smo se zbrali okoli te mize.«

LINCOLN

KLJUB PSIHATROM SMRT
NA ELEKTRIČNEM STOLU

Porota v Lincolnu v Nebraski je pred dnevi enoglasno izrekla besedo »kriv«. Tako je bila usoda dvaindvajsetletnega študenta Duana Pope dokončno zapečaten. Potem ko je oropal banko, je hladnokrvno postrelil tri osebe in eno hudo ranil, čeprav jih je že prej prisilil, da so polegali po tleh. Psihatri so na vse kriplje zagovarjali svoje mnenje, češ da gre v tem primeru za tipično dvojno osebnost, saj si drugače ni moč razlagati, da bi Pope, ki je pri vseh veljal za mirnega, dobrega in uravnovešenega mladeniča, lahko zagrešil tako grozovito zločin. »Napad trenutne blaznosti, shizofrenija, ki jo je gotovo povzročila prehuda študijska vnanja.«

Edini od četverice, ki je preživel pokol, čeprav bo zaradi poškodb verjetno paraliziran za vse življenje, je takole opisal potek usodnih dogodkov: »Pope nas je najprej z revolverjem v roki prisilil, da smo polegali po tleh. Potem ko je pobral iz blagajne 1589 dolarjev, je nameril korake proti nam. Obstal je za trenutek na mestu, zatem pa je vsakega ustrelil v hrbet in tilnik.«

S plenom se je Pope odpeljal v Las Vegas, kjer je marljivo obiskoval igralnice in se nato odpravil še na krajši izlet v Mehiko, da bi si ogledal bikoborbo. Ko mu je zmanjkalo denarja, se je mirno prijavil policiji.

Zdaj ga čaka smrt na električnem stolu.

PARIZ

»BILA JE NAGA!« — PRED
46 LETI

Ko je 22. februarja 1922 giljotina odsekala plešasto glavo Henri-Desireja Landruja, je mademoiselle Fernande Segret izgubila vroče ljubljena »zaročena«, gospa Marie-Catherine Landru in štirje otroci Marie, Suzanne, Maurice in Charles pa so začeli žalovati za svojim skrbnim možem in očetom.

43 let kasneje, pred nedavnim, pa je danes trinšedemdesetletna morilčeva ljubica Segret še za 95 odstotkov izgubila pravdo proti filmskemu podjetju »Rom-Paris Films«. Ker so bili namreč žalili njeno osebnost v filmu »Landru«, je stara gospodična zahtevala 200.000 frankov odškodnine. Toda sodniki so ji prisodili komaj 10.000 frankov.

Režiser Chabrol je namreč zgodbo o morilcu ljubezni željni vdov — snemalno knjigo je napisala Françoise Sagan — skušal posneti kar se je dalo verno. Tako so na platnu v velikih detaljih na primer prikazali, kako je zapeljiv stari in črno brado sežigal svoje žrtve v plinski pečici. Tako so gledalci lahko tudi videli, kako je morilec in družinski oče ležal v naročju svoje ljubice Segret.

Niti Saganova še manj pa režiser in producent niso vedeli, da je morilčeva

Kodri na trdi likalni mizi

Tisto, kar je hamburškemu frizerju za dame Ernstu le reklamni gag, delajo njegovi stanovski tovariši iz Pariza in New Yorka že dolgo tudi v resnici. Gre za glajenje dolgih las s povsem navadnim likalnikom.

V svojem filmskem oglasu prikazuje Ernst eterično manekenko, ki jo polože na trdo likalno desko in ji močtrova roka zgledi dolge lase. Hamburški Figaro je za ta oglaševalski navdih pri tistih strankah, ki so jim bili komaj pred nekaj dnevi »napravili trajno«, potem pa so prišle v salon in prosile: »Prosim, polkajte jih...« S posebnim likalnikom za ondularjanje jim Ernst zravna umetne kodre: »Kazumljivo je, da v resnici tega ne delamo na deski in z likalnikom. Ampak reklama je pa le dobra!«

Ernstov newyorški kolega Leonardo pa že dalj časa uporablja podobno metodo, samo da se tudi v salonu ni ustrašil likalnika in deske. Mojster Leonardo je prepričan, da ima svoj prav, zato si je dal izdelati posebno likalno desko, ki je oblikovana v polkrog in ima na sredini vdolbino, kamor je moč udobno nasloniti glavo. Uporablja gospodinski likalnik Leonardo: »Če polkamo dolge lase, postanejo bolj plastični, kot žamet mehki in zapeljivo diše. Pa še frizura je bolj trajna.«

Tako trdi tudi pariški frizer Guy. Svoji redni stranki manekenki Yasmine položijo trikrat na teden lase na desko. Likanje pa je že prava umetnost. Guy podučuje: »Da je uspeh najboljši, je potreben zamah od zgoraj navzdol.«

ljubica, ki je leta 1922 brez sledu izginila iz Pariza, še živa. Šele potem, ko so film začeli prikazovati, se je izkazalo, da Segret živi v Libanonu in je guvernanta.

Sivolasa vzgojiteljica je kaj kmalu po premieri izjavila, da filmske scene žaljo njeno intimno življenje, njen advokat pa je zahteval 200.000 frankov odškodnine. Filmarji so se uprli, češ »privatne pravice se nehaljo tam, kjer se začne zgodovina, in proces Landru je tako znamenit, da je gotovo zgodovinski.«

Sodišče je po dolgem razpravljanju oprostilo režiserja, filmsko družbo pa so

obsodili, da mora plačati 10.000 frankov odškodnine zaradi tiste scene, ko je na platnu slutili gole oblike Segret v postelji z morilcem. Sodišče je menilo, da bi morali filmarji za takšno sceno prej vprašati starke za dovoljenje.

»Rom-Paris Films« se je zaman branila, da se je »naga scena« zares odigrala 12. aprila 1919. Tistega jutra so namreč prišli morilca v stanovanju njegove ljubice. Komisar Belin pa je zapisal v protokol: »Ko smo Landruja kmalu po sončnem vzhodu prišli, mademoiselle Segret se ni bila povsem napravljena...«

TO SE PRIPETI SAMO

... V MASSACHUSETTSU: 50 strokovnjakov je že pripravljeno, da bodo ob praznikih lahko po telefonu dali informacije o kalorični vrednosti posameznih jedil. Telefonski naročniki hočejo vedeti, ali bodo pri prazničnih obedih prekršili dieto.

... V MILWAUKEJU: V ločitvenem procesu so Mrs Pamela Anderson spoznali za duševno kruto. V zakonsko posteljo je namreč jemala pitona.

... V PALM BEACHU: Vlomitci, ki so pobrali nakita za 300 milijonov dolarjev, so bili tako ljudomilni, da so zvezanega čuvaja položili na blazine in ga toplo zavili, da se revček ne bi prehladil.

JADRO

mi je šani vafel

sloboda

OSIJEK

Hotel »LEV«

VOSNJKOVA 1

priraja veselo in prijetno SILVESTROVANJE

v veliki restavraciji in stekleni dvorani v dancing baru
v 13. nadstropju bar
»Tisoč in ena noč«
v klubski sobi v medetaži: ruleta po sistemu tombole
Silvestrski topli in mrzli bife na voljo brez omejitve vso noč.
Lepo okrašeni prostori, darilo za slehernega gosta.
Orkestri — pevke — program.
CENA SILVESTROVANJA 6.700 DINARJEV —
INFORMACIJE PO TEL. 310-555
Obiščite dancing bar!
Posebni program v mesecu decembru:
NASTOPA
MURIEL ASHFORD
IZ PARIŠKEGA MOULIN ROUGA

V NOVI ŠTEVILKI »TOVARIŠA« BOSTE BRALI

Zgodbo o otroku brez imena, ki ga je nekega dne pripeljala na občino Center v Ljubljani neznanca ženska iz Srbije. Izkazalo se je, da otrok sploh ni njen. Tako ubogi Miško še danes čaka na starše — staršev pa ni od nikoder.

Srečanje v vesolju
Kdo ima v rokah ključke Donave
Spencer Tracy se ne vda

Feljton, roman, strip
in še marsikaj

v družinski reviji

to va riš

„PREMLAD,
DA BI PISAL
SPOMINE...“

Trinšestdeseto je bilo za Kennedyja dobro leto. Tako je leto 1964 pričakoval z velikimi upi. Nameraval je izbojevati zakone o državljskih pravicah, zmanjšati davke, nadaljevati boj proti revščini, razširiti prizadevanja za mir v svetu, februarja je pričakoval obisk de Gaulle, pomladi je nameraval z Jacqueline na potovanje v dežele Daljnega vzhoda, jeseni so ga čakale predsedniške volitve.

Prepričan je bil, da bo na volitvah zmagal. Se posebej, odkar je bilo očitno, da bo nasprotni kandidat Goldwater. V drugem predsedniškem obdobju je Kennedy nameraval zelo razširiti svojo zakonodajno dejavnost in pripravil je nekatere večje spremembe v upravi.

V vladi se je končno — čeprav nekako z negotovanjem — odločil, da bo po volitvah zamenjal žnanega ministra Ruska. Vodja State Departmenta ni dajal nobenih novih idej in končno je predsednik spoznal, da Ruski nikoli ni znal pravilno ocenjevati dejstev, kadar so nastali nepredvideni problemi. Tako je bilo v Praščinem zalivu, v Berlinu, v krizi zaradi raket na Kubi, v Vietnamu, Afriki in Indiji.

Pri vseh teh velikih načrtih pa je Kennedy že razmišljal, kam bo usmeril svoje moči po letu 1968. Kmalu potem, ko je postal predsednik, je izjavil: »Naj bom predsednik štiri ali osem let, ko mi bo potekel mandat, bom prestopil, da bi spremenil svojo življenjsko pot, in premlad, da bi začel pisati spomine.«

Velikokrat je na glas razmišljal o načrtih za prihodnost: naj začne izdajati časopis (šalil se je, da bo kupil »Washington Post«), naj se vrne v Kongres, naj gre na pot okoli sveta ali naj začne pisati knjigo.

12. novembra je Kennedy sklical prvi sestanek, na katerem naj bi določili politično strategijo za leto 1964. Edina prominentna osebnost demokratske stranke, ki ni bila prisotna, je bil takratni podpredsednik ZDA Lyndon B. Johnson.

Odstotnost L. B. J. je bila povod za šušljanje, da namerava Kennedyja za volitve leta 1964 zamenjati podpredsedniškega kandidata, tako kot je leta 1940 storil Roosevelt. Vse te zgodbe pa so bile izvirne iz trte. Kennedy je sicer vedel in je tudi razumel, da L. B. J. ni zadovoljen, toda sodil je, da je podpredsednik lojalen in sposoben. Poleg tega pa so demokrati na jugu potrebovali popularno osebnost še posebej sedaj, ko je republikanski kandidat postal Goldwater, in so tako na seji 12. novem-

KENNEDYJEV SODELAVEC SCHLESINGER

bra sklenili, da bodo Johnsona ponovno imenovali za podpredsedniškega kandidata.

Minulo leto za Johnsona ni bilo lahko. V Beli hiši je bil mnogo manj kot v letih 1961 in 1962. Zdelo se je, da se je umaknil v ozadje. Njegova neomajna zvestoba predsedniku in velika osebna disciplina sta očitno terjali vse preveč njegovih duševnih moči. Theodor White je v svoji knjigi zapisal: »Obsojen je bil, da ni mogel samostojno ukrepati, medtem pa ga je njegov značaj silil k dejanjem. Tako se je Johnson tri leta pekel na majhnem ognju.«

Podpredsednik se leta 1963 z marsičim ni strinjal: Tako mu ni bil všeč osnutek zakona o državljskih pravicah, nasprotoval je »nekakim možnostim dela za vse«, ni mu bila všeč zamenjava vohunov s Sovjetsko zvezo in politika v Vietnamu. Tako je oktobra na nekem banketu z grenkobo dejal o položaju v Saigonu, češ tudi tamkajšnji predsednik ima, tako kot Kennedy v Washingtonu, zelo »močnega brata«. O predsedniku pa je Johnson vedno govoril z globokim in pristnim občudovanjem.

V volilnem letu 1964 je Kennedy pričakoval, da ga bo Johnson še posebej podprl v državi Teksas, — v svojem volilnem krogi. V Teksasu se je bil namreč demokratski guvernator Connally sprl z demokratskim senatorjem Ralphom Yarboroughom, kar je moč stranke seveda zelo oslabilo. Kennedy je zato pričakoval, da bo Johnson z velikim osebnim vplivom pomiril razdor med teksaskimi demokrati. Zato je predsednik nameraval obiskati Teksas, da bi sam pomagal Johnsonu urediti spore znotraj stranke.

12. novembra je predsednik, tako kakor ponavadi, v Beli hiši zajtrkoval z vodilnimi poslanci. Klepetal je o nameravanem potovanju in dejal: »Daleč stran od Washingtona se vse stvari zde boljše.«

Štiri tedne pred tem je bil v Dallasu Adlai Stevenson. Ko je prišel, so bile ceste posute z listki, na katerih je bila slika predsednika ZDA obrobljena z napisom kakor tiralica. Tekst: »Iskan zaradi velezdaje.«

Na večerno zborovanje so prišli številni člani zelo aktivne organizacije »za nacionalno oborožitev«, da bi motili Stevensonov govor. Med govorom so zvižgali in zdehal, dvigali so plakate in mahali z zastavami, organizirani razbijali so začeli akcijo.

Ko je po končanem zborovanju Stevenson zapuščal dvorano, je moral teči po ozkem koridorju med množico podviganih ljudi, da je lahko prišel do svojega avtomobila. Nenaodoma se je ustavil, da bi pomiril žensko, ki je kričala nanj. Obkolili so ga, neka ženska ga je s tablo udarila po glavi. Ko ga je policija rešila, in je končno sedel v avtomobilu, si je z robcem brisal kri z obraza in mirno dejal: »Ali so to sploh še ljudje, ali niso živali?«

Naslednje jutro je Kennedy prebral v časopisih, kako so Stevensona sprejeli v Dallasu. Občudoval je Adlaijevo izjavo, ko je policija odgnala iz dvorane preveč razgretga agitatorja: »Verjamem, da bodo grehi odpuščeni in ubogi na duhu zveličani.«

»Telefonirajte Adlaiju, mi je dejal predsednik,

»in mu sporočite moje sočustvanje; recite mu, da se je čudovito držal.«

Z Stevensonom sem govoril v Los Angelesu in mu sporočil predsednikovo naročilo. Razveselil se je. Potem pa mi je rekel: »Govoril sem z nekaterimi tamkajšnjimi vodilnimi ljudmi. Sodijo, da bi bilo bolje, če predsednik ne bi prišel v Dallas. To je tudi moje mnenje.«

Naslednjega dne, ali morda čez dva dni, mi je Stevenson telefoniiral in me vprašal, če sem predsedniku sporočil njegovo mnenje. Odleglo mu je, ko sem mu povedal, da nisem. Menil je, da bi bilo v nasprotju s predsednikovim bistvom, umakniti se samo zato, ker bi bil v fizični nevarnosti.

UMOR V DALLASU

Dallas je prav poseben kraj. Zaradi nafte je najbogatejše mesto Teksasa. Še leta 1940 je imelo komaj 300.000 prebivalcev. Sedaj je finančno središče Vzhodne Teksasa.

V 20 letih se je število meščanov podvojilo. Založnik časnika »Dallas Morning News« je pred dvema letoma dejal predsedniku, da bi prebivalci Dallasa potrebovali moža, ki bi jahal, ko bi se vozil s tritiklom svoje hčerke.

»V Teksasu je med vsemi ameriški državami razmeroma največ umorov. V Dallasu že nekaj let umorijo več ljudi kot v Angliji. Mesto ima še enkrat večji odstotek umorov kot že tako »morilski« Teksas.

Toda Dallas ni značilen za vso državo. V San Antoniu, ki ga je obiskal Kennedy v četrtke zjutraj, so predsednika sprejeli z navdušenjem. Celo konservativno mesto Houston, ki ga je Kennedy obiskal na večer, je bilo prijazno.

Kennedy je bil vesel toplega sprejema, jezil pa se je zaradi zajedljivosti med politiki demokratske stranke v Teksasu. Pričakoval je, da jih bo Johnson pomiril. Toda podpredsednik v Teksasu ni bil več tako popularen kot nekoč. Odkar se je bil navezal na Kennedyjevo politiko, je izgubil precej simpatij pri konservativnih, liberalci pa mu tako že dolgo niso več zaupali. Očitno je postajalo, da je Kennedy precej cenjeval podpredsednika, ki naj bi uredil teksaški spor.

Kakorkoli že: v kratkem, toda ostrem govoru, ki ga je imel predsednik v četrtke popoldne v »Rice Hotelu« v Houstonu, je izrazil svoje nezadovoljstvo.

Naslednje jutro, v petek 22. novembra, je Kennedy listal po najnovejši izdaji »Dallas Morning News«. Prejšnjega dne mu je bil športni urednik časopisa predlagal, naj v Dallasu raje govori o jadrarju, pa ne bo težav. »Če boste govorili o vodnih športih, vas bodo vsi z zanimanjem poslušali. Če pa boste govorili o Kubi, o državljskih pravicah, o davkih ali o Vietnamu, po-

LYON

NEZVESTO JE SLEKEL KAR NA ULICI

Ljubosumni soprog, ki je že nekaj časa sumil, da mu na čelu poganja jelenji okras, se je nekega dne zadržno odločil, da bo sledil svoji ženi. Brž ko se je žena odpravila v mesto, že je dobila »sencov« — Jean Tortane, kakor je možu ime, je ni izpustil izpred oči. Prav na mostu La Fayette, ki je v opoldanskih urah poln meščanov, je zagledal ženo, kako se je vrgla v objem nekemu mladencu. Kot tiger se je Tortane pognal na dvojico. Ljubosumec je dobil pest v nos, za ženo pa je ljubosumni soprog pripravil vse nekaj drugega. V nekaj trenutkih je z nje potrgal tudi zadnjo krpo obleke. Kmalu po dogodku so se na prizorišče prerinili tudi policisti in z rjuho pokrili goloto, da ne bi trpela javna morala. Moža pa je masčevanje stalo približno 50.000 dinarjev, kolikor je znašala globa zaradi kaljenja javnega reda itd.

»Poceni« je na koncu menil prevarant, a masčevani soprog.

SAN DIEGO

NI TEŽAVE ZA BISTRE GLAVE

Zaključna preiskava je lepo pokazala, da so se trije podjetni fantje nemoteno sprehajali po najbolj zavarovanih ameriških vojaških bazah, kot je na primer »Strategic Air Command« v Kaliforniji, kjer so spravljani »pod varno stražo« atomski bombniki. A fantje se niso samo sprehajali, pač pa so tudi neusmiljeno kradli material vseh vrst in so med drugim odpeljali štiri težke tovornjake. Dolga dva tedna niso straže posumile, s kom imajo opraviti, dokler ni težki tovornjak vzbudil pozornosti cestne policije, ki je s helikopterjem nadzirala promet.

Ko se je prometnik približal tovornjaku, je v kabini opazil tri oficirje v letalskih uniformah. Ze je hotel salutirati in jim odpreti pot, ko se mu je zadelo, da so le premladi za svoje čine, pa čeprav so bili letalci. Na policijski postaji pri okrajnem seritu so trije oficirje jokuje priznali svoje grehe.

Skrbno so si sešili uniforme, se pokrili s čepicami in nekega večera so lepo pripeljali do glavnih vrat vojaške baze SAC v bližini Castla. Straže, ko so videle, da gre za oficirje, so samo strumno salutirale in jih spustile brez težkoč v bazo. O preverjanju dokumentov ni bilo niti govora.

Ko so se znašli v bazi (nič lažjega, kot je videti), so se brž lotili dela. V kratkem času so nakradili kup uniform, letalskih čelad, radijskih aparatov in mikrofonov, mimogrede so izmaknili tudi nekaj načrtov in važnih povelj.

PARIZ

COLJUFIJA NA NAJVIŠJI RAVNI

Bilo jih je vsaj deset tisoč, ki so bili pripravljivi vplačati približno 70.000 v našem denarju za prazno obljubo, da bodo tako lahko dobili posojilo do 10.000.000 dinarjev. Letne obresti naj bi znašale 9 odstotkov, dolg pa bi moral vrniti v petih ali šestih letih. Vablljivo, ali ne?

Tako so menili tudi nekateri Parizani, ki so si želeli zgraditi svojo hišico, pa niso imeli denarja in te želje je znal izkoristiti André Legrand, ki je v ta namen ustanovil družbo, ki jo je — ne brez ironije — imenoval »Družba za zaščito zasebnih interesov«. Goljuf je že v nekaj mesecih iztisnil iz ljudi s povprečnimi dohodki, ki so si želeli skromen pa toplem dom, pravilčno vsoto. Morda bi njegova »ustanova« se dolgo nemoteno delovala, da ni na Legrandu postala pozornost finančne policije, ki ji ni ušlo, da se je Legrand zaradi cvetočih poslov moral preseliti v večje in modernejšo poslopje, kjer je zaposloval kar štirideset uslužbencev. Policija je takoj spoznala v Legrandu starega znanca, zato so ga brž aretirali, da jim pičec ne bi ušel na varno.

„Zdravstvene usluge“ dr. Willcocka

Ko je zdravnikova žena Jennifer Willcock (39) izvedela, da jo je njen mož (41) v službi prevaral s petindvajsetletno bolnico, je sedla za svoj stari sekretir in napisala tole kratko pismo: »Draga Pat, nikar si ne domišljajte, da vas moj mož ljubi. Zdi se mu sicer zanimivi — govtov! Razumljivo je tudi, da se mu dobro zdi, ko ga obdružuje toliko mlajša ženska. Toda vse to nima nobene zveze z ljubeznijo, pa čeprav vam bo morda uspelo, da bo za nekaj časa ponorel — da se tako izrazim. Če bi ga v resnici dobro poznali, potem bi morali vedeti, da si nikoli ne bo dovolil zaplesti se v mučna in kontroverzna razmerja...«

Toda v natanko takšnem položaju se je sedaj znašel zdravnik Willcock iz Shrewsburyja na Angleskem: pacientka Patricia Batho je namreč skesanost priznala svojemu možu — Mr. Batho — da je dvakrat v zdravnikovem stanovanju — ko je bila soproga na potovanju — in enkrat v nekem grmovju zagrešila zakonolom z Willcockom. Mož, ljubosumen, se je hotel masčevati, pa je doktorja naznanil zdravniškemu častnemu razsodilcu. Dr. Willcock se je branil: »Poslušala sva samo plošče in pila kavo! Toda sodniki so spoznali bolnico za tako zapeljivo, da so z nejevero vprašali: »In vi niste niti enkrat samkrat poskusili poljubiti te ženske?«

Potem so se odločili, da bodo Willcocka črtali s seznama zdravnikov. »Zdravstvene usluge«, ki naj bi bile namenjene zakonski postelji in ne pacientki, so seveda že naslednjega dne napolnile stolpe angleških časopisov. In prav v odkritosrčnih poročilih vidijo nekateri poznavalci angleškega življenja značilnosti britanske mentalitete: vsi prizadeti namreč niso le dovolili, da so njihova imena v celoti objavili, ampak so se dali tudi fotografirati. Ljubica se je smehljala v objektiv, medtem se je njen prevarant mož držal resno, zdravnikova žena pa se je ponosno prišla svojega moža pod roko. (Levo bolnica, desno doktor z ženo.)

ni niti dokazana, saj so prav ti trije nemudoma dobili posojilo. Kljub vsemu pa so finančni uradniki izračunali, da je spretni Legrand potegnil iz tujih žepov in v imenu svoje »ustanove« približno 700 milijonov v našem denarju.

KANSAS CITY

LETEČI GANGSTERJI

Za zdaj še ni popolnoma jasno, ali bo policija v Missouriju v bodoče začela uporabljati lovska letala in protiletalske topove, da bi se znebila gangsterskega letala. Oblasti sicer pravijo, da stvari niso tako hude, saj gre v večini primerov predvsem za krajo in ne za oborožene napade. Vsekakor pa se bodo morale oblasti čimprej spoprijeti z novim problemom: ni lahko odkriti med tolikimi manjšimi turističnimi letali, ki na tankajšjih letališčih naravnost rojijo, prav tistega z lopovsko družino.

Takole letalo pristane kot vsako drugo, se po radu pravilno in pravočasno javi kontrolnemu stolpu na letališču pa tudi dokumenti so popolnoma v redu. Res ni vzroka za sum. Potem ko so opravili uradne formalnosti, se letovi lepo odpravijo na delo. V Moberlyju so skrbno očistili avtomate za cigarete in načeli celo neko blagajno. Po opravljenem delu so mirno sedeli v letalu, obvestili kontrolni stolp in izginili se pravočasno med oblake. Akcija so ponovili tudi v Kirksvillu, samo da se to pot niso potrudili v mesto, ampak so raje vdrli kar v letališki urad, izpraznili blagajno in mimogrede izmaknili dva revolverja — last letališke policije. V Chillicothe so se obnašali na moč podobno: spet prazna blagajna. Ze res, da so oblasti kmalu izvedele za tatvine, toda medtem je na tankajšjih letališčih pristalo in odletelo toliko letal, da so se zračne sledi za drzneži v pravem pomenu zamogle. Policija ne ve niti tega, ali je letalo enosedelno ali morda dvosedelno, ali krade ta oba pilota ali samo eden, ali se tolpa po tatvini loči na več skupin... Skratka zadeva je res zavita v oblake.

MED DVEMA TEČAJEMA

ZIVČNI AMERIČANI

Na vprašanje, zakaj so Američani tako živčni, Parizani radi odgovore: »Nič čudnega, ko pa morajo živeti v tolikih združenih državah.«

ZRCALCE, ZRCALCE POVEJ!

Ko so kozmetiki z anketo spraševali nežni spol, koliko časa presedi pred ogledalom, so ugotovili, da deklice do 12 let v povprečju sedem minut na dan, potem pa gre krivulja strmo navzgor — dvajsetletnica se gleda eno uro na dan — in spet pada do babice, ki ji je pri 60 letih dovolj spet 7 minut.

DRUGA STRAN ALFREDA HITCHCOCKA

Alfred Hitchcock je zelo varčen producent. Nedavno tega je zavrnil asistenta, ki ga je prosil za povišico: »Vem, da pri tej plači ne morete niti pomisliti na poroko, toda za to mi boste še hvaležni.«

FRIZERSKI TRIK

Statistiki so vprašali nekaj tisoč evropskih frizerjev, zakaj med striženjem vedno ropotajo s škarjami. Odgovor je soglasen: »Tako se nam posreči, da stranka zaspi.«

DAVKARIJA V MUZEJU

V Jeruzalemu so odprli »davnih muzejev«, ki je prvi te vrste na svetu. Oblasti želijo davčne zavezance s tem prepričati, kako minimalni so njihovi današnji prispevki, če jih pogledamo z očesom zgodovinarja.

PET METROV ČOKOLADE, PROSIM!

V pariških slaščičarnah prodajajo čokolado tudi na metre. Poskus je uspel, saj so v neki slaščičarni v prvih treh dneh nove prodaje spravili v promet 8 kilometrov čokolade.

»KRILO SE ZDI ŠE KRAJŠE!«

Francoška pevka popevk Françoise Hardy, 21, si je v Londonu kupila kar šest oblek, ki ne segajo čez kolena. Pevka, ki sega v višino za 172 centimetrov in sima kompleks, ker je tako dolga in nima prsice, je izjavila: »Ker sem tako dolga, se zde krila še krajša. To mi je všeč.«

AMATERSKI PRETEP MED ŽENSKAMA

Sestra propadlega ameriškega predsedniškega kandidata Goldwaterja Carolyn Erskine je skočila v lase senatorjevi sva kinji Sally Goldwater. Pretep je moč občudovati na odru amaterskega gledališča v Phoenixu (Arizona, ZDA).

MICKEY-MIŠKA GRE V POKOJ

Znamenita Disneyeva miška, 37, nagrajenka z Oscarjem, gre sedaj, po 142 filmskih vlogah, v pokoj.

DOBRA NEGA

Bolniško strážnico Frances Brockson iz Southporta (Anglija), ki je obtožena, da je kriva smrti dveh osemdesetletnih bolnic, so pred začetkom razprave izpustili na svobodo. Kavcije je samo 50 funtov. Sodišče je namreč sprejelo predlog obtoženinega zagovornika, da mora na prostost, saj je »odgovorna« pomagati še drugim 34 bolnicam, ki jih neguje.

O UMORJENEM AMERIŠKEM PREDSEDNIKU

tem... Danes pa je bil v »Newsu« celostranski oglas z napisom: »Welcome Mister Kennedy to Dallas.«

Avtorji oglasa so trdili, da govore v imenu »ameriško mislečih meščanov Dallas«, katerim »ustava, ki je vi ne spoštujete«, vseeno daje pravico, da imajo svoje mnenje in da kritizirajo. Potem pa je bila cela vrsta vprašanih predsedniku, ki naj bi vzbudila vtis, da je Kennedy prijatelj komunistov in celo veleizdajalec. Predsednik je bil ogrožen.

Pri zajtrku v trgovinski zbornici je dejal: »Nič ne pričakujte, da bo naše življenje preprosto...« Na koncu je predsedujoči izročil Kennedyju darilo — teksaški klubok. Predsednik, ki ni nikoli maral okrasnih klubokov, je nejevoljno pogledal in dejal: »V Beli hiši si ga bom dal na glavo in tam me potem lahko fotografirate.«

Potem ko se je vrnil v »Hotel Texas«, je Jacqueline in osebnemu tajniku O'Donnellu rekla nekaj besed o vlogi varnostne službe. Tajni policisti sicer ščitijo predsednika pred podivjanimi množicami, toda če bi ga kdo v resnici namerjavali umoriti, bi ne bilo posebno težko, če bi se s precizno puško z daljnogledom namestil na stredo visoke hiše. O'Donnell je kasneje dejal, da se je Kennedy povsem zavedal, da ni zavarovan pred eventualnim atentatom, da pa ga »ta misel ni prav nič motila.«

Med kratkim poletom v Dallas smo govorili o razpoloženju v mestu. Predsedniku je bilo »vzdruže« večine meščanov uganka, kot je kasneje pripovedoval poslanec James Wright, »in kar zasopal nas je z vprašanji, da bi jo razvozlal.«

Od vseh lastnosti je Kennedy najbolj sovražil fanatičnost.

Ko je letalo pristalo v Dallasu, se je poslanec Henry Gonzales šalil: »Torej jaz si upam izstopiti, pa ni mam veržne srjace.« Kennedy je takoj zapustil letalo in krenil čez razgreto letališče proti množici, ki ga je pričakovala. Stisnil je nešteto rok. Potem smo sedli v avtomobile, da se odpeljemo v mesto. Ljudje v predmestjih niso bili »niti sovražni niti kaj pridna navdušeni.« kot je dejal O'Donnell. »Mahali so, toda bili so zadržani.« Bolj ko so se bližali mestnemu središču, več je bilo ljudi — »bili so disciplinirani, toda veseli.« V središču Dallas je bilo navdušenje vse večje. Celo O'Donnell je bil zadovoljen.

Avtomobil je zavil z glavne ceste, predsednik je srečno mahal, Jacqueline je bila ob njem ponosno zvrnana. Gospa Connaly je dejala: »Sedaj res ne morete reči, da vam prebivalci Dallas niso pripravili lepega sprejema.« Vozilo se je obrnilo na Elm Street in se začelo spuščati po blagem klanecu. Ze je bilo mimo skladišča šolskih knjig, potem so strelili nenadoma preglašili brnenje motorjev.

Potem začuden izraz na predsednikovem obličju, Kennedy omahne in Jacqueline zakriči: »Oh, ne, ne... Moj bog, ustreliili so mojega moža.« Potem groza. Obupna praznina.

V petek zjutraj sem odpotoval s Katharino Graham — njen mož, založnik tehnika »Newsweek«, si je bil pred tremi meseci vzel življenje — v New York na kosilo z

uredniki njenega magazina. Se smo pili koktajle pred obedom in razpoloženje je bilo čudovito, da je nenadoma vstopil v dvorano mlad možič in izjedkal: »Oprostite mi, da motim, toda moram vam sporočiti, da so v Teksasu izvršili atentat na predsednika: več strelav ga je zadelo v glavo.«

Nekaj sekund smo mislili, da so si novinarji privoščili grozljivo šalo. Potem smo spoznali, da to ne more biti res, in že smo se prerivali pred najbližjim televizorjem. Bili smo obupani in ogroženi. Minute so bile kakor ure. Iz bolnišnice so prihajala nerazumljiva sporočila zdravnikov.

Nenadoma me je prevzelo prepričanje, da vse to ne more biti res. Popolnoma prepričan sem bil, da mož, ki je preživel hudo vojno rano, ki je toliko trpel zaradi bolezni in bolečin, ki je tako zelo ljubil življenje, ki je bil utelešena življenjska sila, ne more umreti. Ušel bo smrti tako kakor vedno. Prav takrat je prišlo sporočilo, ki ga ni mogoče preklcati.

KONČALO SE JE, KOT SE JE ZAČELO

Nekaj minut za tem smo že sedeli v letalu in potovali v Washington. Bila je najbolj žalostna pot mojega življenja. Na letališču v prestolnici smo čakali na predsednikovo letalo, ki je prihajalo iz Teksasa. Skupaj z nami je v mraku čakala manjša skupina ljudi. Nismo mogli prav verjeti krsti, ki so jo prinesli iz letala. Pozno zvečer sem se vračal domov. Moja hči Christina mi je v solzah dejala: »Očka, kaj se je zgodilo z našo deželo? Če je naša domovina res takšna, potem tukaj ne maram živeti.«

Ko je naslednjo nedeljo dallaski duhovnik William Holmes v pridigi omenil, da je mesto prevzel zahrbtni umor, so ga tako divje napadli, da je moral vzeti svoje otroke iz šole in se skriti.

Neka dallaska učiteljica, ki je v pismu bralcev magazina »Time« vprašala, kako naj vzgaja svoje učence »v dobre državljane, če pa časopisi, starši in vodilni politiki pridigajo sovraštvo«, je bila suspendirana. (29. maja 1965, na 48. rojstni dan umrlega predsednika, je skupščina zvezne države Teksas z 72 proti 52 glasovom zavrnila soglasni predlog teksaškega senata, naj bi državno šolo za defektne otroke imenovali po Kennedyju.)

»Nekaj časa smo mislili, da je ta država naša država,« je dejal Norman Mailer, avtor knjige »Goli in mrtvi.« »Sedaj spet pripada drugim.«

Stevilni ljudje so bili presenečeni zaradi velike žalosti, ki jo je v ZDA povzročil umor predsednika. V

vseh deželi so ljudje cele dneve sedeli pred televizorji in z žalostjo sledili drami naslednjih starih dni.

Iz Londona je naš veleposlanik sporočal, da »Anglija se nikoli ni tako žalovala za tujcem.« Na londonski televiziji so dejali: »Kennedy je bil prvi zahodni politik, ki je napravil politiko za ugledno obrt in ni bila več le konglomeratno zvižak in prevar.«

V Zahodnem Berlinu so ljudje prižgali sveče. Na Poljskem so študentje organizirali množično žalovanje. V Jugoslaviji je predsednik Tito telefoniral ameriškega veleposlaniku in je bil tako pretresen, da je komaj govoril; kasneje je o Kennedyju govoril po radiu in je prišel oseбно na veleposlanništvo, kjer se je vpisal v žalno knjigo. Državna zastava je visela na pol droga in v solzah so eno uro posvetili spominu umrlega predsednika.

V Moskvi je bil Hruščov prvi, ki se je vpisal v žalno knjigo. Televizija je prenašala žalne svečanosti. Latinska Amerika je bila popolnoma potrtta. Ceste, sole, nova naselja so imenovali po Kennedyju. Iz časopisov izrezane slike predsednika so visele v stanovanjih delavcev in kmetov.

V Alžiriji je takratni predsednik Ben Bela telefoniral ameriškega poslaniku in je skoraj jokal: »Ne morem verjeti! Morate mi verjeti, da bi imel raje, ko bi zadelo mene namesto njega.«

Gvinejski predsednik Sekou Toure: »Izgubil sem edinega resničnega prijatelja...«

Vse je bilo končano. — Konec je bilo izrednega zagona, briljantnega razuma, hladnega razumevanja, nezlomljive odločnosti.

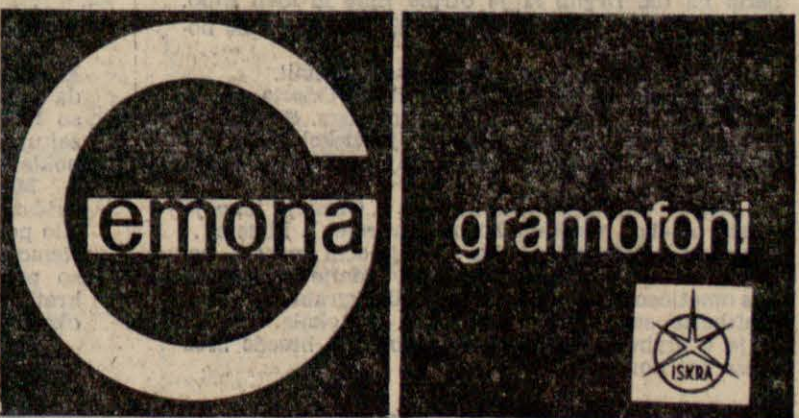
Predsednik ponavadi potrebuje dve leti, da se uvede v novo dolžnost. Kennedy je imel samo toliko časa. In vendar je v tem kratkem času ogromno storil. Njegova zasluga je novo upanje za mir v svetu, uspel je z delno prepovedjo atomskih poskusov, napravil je konec politiki rožljanja z atomskim orožjem, odprl je nove politične poti v odnosih z Južno Ameriko in z nezvezanimi državami, boril se je proti rasnemu razlikovanju, povzročil revolucijo v gospodarski politiki, zavzel se je za aktivno skrb za reveže, bojeval se je za razumevanje in proti ekstremom.

22. decembra, mesec dni po predsednikovi smrti, so na planetu, ki gori na njegovem grobu v Arlingtonu, prižgali plamenico in jo v večernem mraku pnesli na Lincolnov spomenik. Bilo je zelo mraz. Tisoči ljudi so s svečami v rokah stali ob poti, kjer so nosili plamenico. In ko je potem šel ogenj od človeka do človeka, ko so si prižgali sveče, se je množica razšla. Plamenčki so trepetali skozi temo in se izgubljali.

Naslednjega dne je snežilo. Tako močno je padal sneg kot tistega dne, ko je Kennedy prevzel predsedništvo. Sel sem v Belo hišo. Bilo je lepo, poduhovljeno, toda tuje.

Tako se je končalo, kot se je začelo. V mrzau.

Konec

I Z DA JA V A T E N A H

— Se lahko zdaj vrnem na svojo ladjo?
Heisser ni odgovoril.
— Daj mi pitje je ukazal Zervosu.
— Kaj menite o tem?
— V tem je neka rešitev, če je sploh katera. Ujeli smo deset beguncev, medtem ko smo iskali Morrissona v Naupliu. Če bi bil Morrisson v mestu, bi ga dobili. Moral je torej oditi po morju. To je edini begunec iz tega kraja, ki mu nismo prišli na sled. Bi se ta ribič lahko zmotil glede Larisse?
— Vsak Grk prepozna drugega Grka. Ni se zmotil. Morrisson je gotovo ranjen. Verjetno bo nekaj časa miroval kje v središču dežele. Ni poskusil priti s kom v stik niti v Atenah niti v Solunu.
— Lahko bi bil v kateri izmed tridesetih vasi. Lahko udarimo na vse hkrati?
— Kaj si nor? Trenutno je na tem področju več kot sto ubežnikov. Ne, prešetati bomo vas za vasjo. To ne bo trajalo toliko časa. Jutri zjutraj mi pripelji trideset Grkov. Ti vzemi kakih deset italijanskih turistov. Jaz bom poskrbel, da se bodo iz tega obalne goščade področja umaknile vojaške čete. Nočem ga prestrašiti, da bi se potem zatekel v hribe.
Zervos je postavil poln kozarec pred svojega gospodarja:
— Zelite, da se pritožim na ameriško ambasado zaradi Arheološkega društva?
— Ne. Če bo doktor Thackery pomagal britanskim beguncem, ga pusti pri miru. Njegova služba je dan in noč pod nadzorstvom. Imam neko slutnjo, navadno se ne zmenim zanje, toda Thackery se je v teh dogodkih pojavil precej pozno, prav tako kot Morrisson. Prepričan sem, da je to mož, s katerim mora Morrisson priti v stik.

43 Mike se je rad sprehejal po vinogradih na pobočjih in trgalo sočno muškato grozdje. Rad je posedal v senci borovcev in opazoval starce in mlade fante, kako so hodili navzdol po poti in nosili butare, kot so jih tod nosili že od pamtiveka. Kako prijetno je bilo duhati močni vonj po kozjem siru in z vrha griča gledati na žito, ki je sklanjalo zlate glavice. Kakšen užitek je bil gledati krepka dekleta, ki so prihajala od vodnjakov, zrvanana in lepa s težkimi vrči na gladkih ramenih.
Posebno rad je imel večer, ko je sonce tonilo za borovim gozdičem. Pastirice so se s palico v roki vračale po poti, obdane s tropom ovac. Večerni zrak je bil svež, iz njihovih ust se je oglašala pesem. Spev se je dvigal proti gori, kjer ga je povzel sprva en glas, potem drugi in nato je vsa Paleachora drhtela v harmoniji antične pesmi. Vas je postala zatočišče za Michaela Morrissona. Čeprav se je še vedno boril z glasom, ki ga je nagovarjal, naj ostane, je hrepel po tem zadovoljstvu, ki ga prej ni nikdar poznal. Može so se odpravljali v točilnico in tam razpravljali o velikih in majhnih zadevah, medtem pa so žene pripravljale večerjo. Potem so posedli okoli miz iz surovega lesa, zmolili večerno molitev in jedli blagoslovljeni kruh, piško in rozine kot posladek... Ko so ženske končale svoje opravilo, so na trgu zakurili ogenj in plesali pri njegovi svetlobi. Najprej blagi sirtos; tako blag kot je ljudstvo Grčije. Ogenj se razplamt, vino greje, ples se sprevrže v silovito vrtenje kalamatiano. Postaja vse bolj divji in moške plešejo do popolne izčrpanosti ob spodujočih vzklkih okoli stotejih. V očeh starcev se tedaj utrne luč; mislijo na čas, ko so lahko skakali, se vrteli in se poglali v kolo, in skušajo zopet najti svojo izgubljeno mladost.

Nekega večera je še Mike, ko je bil posebno dobre volje, skočil v kolo in plesal z Eleftherio, dokler ni bila do kraja utrujena, pri tem pa jima je vzklikala vsa vas. Končal je ples s pokakovanjem in izpraznil v zrak obe svoji pištoli... nato pa padel Eleftherio okrog vratu.
Miku se je zdelo, da duša vse Grčije pleše pri svetlobi plamenov.
Po plesu so morale ženske domov, moške pa so se zbrali v točilnici ali pri kom izmed njih in se pogovarjali vso noč. Hristos je znova pripovedoval o svojih prigodah v bordelih in o junaškem upiranju Bolgarom.
Vsak dan je Mike zvedel kaj novega o tej čudoviti pa tudi čudni deželi. Deželi, kjer je vzniknil tisti ideal, za katerega se borijo vsi ljudje, ideal svobode. Že od najstarejših časov je bila Grčija mučeniška dežela. Mučila jo je narava: lakote, povodnji, potresi; mučila so jo ljudje: zavojevanja, vojne, notranje razprtije. Kri je globoko prepeljala to zemljo. Toda Grčija je jeklen mož. Ta zadnji naval, nemška okupacija, bo minil kot vse poprejšnje nadloge.
Lahko bi se reklo, da je bila Grčija stoletja in stoletja preizkušana, preden je sploščala ideal svobode. Kratka obdobja miru so bila pogosto le premirje v večni ognjeni preizkušnji. Toda kdor gleda moža plešati kalamatiano, spozna, kot je spoznal Mike Morrisson, da bo Grčija kmalu spet svobodna.
Bivanje ubežnikov v Paleachori je bila javna tajnost. V večjih mestih je postala oskrba čedalje težavnejša in vsak vlak, ki je pripeljal v Dadi, najbližjo postajo, je bil natrpan z meščani, ki so se raztepli po deželi in iskali živčaja. S seboj so prinašali mnogo stvari, nekatere precejšnje vrednosti, da bi jih zamenjali za žito ali druge pridelke.

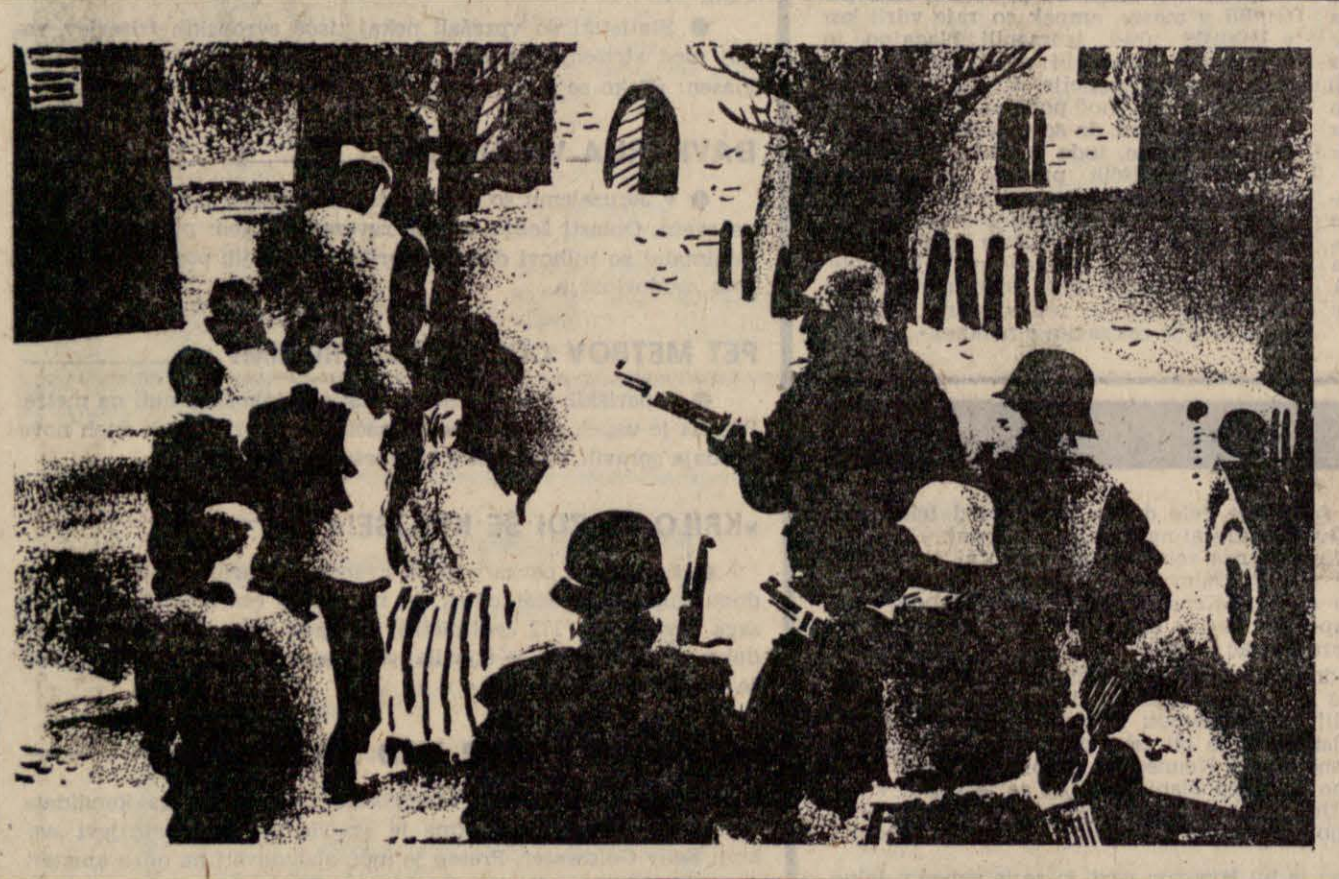
44 Hristos in drugi kmetje so kmalu izkoristili ta tragični položaj. Žito je dobivalo vrtoglavo visoko ceno. Ko je denar zaradi inflacije skoraj povsem izgubil vrednost, je zamenjava predmetov postala osnovna kupčija. Kot lastnik mlina je bil Hristos na najugodnejšem položaju. V zameno za žito in drug živčaje je dobil več hiš v Atenah. Mike je silovito ugovarjal takemu početju, toda Hristos mu je odgovarjal, češ da dela meščanom veliko uslugo s tem, da jim daje za življenje. Dodal je še, da so meščani vedno gledali na kmete kot na drugovrstne državljane in so jih leta in leta sleparili.
Ko se je razvedelo, da so v Paleachori begunci, so dekleta iz velikega mesta hodila tja postopat z namenom, da bi se zabavale z Britanci, ki so jih neznanško občudovali. Odkrile so se starodavnim izročilom o ženski podrejenosti in pred kmeti z veseljem razkazovale svojo enakopravnost. Vaščani so se zgrajžali in svarili begunce, češ da so vse vlačuge, okužene s spolnimi boleznimi ali nemške vohunke ali pa oboje hkrati. Mike se je očitno strinjal s tem zdajnjim in se izogibal vseh tujcev.
Nekaj tednov po britanskem zlomu v Grčiji je na stotine beguncev blodilo po deželi in ljudstvo jih je sprejelo z odprtimi rokami. Celo v mestih so ljudje delili z njimi poslednji kosček kruha.
Tak položaj je Nemcem povzročal velike skrbi. Celo v tem obupnem položaju so Britanci že samo z navzočnostjo dajali ljudem pogum. Nemci so uvedli surove postopke, pošiljali so vohune, ponujali nagrade, nastavljali pasti in grozili. Kot vabo so uporabljali britanske renegate. Potem so oznanili, da bodo zažgali sleherni vas, v kateri se bo skrival kak begunec. Kljub temu so Britanci še vedno uhajali in ljudje so jih sprejemali.

Vsi ti dogodki so Mika prepričali, da je njegov paradni čista iluzija. Prej ali slej bo kak otrok iz izbrbljal italijanskemu turistu ali kateri od sdeklet iz velikega mesta. Mora premagati Hristosovo trmoglavost in nemudoma ukrepati.
Čeprav so prebivalci Paleachore gojili prijateljska čustva do Angležev in še bolj do Amerikanov, so jih posledice okupacije trdo prizadele. Najprej so jim odavčali del pridelka, zdaj pa so bile v nevarnosti njihove domačije. Najsihejši so klonili pod težo in menili, da bi bilo bolje, če bi begunci odšli drugam. Kljub novim obdavitvam jim je namreč cena žita prinašala koristi, ki jih prej nikoli niso poznali. Večina pa je bila za odpor, zakaj pomoč beguncem so imeli za sveto dolžnost. Drugi pa so prisegali, da raje zažgo svoja polja, kot pa da bi dali Nemcem tudi eno samo zrnce žita.
Vendar je v Paleachori naraščala živčnost. Mike ni več z veseljem hodil v točilnico, kjer so se pogovori vlekli pozno v noč. Potem je nekega dne sumničeno in šepetanje zamenjal pesmi in ples, ko je prišla vest o požigu sosednje vasi. Ljudje so bili prepričani, da so nekatere družine začele sodelovati z Nemci.
— Našli smo ga! je zavpil v telefon Zervosov glas. Konrad Heisser je sunkoma sedel na svojo posteljo.
— Kje si?
— V Dadi.
— Si prepričan, da je on?
— Popolnoma.
— So ga naši ljudje resnično videli?
— Ne. Imam pa tam doli nekega kmeta, ki nas obvešča. Obvestil nas je, da je tam neki begunec, ki govori angleško kot Američan. Njegov opis Morris-

45 sona se ujema v vsem, tudi v podrobnostih. Morrisson je bil prišel z barko in se ranil pri skoku z vlaka. Z razbijajočim srcem je Heisser odgnil odedo in rekel svoji novi prijateljici, naj spi dalje. Začel si je odpenjati pižamo, medtem pa telefoniral.
— Kje je?
— V neki vasi, v Paleachori... čisto na severu province. Hotel sem vaše dovoljenje, preden pošljem tja četo vojakov, da bi ga zgrabili.
— Ne. Počakaj trenutek. Ena sama četa gotovo ne bo dovolj.
— Ne razumem...
— Z več koncev prihajajo poročila, da so se kmetje uprli z orožjem. Ne smemo priti s premahno močjo.
— Kaj naj torej storim?
— Koliko mož je potrebnih za obkolitev vasi?
— Dvesto do tristo.
— Ne ukreni ničesar. Takoj odpotuj v Dadi. Organizirali bomo napad, da bomo prisetrili vas jutri sredi noči.
Plešasta glava in konice Hristosovih brk so se svetile pri luči sveče. Pritisnil je roke na srce.
— Jay, ljubim te kot sina. Ti vendar ne smeš oditi.
— Bodi pameten, Hristos. Če dan ali dva bodo Nemci do tal porušili Paleachoro.
Hristos je pljunil na tla, prekel Nemece in se prekrizal.
— Tudi če ti odideš, mi ne bomo Angležem obrnili hrbta... Ne, ne pustim te stran.
Navzlic sumljivim kupčijam je bil Hristos Grk do poslednjega kosčka.

— Imam denar, je rekel Mike. — Pet milijonov drahem. Vzemij jih.
— Ti me žališ. Kaj misliš, da Hristos ne misli na drugo kot na denar? Ti, Jay, si moj prijatelj!
— Dobro. Bom pa sam šel.
Hristos je zarentalil:
— Pet milijonov drahem... Pet milijonov drahem. Torej meniš, da Hristos ne misli na drugo kot na denar? Tudi če bi ga imel polno barko, ga ne bi vzel za vrečo žita. Svojo barko ti prav rad dam, toda z njo ni moč priti čez morje. Poleg tega bi te patrolni čoln dobil v eni uri... In ti ne poznaš prehodov v minskih poljih... In potem...
— Ne prosim te, da me pelješ v Afriko... Rad bi samo šel takoj v Atene.
Hristos se je nekaj časa poigraval s kozarcem krasija, nato si je prižgal pipo. Mirno je zrl v Mika in se ni tolkel po prsih kot drugič.
— Toda moja nečakinja Eleftheria je lepo in zdravo dekle, kaj ne?
Mike se je smejal sam pri sebi. Končno je Hristos le odkril svojo pravo karto. Mike je priznal, da je Eleftheria zdrava kot riba.
— Veš, Jay, po običajih naše dežele pride snubec k očetju s prstanom in se sporazume z njim. Govorim s teboj kot njen varuh. V Darnicu imam posestvo, zelo staro posestvo, kjer živi moja mati. Za Eleftherio imam pripravljeno lepo doto. Zelo dobro govoriš grško za tako kratke čas, kar si tukaj. Če bi hotel postati njen mož...
Mike je odkimal:
— Jaz sem poročen in imam dva otroke.
Hristos je vstal in prekrizal roki na hrbtu. Ko je hodil gor in dol po sobi, je bil v svojem kratkem krilu podoben lutki. Ustavil se je in vzdihnil:

46 — Jay, moj dragi prijatelj, nekaj ti bom povedal. Tisti trenutek, ko sem te opazil v Naupliu, sem si rekel: »To je mož, ki nekaj velja.« Bogat sem, čeprav ne soglašam vedno s tem, kar počnem. Toda vsak bi rad postal bogat. Zaradi svojega sina. Melpo mi ga ni dala; Jay, tako rad bi...
Mike je vstal, šel iz koče in krenil čez Melpin vrt na ulico. Še je lahko videl Hristosa v krilu, ko je zrl za njim s hišnih vrat. Paleachora je spala... v nemirnih sanjah, vznemirjena zaradi vojnih problemov. Mike se je napotil vrh griča onstran cerkvice preroka Elije. Sedel je pod cipreso in opazoval pokrajino v luninem svitu.
Pomisli je na griče San Franciscu. Zopet je videl meglo, ki se je počasi raztezala ali pa se besno valila čez Golden Gate, sekvoje v Muir Woodsu, ki se strmo dvigajo v nebo, in kako rad je opazoval morje, ki je divjalo ob skalovje pod Land's Endom.
Grčija je odprla v njem intimna vrata ljubezni do ljudi, ki je doslej še nikoli ni občutil. Mnogo vzrokov je gnalo Miko, da bi se vrnil k Hristosu in mu rekel: »Da. Ostanem. Sel bom v Darnico z Eleftherio, obdeloval bom zemljo, plesal bom sirtos, pil uzo v točilnici in se naučil peti na povratku s polja.«
Jel se je smejeti pri sebi in malce se je sramoval, da se je pustil varati v tem slabem scenariju.
Ko se je vrnil v kočo, je Hristos sedel pri mizi. V sosednji sobi je smrčala Melpa.
— Ne ljubim je, je rekel Mike.
— Bah. O čem pa govoriš? Kaj ti jo je treba ljubiti? Rodila ti bo otroke, ti šivala obleke, ti umivala noge. Kaj ti jo je treba ljubiti? Vi, Angleži, ste vsi nori. Hočete torej, da bodo vaše žene take kot... kot tiste vlačuge iz Dadija. — Mike je odkimal. Hristos je vedel, da bi bilo vse govorenje odveč. Z jezicem in žalostnim pogledom je s treskom odločil ko-

zarc na mizo. Krenil je proti svoji sobi in vzdihnil: »Dobro... Jutri zjutraj ob zori bomo razpeli jadra proti Atenam.«
17
— Jay! Zbudi se!
Mike se je oprl na komolec. Hristos v dolgi nočni srnjaci in nočni čepici je stal poleg njegove postelje s svečo v roki. Sveča se mu je v roki tresla, v obraz je bil mrtvaško blede.
— Oh, kaj pa je? je zamrmral napol speči Mike.
— Znamenje iz sosednje vasi. Nemški vojaki po vsem kraju. Gredo proti Paleachori.
Mike je brž odgnil odedo.
— Takoj pojdi v cerkev. Hitro! je dejal Hristos.
Mike se je oblekel, pregledal pištoli in planil skozi vrata. Hodil je v temi, se zadelav ob koče in slednjic prispel na pot, ki je vodila na grič. Hotel je po njej navzgor in se pogljal v cerkev preroka Elije.
Notri je že bil Bluey s tremi begunci. Bili so na pol obločeni in se stiskali k oknu, drgetajoč v nočnem hladu. Bluey je držal veliko puško.
Vseh pet se je stisnilo skupaj. Smrtna tišina.
— Zbežimo zdaj! je zašepetal Bluey.
— Ne gani se! je ukazal Mike. — Morebiti preže na nas.
Začudeno so ga pogledali.
— Storitje, kakor hočete. Vseeno mi je.
Sedel je, se naslonil na zid in si mel oči. Prazna cerkev je vznjujala silen vtis pri luči sveč, kj so utripale na oltarju.
Bluey je pograbil Miko za rokav in pokazal na okno. Miku je srce jelo burneje biti, ko je zaslišal hripave glasove, ki so od daleč prihajali iz vasi. Noč

47 je bila črna kot oglje, ničesar ni bilo moč razločiti... samo glasovi...
Glasovi zaspanih Grkov... nekateri so bili je zni... drugi prestrašeni... znova kratka nemška po velja...
— Kaže, da zbirajo skupaj ljudi, je zašepetal Bluey. Hrup motorjev, kamioni so privozili v vas. Strel iz puške. Besni grški glasovi. Spet strel! Obupni krik neke žene. Mike bi prisegel, da je bila Melpo.
Tišina.
Motorji kamionov... drug za drugim... oddaljevali so se iz vasi. Hrup motorjev je izginjal... ugasnil... Nobenega grškega glasu več... Samo nemški glasovi.
Zunaj neka postava... neka senca... Mike jo je pokazal Blueyju, ki je prikimal in povsli puško.
Senca se je opotekala po poti, ki vodi k cerkvi, Blueyev obraz se je pokrtil z znojnimi kapljicami.
Koraki... počasni... skoraj omahajoči. Senca se je večala... večala. Senca se je jasno odražala v oknu. Mike je dvignil pištolo.
Senca je mahoma izginila. Peterica mož se je stisnila k zidu in uperila svoje orožje v vrata, ki so se iznenada odprla.
— Eleftheria!
Bila je tam, zasopla, oblečena le v krilo in bluzo, ki jo je v paglici vrgla čez glavo. Pri luči sveč je Mike videl njen obraz, spačen od strahu. Ni mogla odpreti ust.
— Hristos! je rekel in iztrgal puško Blueyju iz rok ter stekel k vratom. Drugi štirje so skočili nanj in ga podrli na tla.
— Idi! neumni! Opazili nas bodo.
Mike je spustil puško. Skrtajoč z zobmi je tolkel s pestmi po zidu, potem se je odmajal v klop in se sesedel.

48 Skozi cerkev je potegnil veter in plameni sveč na oltarju so zamigotali in metali čudne sence. Mike se je ozrl na Eleftherio. Gledala je kot nora. Ob zidu se je pomikala proti vratom. Mike je planil iz klopi in jo zgrabil za roko. Histerično je kriknila in ugriznila v roko, ki jo je zadrževala.
Topot nemških škornjev po poti navzgor.
Mike je stresel deklo. Odprla je usta, da bi kriknila, hotela se mu je iztrgati. Mikova pest jo je udarila po sencah. Nezavestna mu je padla v naročje.
— Razidite se in ven od tod! je velel Mike.
Mike si je vrgel deklo na ramo in stekel k oknu pri oltarju, potisnil Eleftherio skozi odprtino in potem se sam zlezal skozi.
Po vratih je udarilo puškino kopito.
Mike si je naložil deklo na roke in se opotekajoč vzpenjal proti gozdu... Tristo metrov... Sklonil se je za prvo vrsto dreves, pokleknil in položil Eleftherio na tla. Drgnil si je otrple roke in lovil sapo.
Zaslišal se je glas: »Umazani Huni! Blueya ne boste dobili živčaje!«
Odkleknila sta dva strela. Glas je utihnil.
Eleftheria se je začela premikati. Odprla je velike oči. Mike ji je položil roko na usta. Strašno je drhtela. Postavil jo je pokonci in jo vlekli še dalje v gozd, daleč stran od hrupa škornjev, ki so prihajali bliže.
Hitro... hitreje... še hitreje... Grmičje jima je trgalo obleko, praskalo kožo... hitreje... hitreje... stran od električnih bakel... lajajočih psov... povej... Hrup Nemcev je postajal čedalje nejasnejši. Ves omotičen in preznojen se je Mike zgrabil za drvo. Eleftheria se je zgrudila na tla in jokala. Zvijala se je v prahu, si ruvala lasje in govorila besede brez zveze kot norica.

— Vstani, neumnica mala, je rekel Mike in lovil sapo. Vstani! Morava... morava stran od tod. Vstani! Vstani!
Odgovorila mu je s histeričnim tuljenjem. Mike jo je znova dvignil, jo kiofnil, pa še enkrat, da mu je nemočna mrmraje padla v naročje.
Spet jo je mukoma nosil navzgor, čedalje dlje v gozd.
Ko je ni mogel več nositi, je vleklo njeno negibno telo... eno uro... dve... tri...
Potem ko je bil preveč izčrpan, da bi se še lahko premikal, se je zgrudil na tla, ona je ležala zraven njega in tiho zajecala. Nebo se je odprlo in naliv je bical njuni izmučeni telesi.
Ob zori sta Mike in Eleftheria zlezla iz grmovja, hodila ob pobočju gore in gledala daleč pod seboj kup kadečega se pepela, ki je bil nekoč Paleachora.
18
Eleftheria je sedela na skali. Izročila je že vse solze, bila je preveč izčrpana, da bi mogla govoriti. Mike ni znal in nikakor ni mogel najti primernih besed, da bi potolažil deklo. S skednja je bila videla, kako so Nemci na trgu pobili Hristosa, ko se jim je skušal upreti, in Melpo, ki so jo prebodli z bajonetji, ki so pokleknila poleg svojega moža.
Med splošno zmedo, ko so Nemci seganjali vkup vaščane, se je Eleftheria in nekaterim vaščanom posrečilo pobegniti. Mike je lahko zbežal, ker je bila večina Nemcev zaposlena z zbiranjem vaščanov, vtem ko so preostali vojaki zasledovali pet ubežnikov. Med kratkim bivanjem v Paleachori je Mike lahko spoznal okolico in kraje, kjer je bil gozd najbolj gost.
Podnevi sta napravila velik ovinek na goro, da bi se izognila upeljanim Paleachori. Od zgoraj sta

49 opazovala nemške patrulje, ki so preiskovale pokrajino v čedalje večjih krogih, dokler ni prišla noč, in so morale opustiti iskanje.
Večer je zatekel Miko in Eleftherio vsa premočena, drgetajoča od mraza in sestradana.
Mike je menil, da zdaj lahko brez strahu zakurita ogenj. Pri toploti sta si malo opomogla. Nabral je naročja smrekovih vej in jih razprostri poleg ognja, nato je pokleknil poleg Eleftherie.
— Najbolje bo, da malo zaspite. Zjutraj boste odšli v Darnico.
Strmel je vanj. Oči je imela motne in rdeče obrobjene.
— Kaj pa bo z vami?
— Nič ne skrbite. Dovolj težav sem povzročil.
— To ni vaša krivda. Niste vi pripeljali Nemcev v Grčijo.
Zalostna tolažba, si je mislil Mike. Presneto žalostna tolažba. Soutar se ni motil. Heisser bo pogledal za sleherni drev, za vsako skalo. Mike je skušal pregnati občutek neizbežnega poraza, a mu ni uspelo. Kakšno možnost ima še proti tej moči? Kolikokrat se mu bo še nasmehnila sreča?
Objel je deklo okoli ramen in jo odvedel h kupu borovih vej. Legla je nanj in stegnila svoje utrujeno telo. Njena bluzja je bila skoraj povsem raztrgana. Lahko je videli njene prsi in njih rožnate konice.
Nepremično je zrla vanj in čisto razmaknila bluzo, da je dobro videl njene razgaljene prsi. Molčala je in dihala čedalje bolj neenakomerno. V Miku je mahoma vzvalovila kri.
Dekletove prsi so se dvigale in padale, njene oči so zgornjo strmele vanj.
Obrnil se je.
— Prinesel vam bom še vejic, da vas bom pokrtil. Mrzlo bo.

49 Nabral jih je več naročij in jih stresel nanjo, potem je naložil na ogenj. Po kratkem oklevanju je pripravil drugo ležišče na drugi strani ognja. Sonce je kmalu zašlo.
Mike se je obračal poleg ognja in skušal pregnati vsakršno misel na deklo, ki mu je ležalo nasproti. Zmrčalo se je. Slušal je, kako se je Eleftheria kar naprej premetavala.
Zdelo se mu je fantastično, da bi si jo mogel vzeti v takem trenutku. Morebiti ga je občutek, da je dokončno izgubljen, spodbujal, naj si utrga trenutek užika. Toda vedel je, zakaj ni tega storil. Eleftheria ni bila ena tistih lahkih deklet, s katerimi bi se lahko zabaval. Ne... to bi se pri njej končalo z zlomljenim srcem, njega pa bi grizli očitki. Obrnil je ognju hrbet in zaprl oči. Ne bi zaspal, če bi ne bil tako izčrpan.
Toda ni imel lahkega spanja. Spet je ponavljal senzarne imen... prekletilih imen... sedemnajst imen... Prikazal se mu je Stergiu, Soutar, Hristos v kratkem krilu, kri mu je curjela po belem boleru, Melpo je jokala na njegovem truplu. In plameni... plameni, ki so se dvigali in neumisljivo lizali bele koče... plameni, ki so se dvigali in neumisljivo lizali bele koče... plameni, ki so se dvigali in neumisljivo lizali bele koče...
Mike je odprl oči in olajšano vzdihnil.
Gozd je bil miren in temen.
Bilo je ledeno mrzlo; od ognja je ostalo le še malo žerjavice. Mike je sedel, si drgnil noge in se splazil po drva.
— Jay? je poklical prestrašeni glas Eleftherie.
— Tukaj sem. Spite.
Poklenil je k njej in naložil na ogenj novih vej, ki so takoj zagorele.
— Zebe me, je rekla.
— Kmalu bo topleje.

DIŠAVE, KI ZBUJAJO SPOLNI NAGON

● Znano je, da naravne vonjave igrajo važno vlogo v spolnem življenju, saj ljudi privlačujejo ali pa odbijajo. Ali tudi umetne dišave zbujujejo spolni nagon?

Umetne dišave prikrivajo predvsem močne naravne vonjave. Z uporabo umetnih dišav zelo pretiravajo obarvana ljudstva, pri katerih je telesni vonj izredno močan. Ko je v Franciji vladal Ludvik XIV, oken sploh niso odpirali od dneva mrtvih pa do spomladi, da bi ohranili tople prostore. Versailles je postal vzgled take pazljivosti. V zatohlih prostorih in zaradi pomanjkanja higiene so bile telesne vonjave precej močnejše kot dandanes. Zato je bila uporaba umetnih dišav nujno potrebna. Tudi naši pradedje so se zelo ball prepla in so zelo radi segali po umetnih dišavah, čeprav že malo manj kot v prejšnjih stoletjih.

Umetne dišave so velikokrat tudi znak zaljubljenosti. Uporaba umetnih dišav se prične že v puberteti. S starostjo pa skoraj popolnoma preneha. Pri Papujcih v Novi Gvineji je običaj, da ženska snubi moškega. Če je moški pripravljen sprejeti njeno ljubezen, se močno nadišavi.

Se pred šestdesetimi leti so uporabljale umetne dišave le tiste ženske, ki so trgovale s svojimi čar. Pošteno ženske in še posebno mlada dekleta so se jih izogibale, da ne bi prišle na slab glas.

Tudi pri antičnih narodih so bile umetne dišave vezane z ljubezenskimi zadevami. Pri Rimljanih so bile trgovine, kjer so takšne dišave prodajali, istočasno tudi javne hiše. Patriciji pa so olja in dišave izdelovali raje doma, da bi ohranili svoj ugled.

● Ali lahko dišave tudi neposredno zbujujejo spolni nagon?

»Pri živalih nekatere dišave povzročajo spolno razdražljivost. Psi in mačke se razdraženo zvijajo po predmetih, ki smo jih premazali z metilnim oljem. V prejšnjem stoletju so londonski tatovi rasnih psov ugotovili, da pse izredno privlači olje, ki so ga pridobivali iz lesa cedre in sandala. S tem oljem so si premazali hiše in psi so jim kar sami sledili.«

● Katere dišave pa zbujujejo spolni nagon pri človeku?

»To je odvisno od posameznega človeka. Nekatero ženske so zelo občutljive na rožne dišave, ki jih vsebujejo skoraj vsi parfumi.

Ze v starih časih so ženske primerjali z rožami, ki se spomladi razcvetijo v novi ljubezni. Zveza med vonjem po cvetju in ljubeznijo obstaja že v človekovi podzavesti.

Pri moških pa rožne dišave prebujajo podzavestne instinkte. Gozdovi in travniki so bili prostori, kjer so se ljubili naši prvi predniki.

● Ali razen rožnih dišav še katere vonjave zbujujejo spolni nagon?

»Tudi ambr, cibetovka, pižmar in podobne dišave živalskega izvora so znane po svojih čudežnih lastnostih. Tudi usnje so včasih priležali k dišavam za zbujujanje spolnega nagona, zlasti tedaj, ko so ga strojili več let in ne le mesec dni kot danes. Neki seksolog navaja primer berlinske prostitutke, ki je postavljala svoje čevlje nad plinško luč. Vonj po usnju je vplival na spolno razdraženost njenih obiskovalcev. Ze mnogi psihoanalitiki so si zaradi tega belili glavo. Včasih so bili novi čevlji prava redkost. Dečki, ki so prvič dobili nove čevlje, so torej veselje nad njimi povezovali z vonjem po usnju. Pozneje pa jih je že sam ta vonj razburil.

Podobno so nekatere ženske občutljive na vonj po tobaku. Stecel navaja primer ženske, ki se je vdala nekemu moškemu samo zato, ker jo je poljubil, potem ko je bil pokadil cigaro. Ko je bila še majhna, je bila silno navezana na svojega očeta, ki je tudi kadil cigare. Prav tako lahko vonj po cigaretah prikljče v spomin vesele in brezskrbne trenutke, ko smo si prižigali prve cigarete.

Tudi zunanje vonjave lahko vplivajo na ljubezensko vzdušje. Znameniti zdravnik Cabanis je starejšim zakoncem priporočal vonj po hlevu. Vemo pa tudi, da vonj po gorečem lesu lahko ljudi močno vznemirja.

● Ali niso umetne dišave velikokrat zelo neprijetne?

»Seveda. Nekateri ljudje, ne le da se preveč dišavijo, ampak poškopirajo z umetnimi dišavami tudi svoje okolje. Mazarin je parfimiral celo svojo opico, markiz Granfortski pa celo vojake v svojem polku. Pred tridesetimi leti je neki francoski zdravniški list poročal, da je neka ženska parfimirala celo svoje pohišje.

Posledice pretiranega dišavljenja so očitne na živčnem sistemu in utrujenosti celotnega organizma. Psihiater Féré trdi, da je neka ženska postala frigidna, ker se je stalno mazala z oljem sončnic. Takoj ko je s tem prenehala, je tudi njena frigidnost izginila. Tudi danes nekatere ženske ne morejo prenašati moč, ki se parfimirajo. Parfimiran moški ima v sebi nekaj ženskega. Nemški seksolog Hirschfeld je dokazal, da se večina homoseksualcev pretirano parfumira. Tudi med seboj se največkrat obdarujejo s parfumi.

Tudi nadišavljene ženske so včasih zelo neprijetne, saj dišave, ki jih uporabljajo, niso vsem ljudem enako prijetne. Zlasti moški se hitro ohladijo, če jih določen vonj spomnja na kakšno neprijetnost. Kirurg Lenz, Hirschfeldov sodelavec, navaja zanimiv primer: neki njegov bolnik se je nalezl spolne bolezni z žensko, ki je dišala po nageljnih. Pozneje, tik pred poroko, pa se je onesvestil, ker je njegova zaročenka prišla na matični urad nadišavljena z istim parfumom. Poroko so morali preložiti.

SREČNA DRUŽINA

SREČNA DRUŽINA — 3 KUPON Tretjega kola

Ime in priimek:

Točen naslov:

TRETJE VPRAŠANJE: Napišite ime tovarne, ki pri nas izdeluje šampone:

3. KOLO

3. KOLO

Tokrat je na vrsti že tretji kupon naše nagradne igre SREČNA DRUŽINA. Shranite ga in ko bodo štirje — to bo prihodnje — jih boste izpolnjene odposlali na naš naslov, da bomo lahko izžrebali decembrsko »srečno družino«.

V tem kolu zastavlja vprašanja ljubljanska tovarna kemičnih izdelkov ILIRIJA, ki v tem kolu nagradne igre sodeluje s TT, Danes o šampoini:

Umivanje las je mnogo važnejše, kot si mnogi predstavljajo. Ni pa vseeno, s kakšnimi sredstvi jih umivamo. Zelo važna je izbira dobrega šampona. Šampon mora biti nealkalen in neškodljiv. Izbrati moramo takega, ki je primeren za lasno strukturo in lase. Nimamo kar tako toliko vrst šamponov na trgu.

Za suhe lase bomo uporabili krem šampon ali oljni šampon. Lase s šibko

Želite imeti lepe, zdrave in bleščeče lase — umivajte si jih s šampoini NARTA!

raščo bomo umivali s kooprivnim ali brezovim šampoinom. Za otroke bomo izbrali jajčni šampon, za svetlo lase deklice pa kamilični šampon.

Nikakor pa ne smemo umivati las z milom ali ce-

lo z detergentom. S tem bomo poškodovali vrhni luskaški sloj las, jih odprli in zato bodo izgubili sijaj, pri umivanju pa se bodo radi vozili. Zelo priporočljivo je po vsakem umivanju uporabiti kurativni pre-

parat — SUBRINO, ki daje lasem še posebno mehko bo, gladko površino in lep, svetleč videz.

Izbira šamponov Kosmetike Narte je zelo bogata. Zadovoljila bo prav vsakogar.

SMUČARSKI VIKEND

Vedno več Slovencev se smuča ali sanki. Odhajajo na Gorenjsko ali pa kam drugam, kjer je snega in snežnih terenov na pretek. Zaradi zelo primernih smučarskih terenov se je smučanje, ta prijetni in zdrav sport razvil pri nas že zelo zgodaj. Valvasor pravi, da so se že nje ga dni slovenski ljudje prav z veseljem spuščali po zasneženih bregovih. Prvi slovenski smučarji niso imeli kakšnih posebnih smučarskih pripomočkov, saj so si celo smuči naredili iz sodovih stranic in jih privezali na noge. Sio je pa le, čez drva in strni.

Njihovi potomci pa se ne zadovoljijo več samo s preprosto obtesanimi dilciami, z doma spre dno volno in spletenimi puloverji, ampak zahtevajo in potrebujejo vedno bolj in vedno bolj izpopolnjene smučarske pripomočke.

Na vrsto pridejo zdaj turistični organizatorji in upravitelji gorskih domov in hotelov, ki si že manjše roke ob obeh in podatkih, da se bo število njihovih obiskovalcev spet povečalo. Ob

teh podatkih so se zamislili tudi konfekcijski ustvarjalci. Konfekcijska industrija, ki se ukvarja predvsem s proizvodnjo smučarskih oblačil, ima za to posebno stišle in kreatorje ter tehnične svetovalce. Ti se že pred zimsko smučarsko sezono posvetujejo, kako stil oblačenja, ki je pravkar v modi, prilagoditi in osvojiti za naše tržišče in naše razmere. In tako je prav, kajti vsi smo pač radi dobro in smiselno ter lepo oblačeni.

Vendar se mnogokrat zgodi, da zaman iščemo po trgovinah, kar smo se namenili kupiti. Tisto, kar najdemo, mnogokrat ni lepo in ne služi svojemu namenu. Pa se jezimo in udrihamo čez industrijo in tiste, ki bi morali biti odgovorni, pa niso. V trgovinah se izgovarjajo, da nimajo, ker pač kaj takega pri nas ne delajo, če pa, gre v glavnem v izvoz. Tako je nastala praviljica, da tovarne delajo veliko lepša in modernega — saj imamo prav dobro razumejo — ampak da se to vse izvozi in prodaja za vse to vse izvozi in prodaja za devizne denarce. Res je, da se

naša konfekcijska industrija že kar lepo uveljavlja na tujem tržišču. To sem izvedela tudi ob nedavnem obisku v tovarni volnene konfekcije »Almira« v Radovljici, ki se je s svojimi volnenimi izdelki že uveljavila in izkazala na domačem in tujem trgu. Videla sem modele, smučarske in tudi druge, za »spre sika, pletene obleke za čez dan in za zvečer, in se čudila, zakaj večine izmed njih nisimo nikjer videli.

Odgovor je bil presenetljiv. Trgovski nakupovalci se, ko pridejo nakupovat izdelke za naše tržišče, v večini primerov najraje odločijo za modele, ki jih gledamo po izložbah trgovin že vrsto let. Tako so najbolje za varovani, da se bo nabavljeno blago tudi v resnici prodalo, ker je pač že preizkušeno in uveljavljeno. Bojijo se, da bi novo, pa čeprav bi bilo lepo in funkcionalno, ne ugajalo potrošniku. Kot da Slovenci nismo že dokazali, da nam ne manjka okusa in smisla za lepo in da nismo zaprti v ozek krog staromodnih zahtev in togega pu-

ritanstva. Vsi, mladi in manj mladi, vedo, kaj je letos moderno, vsaj v glavnih obrisih. Zeljijo si novega in lepega. Kaj bodo storili, ali pa so storili za to naši trgovci in oblačilna industrija, je seveda drugo vprašanje. Česa pa se bojijo? Preprianih trgovin z blagom, ki ne gre v prodajo? Ali jim mode zaradi tega ni mar?

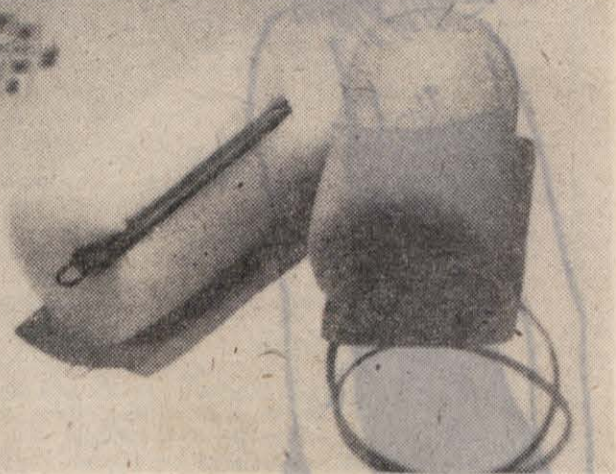
Pletena puloverja na slikah sta modela modne kreatorke Saše Zrimčeve, ki dela v tovarni Almira v Radovljici. Prvi je izdelan iz mehke bele volne z ravnim vratnim izrezom. Poseben poudarek mu dajejo ravne in navpične črte, ki sestavljajo kvadrat. Pulover je primeren za smučanje in za »spre sika«.

Drugi je tople smučarski pulover z raglan rokavi in visokim ovratnikom, ki se prilaga vratu in ga štiti pred vetrom in mrazom, in ga štiti za dekleta na smučanju še posebno važno. Spre dno stran puloverja poživljajo tri reliefna znamenja. Izdelan je v svetlih in temni barvi.

PAULA

DOBI SE...

Pojavil se je nov kozmetični izdelek: ženski navijači za lase, izdelani iz penete gume. Tovrstni navijači imajo mnogo prednosti pred kovinskimi ali iz plastične mase, ker jih žene lahko imajo na glavi tudi med spanjem, saj sploh ne tiščijo. So različnih pastelnih barv, pakirani po šest v polvinilastih vrečkah, mogoče pa jih je dobiti v vseh poslovalnicah ljubljanskega podjetja »Drogerija« po zmernih cenah.

Praktična gospodinjstva rokavica, ki jo hitro natakemo in naglo snamemo, za priemanje vroče posode in za druge gospodinjstvene opravke, se dobi v poslovalnicah Mercatorja. Stenska beležka, ki bo marsikateri gospodinjstveni razbremenila trpinčni spomin, ko jo bo dnevno spominjala gospodinjstvenih in družinskih opravkov, pa se dobi v papirnicah v Ljubljani.

TEREZINKA

elegantni
udobni
Čevlji
Leda

10

NOVIH JUH

KREM JUHA IZ ČEBULE
KREM JUHA IZ KROMPIRJA
KREM JUHA IZ PORA
KREM JUHA IZ ZELENE
KREM JUHA IZ GRAHA

KREM JUHA IZ GOB
SPOMLADANSKA JUHA
FRANČOSKA JUHA
LOVSKA JUHA
JUHA IZ GOVEJEGA REPA

EVO
ZELENJAVNA ZAČIMBA

ZA DUVEČ

Okusen in poceni duveč pripravite z zelenjavno začimbo

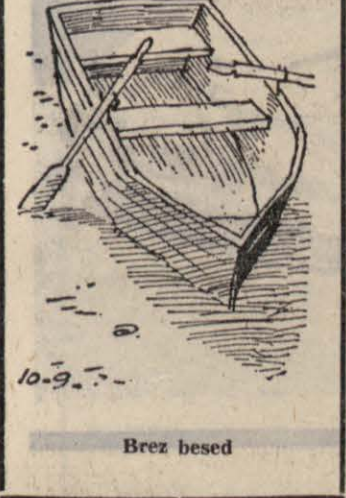
EVO

EVO

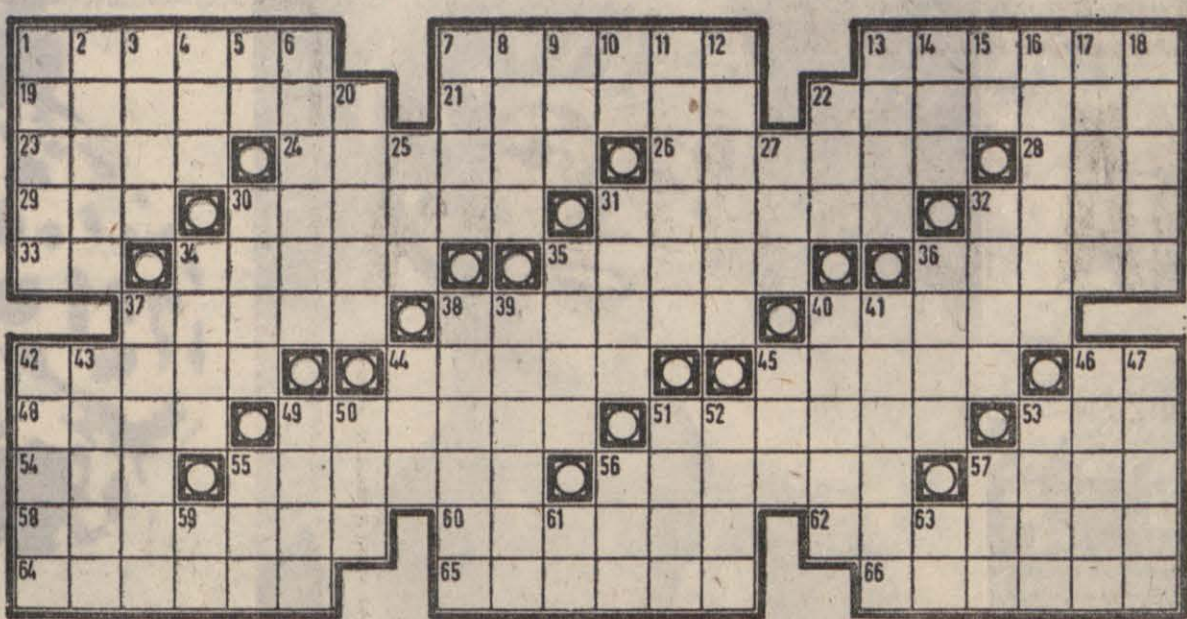
zelenjavna začimba za duveč vsebuje sušeno zelenjavo in začimbe.

proizvod: **Kolinska Ljubljana**

Indija in tiska časopisno podjetje "Delo" v Ljubljani - Odgovorni urednik Zoran Jerin - Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva 3/II, p. p. 150/III, tel. 23-522 do 23-525 - Prodajni oddelek: Ljubljana, Titova 1, tel.: 20-463 - Naročnina: celotna 3600 din, polletna 1800 din, četrtletna 900 din, mesečna 300 din. Za inozemstvo plačana v Jugoslaviji - letna 6.000 din, mesečna 500 din; plačana v tujini: v USA dolarjih 6,4 dolarja, v britanskih funtih 2 funta 3 šilinge, v zahodnonemških markah 26 mark, v švedskih kronah 33,5 krome, v italijanskih lirah 4.000 lir - Oglasi oddelek: Ljubljana, Titova 1, tel.: 21-496, štev. žiro računa NB 501-1-167 - Rokopisov ne vračamo.

VODORAVNO:

1. morska ožina med Marmorinim in Crnim morjem, dolga 30 km, 7. nespodobna beseda, kletvica, 13. predelovalec žita v moko, 19. jesenski mesec, 21. ustnični glas, ustničnik, 22. nauk o pezijih, pesništvo, 23. organ, ki nosi glavo, 24. pojedina ob slovesu, odhodnica, 26. desertno rdeče vino, 28. oster izrastek nekaterih rastlin, 29. važna tekstilna surovina in rastlina, 30. obmejna vas na skrajnem jugozahodnem robu Goriških Brd, rojstni kraj pesnika Gradnika, 31. škotska vladarska rodbina, ki je prišla z Jakobom I leta 1603 na angleški prestol, 32. lenuh v čebelji družini, 33. najvišja igralna karta,

34. ime popularne ameriške filmske igralkice in pevke Day, 35. muza ljubavnega pesništva, 36. črna poljska ptica, 37. sprehajališče, glavna ulica, 38. znan italijanski graditelj in slikar, osnutek in zidava umetniške galerije Uffizi (Giorgio), 40. slovenski športni list, 42. ena od treh Park soljenic, v rimskem bajeslovju, 44. sodoben hrvaški pisatelj in pripovednik (Vjekoslav, »Brigada«), 45. rečna riba, 46. avtomobilska oznaka Novega Sada, 48. večja vodna pot, 49. pot narejena iz ljudi, ki stoje z ramo ob rami, slavnosten obhod, 51. papirnat denar večje vrednosti, 53. lahkoatletska disciplina, 54. ljaz v

latinsčini, 55. nenasičen ogljikovodik, važna surovina v pridobivanju umetnih vlaken, 56. vrsta rdeče barve, 57. koristna domača ptica, 58. bikoborec, 60. revček, ubožček, šleva, 62. slika napravljena z vodnimi barvami, 64. mi-

rujoči del elektromotorja, 65. namestnik staroperzijskih vladarjev, 66. bikoborec, ki se bori z mečem.

NAVPIČNO:

1. alkoholna pijača s sadjem, 2. lepoticje, ornament, 3. stanovanje, prebivališče, 4. cesta, steza, prehod, 5. največja sibirski reka, ki se izliva v Severno ledeno morje, 6. pisмено potrdilo za kaj, pismena obezba s katero jamčimo za kak predmet, 7. rečna riba, 8. prečiščen in dezinficiran bombaž, ki služi za obvezovanje ran, 9. debelo orientalsko sukno, 10. kemični znak za kovino nikelj, 11. ime za mračno brezno po Homerju, kamor je vrgel Zevs Titane, 12. skupina 150 otokov, ki jih je ZDA skupina z Alasko kupila od SZ leta 1867, 13. sok zmečkanega grozdja iz katerega se naredi vino, 14. zdravilo, medikament, 15. začelnic slovenskega pisatelja, avtorja knjige »Izza kongresa«, 16. sol solitne kisline, 17. mesto v zvezni ameriški državi Ohio z veliko gumarsko industrijo, 18. dolg prečien drog, prečien, 20. sprejemnik za brezžični prenos gla-

BERITE PO KOSILU

V neki ameriški vojaški enoti so se vojaki pritožili zaradi slabega kruha. »Kaj bi pa še želeli, boys?« meni narednik. »Če bi Washington takrat pri Valley Forge imel tale kruh, bi ga z veseljem jedli!«

»Gotovo,« odvrne neki vojak, »takrat je bil tudi še sveži!«

Mala Majdka doma navdušeno pripoveduje o uri gospodinjstva v šoli. »Ali smete tudi jesti, kar skuhate?« vpraša očka. »Mnogo!« se zasmeji hčerka, »Moramo!«

Starši imajo goste in mala Katja sme prvič ostati budna. Ko se je ura bližala deseti, je mala počasi utihnila. »Ali si že utrujena, Katja?« jo vpraša eden od gostov. »Da, prosim, rada bi šla spat, dovolj imam tega — nočnega življenja!«

»Micka, želim, da me tudi ta krat, kadar sva sami, kličete gospa svetnikova!«

»Čudne navade, v vaši družini se začudi nova gospodinjstva pomočnica.

sov s pomočjo elektromagnetnih valov, 22. povrtnina, ki se dodaja zelenjavnim juhám, 25. izrastek na glavi, 27. kratka organizacija Združenih narodov za prehrano in poljedelstvo, 30. predsednik italijanske vlade, ki je bil nedavno tega pri nas na obisku (Aldo), 31. drugo ime za garje, 32. vojaški pretež, vozarstvo, 34. nevestina oprava, premoženje, 35. socialni revolucionar v carski Rusiji, 36. železniška kompozicija, 37. lahkoživa ženska, lahkoživka, 38. ime glasbenega pedagoga dr. Voduška, 39. nova vrsta, nov odstavek, 40. grška svečenica v Apolonovem svetišču v Delphi, znana po svojih dvoumnih prerokbah, 41. letno obuvajo, 42. mesto v Avstriji ob Donavi, z je-karsko industrijo, 43. odposlanec, 44. klica, poganjek, brst, popek, 45. refrakcija svetlobe, 46. kaos, zmešnjava, neturejnost, 47. velika kamnita gnoja, 49. ostia nek od posekanega drevesa, panj, 50. gostija, veseljačenje, 51. židovsko žensko ime, 52. mlgljaj s trepalnicami, 53. izlet v gore, 55. skrajšano moško ime, 56. peski zbor, 57. nenadna smrt, 59. arabski žrebec, 61. avtomobilska oznaka Bitole, 63. kratica za Varnostni svet pri OZN.

(KAM)

»Vaš mož pa, nasprotno, želi, da ga klicem Simonček, kadar sva sama!«

Sinko pride iz šole. »Oči, tovariš učitelj nam je danes razlagal, da so v Afriki!«

še sedaj nekatera črnska plemena, v katerih mož spozna svojo ženo šele po poroki,« razlaga sinko.

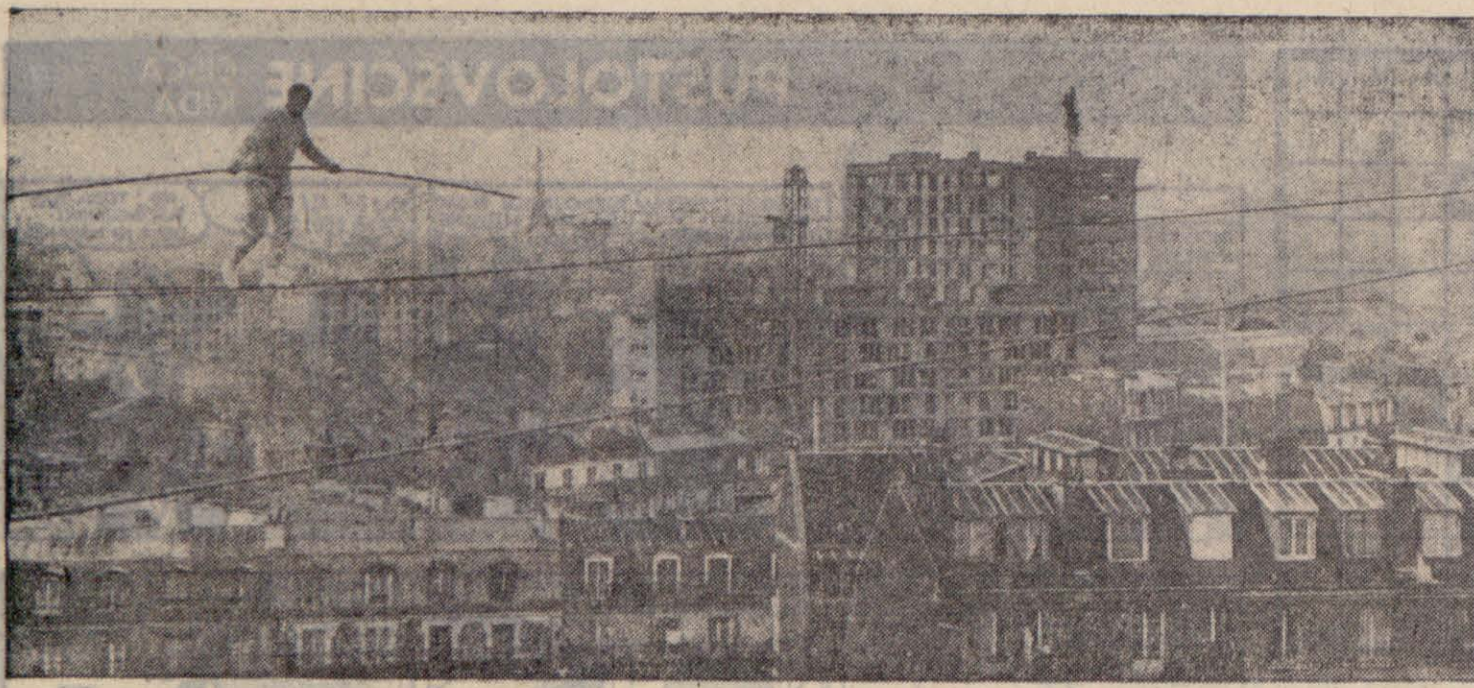
Pa zagodrnja očka: »Ne samo v Afriki!«

Mihu morajo izdreti zob. Grozovito joka, niti mamica niti očka ga ne moreta potolažiti, samo sestriči Maji se to posreči.

»Mihec, bodi venčar vesel. To bo hitro mimo in potem ti vsaj tega zoba ne bo treba več umivati!«

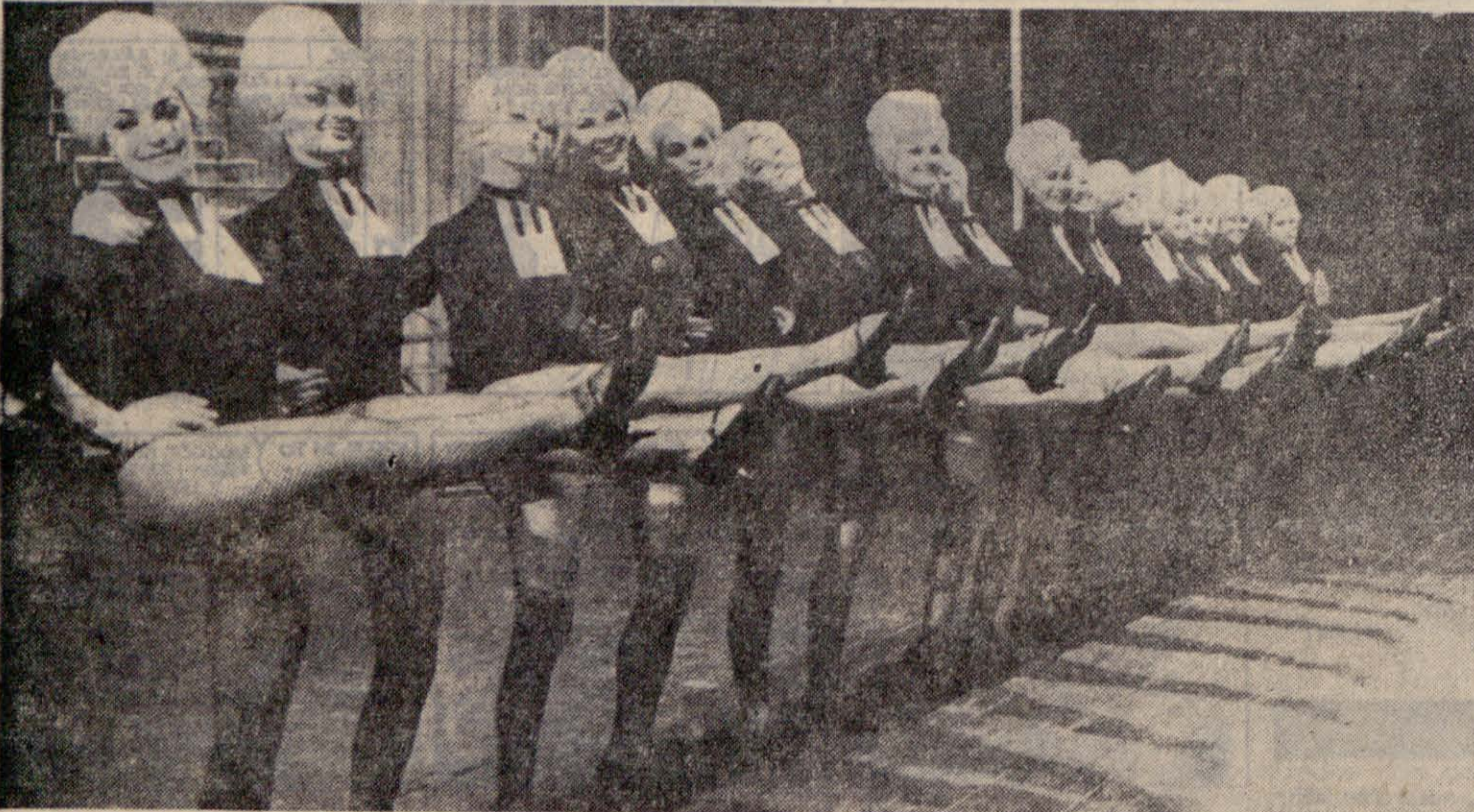
PUSTOLOVŠČINE CISCA KIDA

PETDESET metrov nad človeškim mraviščem Pariza si je napel vrvi nemški ekvilibrist Gerhard Kozwara. Tako je najbolj ogrožen pešec v Parizu, pa čeprav se sprehaja visoko nad avtomobili in za sto metrov poti po vrvi potrebuje samo deset minut.

REGINE OHANN je primabalerina v operi Comique v Parizu. Za film pa je niso odkrili na odru, ampak na sprejemu, ko je v zgodnjih jutranjih urah zaplesala kazačok, in ji je neki gost ponudil filmsko vlogo. Bil je berlinski producent Artur Brauner, in pogodba je že podpisana.

OSLIČEK v popotni torbi je najmanjši oselek tega sveta. Ime mu je Naprstnik, made in England, tehtja pa le 12 kilogramov — dve tretjini manj kot njegovi živalski bratje. Naprstnik je star štiri dni in je še preslaboten, da bi nožice lahko same nosile razmeroma veliko glavo. In osličkov poklic? Je živa igrača v neki dekliški šoli v Kentu. Tako je končno nedvoumno pojasnjeno, kdo je najmanjši »vosu«!

LETOŠNJA zima bo bojda tako huda, da kraven plašč in kučma ne bosta zadostna zaščita, pa so modni ustvarjalci nalepili krzno celo na očala.

FRANCOSKA televizija je novo zabavno glasbeno oddajo posnela v Londonu. Françoise Hardy nastopa na improviziranem odru pred velikimi reklamnimi plakati na cestah, kjer je največ skuštrancev. Frizura pa taka!

DVA BALETA. Koreografija je zelo podobna in skoraj se zdi, da vojaki lepše dvignejo noge. Fotografu iz Vzhodnega Berlina se za fotografiji ni bilo treba posebej truditi: romunske baletke je fotografiral v gledališču Fridrichstadt Palace Theater, na voglu pred gledališčem pa stražo, ki se je s paradnim korakom izmenjala pred spomenikom žrtvam nacizma.

LETOŠNJA ZIMA je zaradi megle terjala že precej žrtev posebno med avtomobilisti. Prava zmeda je nastala na cestah okoli Milana, kjer je bila megla še posebno gosta. Zaradi velikega prometa in slabe vidljivosti je prišlo do vrste nesreč, saj so se vozila začela v megli kopičiti, nastajali so pravi zamaški, ob katere so butala vedno nova vozila, tako da je bila prometna policija docela brez moči, dokler se megla ni dvignila in osvobodila mesta iz koprovnatega obroča.

MIKI MUSTER

